

Røddlistede sommerfugle og biller i Vordingborg Kommune

Bjerg, Martin; Karsholt, Ole; Stadel Nielsen, Per; Jørum, Palle; Schomann, Andrea Maria

Publication date:
2017

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Document license:
[Ikke-specificeret](#)

Citation for published version (APA):
Bjerg, M., Karsholt, O., Stadel Nielsen, P., Jørum, P., & Schomann, A. M. (2017). *Røddlistede sommerfugle og biller i Vordingborg Kommune*. Vordingborg Kommune.

RØDLISTEDE SOMMERFUGLE OG BILLER

i Vordingborg Kommune

Rødlistede sommerfugle og biller - i Vordingborg Kommune

Rapporten er udarbejdet for Vordingborg Kommune i 2016 og 2017 af Entomologisk Fagudvalg ved:

Sommerfugle: Martin Bjerg, Ole Karsholt og Per Stadel Nielsen.

Biller: Palle Jørum og Andrea Schomann.

Foto

- af dagsommerfugle er foret af naturhistorisk museum, medmindre andre er nævnt
- af sommerfugle er, hvis ikke andet er anført, af P. Stadel Nielsen.
- af biller er, hvis ikke andet er anført, af Mogens Hansen

Forsidefoto: øverst fra venstre ses: Kridtugle (*Chortodes morrisii*) (s. 46), Rørborer (*Phragmatacia castaneae*) (s. 26), Timiankøllesværmer (*Zygaena purpuralis*) (s. 28), Sortplettet blåfugl (*Phengaris arion*) (s. 17), Foranderlig blåfugl (*Plejbeus idas*) (s. 20), Klitsandløber (*Harpalus melancholicus*) (s. 57), Pragtsumpløber (*Badister unipulatus*) (s. 66), Dyndløber (*Carabus clathratus*) (s. 61).

Forsidefoto: Timiankøllesværmer og foranderlig blåfugl er taget af Carsten Horup. Resten af sommerfugle er Per Stadel. Biller Mogens Hansen.

Redigering af: Carsten Horup, Paul Debois .

Korrektur og opsætning af: UDE I/S.

Tryk: Centraltrykkeriet i Vordingborg

Oplag: 100 stk.

ISBN nr. : 978-87-970088-2-9

Rødlistede sommerfugle og biller

i Vordingborg Kommune

Vordingborg Kommune

2017

Indhold

Forord	7
Sommerfugle	8
Levevis	8
Artsudvalget	9
Antal arter	9
Handleplan for sommerfugle	10
Kilder	11
Litteratur	11
Dagsommerfugle	12
Øvrige arter sommerfugle	22
Biller	52
Levevis	52
Kilder	52
Antal arter	53
Løbebiller (carabidae)	54
Højt prioriterede arter	54
Normalt prioriterede arter	63
Næsten truede arter	66
Vandkærer, dværgbiller, ådselbiller, stumpbiller (Hydrophilidae, Silphidae, Leiodidae, Histeridae)	67
Normalt prioriterede arter	67
Næsten truede eller opmærksomhedskrævende arter	68
Rovbiller (staphylinidae)	70
Højt prioriterede arter	70
Normalt prioriterede arter	71
Torbister (Bolboceratidae, Geotrupidae, Scarabaeidae)	73
Højt prioriterede arter	73
Normalt prioriterede arter	76
Blødvinger, pragtbiller, smældere, køllebiller m.v. (Malachiidae, Buprestidae, Elateridae, Nitidulidae, Cryptophagidae, Coccinellidae m.v.)	78
Højt prioriterede arter	78
Normalt prioriterede arter	80
Heteromerer (Anthicidae, Oedemeridae, Mordellidae, Tenebrionidae)	82
Højt prioriterede arter	82
Normalt prioriterede arter	84

Bladbiller (Chrysomelidae).....	85
Højt prioriterede arter.....	85
Snudebiller og spidsmussnudebiller	
(Curculionidae, Apionidae)	88
Højt prioriterede arter.....	88
Normalt prioriterede arter	89
Handleplan for højt prioriterede billearter	91
Litteratur	102
Appendiks 1—Sommerfugle	103
Appendiks 2— Biller.....	115
Artsnavne	128

FORORD

Truede sommerfugle og biller.

En række dyr og planter er gennem tiderne forsvundet fra Danmark, og en række arter er i fare for at forsvinde i fremtiden. Rødlister er den fælles internationale betegnelse for lister over disse dyre- og plantearter.

Danmark har sammen med de øvrige EU-lande forpligtet sig til at standse nedgangen i den biologiske mangfoldighed – også kaldet biodiversitet.

Her har Vordingborg Kommune også en rolle. Viden om, hvor arterne lever, hvor truede de er på lokaliteterne, og hvilke tiltag, der kan gøres for at sikre arternes overlevelse, er et afgørende element for at kunne gøre den bedst mulige indsats for de rødlistede arter. Der findes arter, som har de eneste kendte levesteder eller en væsentlig del af deres udbredelse i kommunen. Uanset rødlistestatus er det derfor af afgørende betydning, at vi retter et særligt fokus på disse arter. Vi kalder dem for ansvarsarter.

I denne rapport sætter Vordingborg Kommune fokus på forekomsten og beskyttelsen af de sommerfugle og biller, som er på rødlisten og findes i Vordingborg Kommune. De valgte grupper er gode tilstandsindikatorer og synlige. Der findes mange andre insektgrupper end de valgte, som kan og vil indgå i sikringen af insektfaunaen i kommunen. Rødlisten er derfor udtryk for et valg.

Rapportens forfattere angiver en række forslag til målsætninger og indsatser for de enkelte arter eller artsgrupper.

Formålet er at kunne prioritere og målrette indsatsen inden for de rammer, hvor kommunen kan agere og gøre en forskel. Rapporten indeholder derfor også en handleplan.

Handleplanen er udarbejdet af Vordingborg Kommune og angiver hvordan kommunen vil prioritere sin indsats.

Det er håbet, at denne rapport kan medvirke til at fremme forståelsen for - og bidrage til bevarelse af - en mangfoldig insektfauna i kommunen.

Vordingborg Kommune
Byg, Land og Miljø.

SOMMERFUGLE

Sommerfugle (ordenen Lepidoptera) kendes på, at de i reglen har vinger, der er dækket af skæl, heraf navnet Lepidoptera, der kommer af græsk, lepidos = skæl og ptera = vinger. Dog har nogle sommerfugle, specielt hunnerne i visse slægter, reducerede eller helt manglende vinger. Sommerfuglearternes størrelse kan variere fra 5 mm i vingefang hos de mindste til op mod 12 cm for de store aftensværmere. Hovedparten af sommerfuglene er nataktive som larver og voksne.

Levevis

Halvmøllet *Paratalanta hyalinalis* forekommer på tørre skrån timer på Østmøn, fx Høvblege.

Sommerfuglene har en fuldstændig udvikling med æg-, larve-, puppe- og voksenstadie, og de forskellige stadier kan stille forskellige krav til levestedet, det gælder specielt larverne. Dette forhold er vigtigt at huske i forbindelse med pleje af levestederne. Sommerfuglene udviser også en meget stor variation i levevis. Nogle arter lever fx i stammer af træer og i stængler af planter, hvor larverne ikke så let kan findes af fuglene, andre larver lever i blomster og frøstande med stort næringsindhold eller i svampe eller fuglereder. En stor del af sommerfuglearterne, især de rødlistede arter, har meget specielle krav til levestedet: Hvis disse ikke er opfyldt, forsvinder arten. Her kan det ofte være meget små forandringer, der giver udslaget. Andre sommerfuglearter, de almindelige, er generalister og kan leve på mange eller almindelige plantearter og på meget forskellige typer biotoper. Disse arter trives naturligvis godt i det danske kulturlandskab. En del sommerfuglearter vandrer over længere afstande, dvs. ofte hundreder af kilometer, og de betegnes som tilflyvere eller migranter. Andre arter flytter sig kun lokalt, dvs. nogle få kilometer fra eksisterende bestande. Sådanne omkringflyvende sommerfugle er selvsagt i stand til at etablere nye bestande, hvis livsbetingelserne er opfyldt. De strejfende arter er interessante derved, at de strejfende individer antageligvis repræsenterer lokale bestande, og de er i stand til, hvis ellers leveforholdene er passende, at etablere nye, vedvarende populationer.

Artsudvalget

I det følgende behandles rødlistede sommerfuglearter i Vordingborg Kommune, bortset fra arter knyttet til skov eller arter, der kun findes i kulturlandskabet. Afgrænsningen kan være meget vanskelig, men vi har valgt at tage arterne med i tvivlstilfælde. I rapporten behandles kun arter, der har eller har haft nogenlunde faste populationer i kommunen efter år 2000. Dog er der enkelte tilfælde omtalt ældre fund, hvis sådanne kan give formodning om, at arten stadig forekommer de pågældende steder.

Ved valget af sommerfuglearter i denne rapport er der lagt vægt på, at de skal være bedømt som truede i Rødlisten og/eller have faunistisk betydning i såvel Danmark som Vordingborg Kommune. Desuden er der særligt fokuseret på arter, som er karakteristiske for sjældnere naturtyper, og hvor det er muligt på en overkommelig måde at udføre naturbevarende tiltag.

Endelig skal arterne også helst være nogenlunde genkendelige. Et væsentligt antal arter af småsommerfugle er ikke behandlet i rapporten, da de er uanseelige, og da arternes levevis og udbredelse ikke kendes i tilstrækkelig grad.

Dette er også en medvirkende årsag til, at kun en lille del af småsommerfuglene (nemlig jordmøllene, Gelechiidae) er behandlet i den danske rødliste. Det er beklageligt, da mange småsommerfugle er gode biotopsindikatorer.

Rækkefølgen af arterne er af praktiske grunde opdelt i dagsommerfugle og øvrige sommerfugle, og dermed ikke systematisk korrekt.

Antal arter

Der er i Danmark kendt godt 2450 arter sommerfugle, heraf ca. 990 såkaldte storsommerfugle, som er et uvidenskabeligt begreb. I denne rapport behandles 17 arter detaljeret, mens 35 arter omtales summarisk.

I den seneste rødliste er 679 arter sommerfugle vurderede, og heraf er 199 bedømt som egentlige truede rødlistearter (CR, EN eller VU). For arter, som ikke er bedømt i den seneste rødliste, er Rødliste 1997 og Gulliste 1997 benyttet.

En samlet oversigt over rød- og gullistede sommerfuglearter fra det åbne land i Vordingborg Kommune kan findes i appendiks 1 side 100.

Handleplan for sommerfugle

Sommerfuglene omhandlet i denne rapport fordeles sig i to hovedgrupper. Dels en gruppe arter, som findes på tørre overdrev, og dels en gruppe, som findes på strandenge. Der er under de enkelte arter omtalt mere konkrete forhold for arternes livs-krav og plejetiltag.

Som **prioriteret indsats** bør lokaliteter med tørre overdrev, som ikke i forvejen er under pleje, forvaltes på passende måde. Her kan der være tale om rydning af krat og en meget ekstensiv afgræsning. På overdrevslokaliteter, hvor der allerede sker afgræsning, må græsningstrykket afpasses efter forholdene, så tørbundsvegetationen ikke ødelægges. På visse arealer, som ikke har behov for afgræsning, og/eller som let bliver for hårdt afgræsset, bør græsning helt stoppes fx ved afhegning. Slåning af grøftekanter med tørbundspræg bør optimalt kun ske hvert andet år og bedst om efteråret, såfremt trafiksikkerheden ikke kræver andet.

For arter, som lever på enge og strandenge, må en eksisterende pleje med afgræsning afpasses og ofte begrænses, så variationen i vegetationen genoprettes eller bevares. Desværre udføres såkaldt pleje af strandenge meget ofte alene med hensyn til fugle og af æstetiske hensyn, hvilket ofte medfører en voldsom nedgræsning af vegetationen, der derved bliver meget ensartet, forblæst og med tab af levesteder for mange insekter, især natsværmere. Dette gælder især på Hornæs på vestsiden af Ulvshale. Ved Fanefjord må den gamle tagsrørsbevoksning bevares i væsentlig grad, og i tilfælde af etablering af afgræsning her, må dette kun ske meget ekstensivt eller i mindre folde i årvis rotation.

Tilsvarende er der et ønske om **kortlægning** af forekomsten af en del af de omtalte arter, og også her fordeler arterne sig i de to ovenfor omtalte hovedgrupper, som kan eftersøges med de samme metoder på de samme lokaliteter. Især natsværmere på strandenge og tagrørssumpe kan med fordel eftersøges ved hjælp af batteridrevne lysfælder. Andre arter, især sådanne på tørre overdrev, kan eftersøges som larve, hvilket giver en god indikation på en ynglebestand.

Larven af sølv-hætteugle lever på blomster af markbynke om efteråret, og er godt camoufleret.

Kilder

Kilderne til oplysningerne om sommerfuglenes forekomst i Vordingborg Kommune er først og fremmest Lepidopterologisk Forenings database Bugbase. Desuden er der benyttet data fra fugleognatur.dk i henhold til licens nr. A08/2014 og personlige oplysninger fra enkelte entomologer. Småsommerfuglene er forfattet af Ole Karsholt, og teksten om dagsommerfuglene er baseret på Jørn Bittchers tekst i rapporten fra Storstrøms Amt, men med nødvendige opdateringer. Fotos af dagsommerfugle er venligst udlånt af Naturhistorisk Museum i Århus.

Litteratur

- Hviid, T. (red.), 2000: Rødlistede insekter i det åbne land. Storstrøms Amt.
- Wind, P. & Pihl, S. (red.): Den danske rødliste. - Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet, [2004]. <http://redlist.dmu.dk> (opdateret april 2010).
- Stoltze, M. & Pihl, S. (red): Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark. <http://www.sns.dk/1pdf/rodlis.pdf>.
- Stoltze, M. & Pihl, S. (red): Gulliste 1997 over planter og dyr i Danmark. <http://naturstyrelsen.dk/media/nst/67058/gullis.pdf>
- Top-Jensen, M. & M. Fibiger, 2009: Danmarks sommerfugle. 678 pp.
- Vilhelmsen, F., 2002. Larvespind af Tineiden *Karsholtia marianii* Rbl. Lepidoptera 8:114-116. (<http://www.lepidoptera.dk/marianii.htm>).

Blomsterrige skrån timer på Høje Møn, Høvblege.

Dagsommerfugle

Pyrgus malvae

Spættet bredpande

VU, sårbar

Udseende.

En lille sortbrun sommerfugl med et vingefang på 2-2,5 cm og med tydelige hvide prikker på oversiden af både for- og bagvinger.

Biotoptkrav & levevis.

Spættet bredpande lever på overdrev, heder, vedvarende udyrkede arealer og blomsterrige enge og skovlysninger. Larven lever på planter i rosenfamilien, specielt potentil (*Potentilla*). Den optræder sædvanligvis fåtalligt og kan være vanskelig at opdage takket være dens gode camouflagede og hurtige, svirrende flugt lavt over jorden.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Arten er i Vordingborg Kommune kun fundet regelmæssigt på Ulvshale (1995-2017), hvor den må antages af have en fast forekomst. Desuden er den fundet på Møns Klint ved Jydelejet i 1993, men ikke siden.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten har tidligere været udbredt i det meste af landet undtagen på Bornholm og kun med få lokaliteter på Sydsjælland, Møn, Lolland og Falster. Den er forsvundet fra mange af sine tidligere lokaliteter og den er næsten helt forsvundet fra Sydsjælland, Møn, Lolland og Falster.

Trusler.

De konkrete årsager til artens tilbagegang kendes ikke, men tilgroning og ændring af vegetationen til en tættere og dermed koldere vegetation domineret af større græsarter er formodentlig en årsag. Andre årsager er den generelle forsvinden af udyrkede småarealer i agerlandet, overdrev, skovenge og skovlysninger.

Bevaring & målsætning.

Artens mere nøjagtige forekomst på Ulvshale Hede bør klarlægges, og plejen tilrettelægges, så den soleksponerede urtevegetation bevares. Naturpleje med græssende dyr skal afpasses og sikres mod såvel overgræsning som utilstrækkelig afgræsning.

Spættet bredpande. Øverst oversiden, nederst undersiden.

Argynnis aglaja

Markperlemorsommerfugl

EN, moderat truet

Udseende.

Vingefang 45-60 mm. Overside gulbrun med sort-brune vingeribber og pletter. Hunnen er større og ofte med mere udbredt mørk bestøvning. Undersiden orangegul, på forvingen med sorte pletter, på bagvingen med perlemorskinnende pletter på karakteristisk olivengrøn bund. Arten kan let forveksles med skovperlemorsommerfugl, *Argynnis adippe*.

Biotopkrav & levevis.

Den findes på flere typer åbne, blomsterrige levesteder, og trives bedst og findes i størst antal på ugødede, overdrevslignende lokaliteter, men også på enge, i skovlysninger og skovbryn. Sommerfuglen kan findes i solskin fra midten af juni til først i august. Ægget lægges på eller nær arter af viol (*Viola*), og larven klækker efter få uger, og den sætter sig med det samme til overvintring. Det følgende forår lever larven ret skjult af de friske violblade, og den er fuldvoksen i slutningen af maj eller i begyndelsen af juni.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

I kommunen er den fundet på Møn: Enkeltvis ved Ulvshale og i Klinteskoven. Senest er den meldt fra Høvblege, 2013 og Ulvshale, 1995.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Markperlemorsommerfugl har tidligere i dette århundrede været mere udbredt i Danmark, men er gået meget kraftigt tilbage.

Trusler.

Arten trues især af gødskning, tilplantning og opdyrkning af overdrevslokaliteter, og på nogle lokaliteter er græsning nødvendig for at forhindre tilgroning.

Bevaring & målsætning.

Benyttes afgræsning som pleje, kan både for højt og for lavt græsningstryk være problematisk.

Markperlemorsommerfugl. Øverste foto viser oversiden, nederste undersiden.

Lycaena virgaureae

Dukatsommerfugl

R, sjælden

Biotopkrav & levevis.

Dukatsommerfugl forekommer på rydninger i skove, især efter nåletræ, evt. også på heder, tørre overdrev og enge m.v., hvor larven lever på syre og rød-knæ.

Arten flyver i solskin fra sidst i juni til midt i august.

Den etablerer desuden gerne populationer på nye rydninger, hvor den kan optræde i antal en årrække for derefter at forsvinde, når vegetationen ændrer sig.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

I Vordingborg Kommune er arten siden år 2000 meldt enkeltvis fra følgende lokaliteter: På Sydsjælland: Hestehave v. Petersgård, 2011, Petersværft, 2011, Præstø Fed, 2013 og på Møns Klint: Busene, 2009 og Høvblege, 2011.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten er fundet på Bornholm, Lolland, Falster, Syd-, Vest- og Nordsjælland og i det midterste Jylland med spredte fund i det øvrige Jylland. Selvom den ser ud til at være forsvundet fra de fleste lokaliteter på Lolland, Falster og Møn og generelt at være i tilbagegang i Danmark, må en del af tilbagegangen formodentlig tilskrives naturlige variationer i artens hyppighed.

Udseende.

Vingefang 30-40 mm. Overside mørkebrun. Bagvinger med en lille, orangerød hale. Hunnen med stor, orange plet på forvingerne. Underside orangegul med et lidt mørkere, fint hvidkantet tværbånd.

Dukatsommerfugl. Øverste foto: hannens overside. Midt: hunnens overside. Nederst: Undersiden.

Thecla betulae

Guldhale

VU, sårbar

Biotopkrav og levevis.

Guldhalen er en sky sommerfugl, som er svær at iagttage. Den er knyttet til slåen og mirabel og findes i krat, skovbryn og på kystskrænter. Tidligere fandtes den også i levende hegn i agerlandet. Den voksne sommerfugl findes i august til et stykke ind i september, men holder sig oftest skjult i tæt krat og ses kun sjældent. Når den iagttages, er det oftest hunner på blomsterbesøg på fx gyldenris, (*Solidago*), agertidse (Circium) eller hedelyng (*Calluna*), eller hunner på jagt efter egnede æglægningssteder i slåenbuskene.

Ægget lægges på kviste og grene og overvintrer. Det er ca. 0,7 mm i diameter, hvidt og ses ret tydeligt på de mørke, nøgne slåengrene om vinteren eller i det tidlige forår. En eftersøgning af æggene vil ofte være den letteste måde at påvise artens tilstedeværelse på. Larven lever først af de friske knopper, siden af bladene, og den er voksen i juni. Arten trives bedst på lokaliteter af større udstrækning med en mosaik af trægrupper, slåenkrat og blomsterrige lysninger, gerne i bakket terræn.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Guldhalen er i kommunen de seneste ca. 20 år kun kendt fra Knudshoved, 1999 og fra Møns Klint, på Høvblege, årsvist i antal 2007-2011 og i Jydelejet, 2006-2012.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten findes lokalt på Øerne og i Syd- og Østjylland. Dens status i Danmark er vanskelig at vurdere. Den har været anset for at være forsvundet fra mange lokaliteter, men de senere år er den genfundet eller nyfundet på en del lokaliteter, hvilket kan skyldes en mere intensiv eftersøgning af arten og/eller klimaændringer, som er gunstige for arten.

Trusler.

Guldhalen er især anset for forsvundet fra de områder, hvor den var knyttet til levende hegn i agerlandet. Her har nedlægning af levende hegn og sprøjtning med pesticider været den væsentligste årsag til artens tilbagegang.

Guldhale. Øverste foto: oversiden. Nederst: undersiden

Bevaring.

Naturgenopretningen på Møns Klint, hvor man især målrettet fjerner krat af slåen, er selvsagt negativt for arten, men så længe der bevares passende store og soleksponerede slåenkrat på lokaliteterne, overlever arten. Det må anbefales at eftersøge arten på tidligere samt andre mulige lokaliteter, fx Knudshoved og Ulvshale-området. Eftersøgning kan lettest ske sent på efteråret og først på vinteren, hvor de hvide æg ret let kan findes.

Satyrrium w-album

Det hvide W

EN, moderat truet

Biotopkrav & levevis.

Det hvide W lever som larve primært af frø (manna) af elm. Arten forekommer derfor i parker, lunde, skovbryn, omkring gårde og andre steder, hvor der vokser ældre elmetræer. Sommerfuglen kan findes fra sidst i juni til midt i august.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

I kommunen er den efter år 2000 meldt sporadisk fra Møn: Borre, Damsholte, Møns Klint, v. Jydelejet og Liselund, Ny Borre og Ålebæk Strand og fra Sydsjælland: Kostræde, Nyråd og Ornebjerg.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten har været udbredt og almindelig i det meste af landet. Dens aktuelle status er imidlertid noget usikker, idet den er forsvundet fra utallige lokaliteter i takt med at elmesygen har taget livet af de gamle elmetræer. Dog synes den nu at have delvis tilpasset sig til at kunne leve på blade af unge skud, men sommerfuglen vil næppe genvinde sin tidligere hyppighed. Formodentlig vil den stabilisere sin forekomst på et betydeligt lavere niveau i løbet af en årrække.

Det hvide W. Billederne viser dens udseende. Øverst: Oversiden. Nederst: Undersiden.

Phengaris (Maculinea) arion

Sortplettet blåfugl

CR, kritisk truet

Udseende.

Vingefang 33-41 mm. Oversiden skinnende blå med bred sort søm. På forvingen oftest med sorte pletter. Hos populationen på Møn er disse pletter hyppigt reduceret i antal og størrelse, hvormed arten kommer til at ligne andre blåfuglearter, fx isblåfugl (*Polyommatus amandus*). Undersiden grå med blågrønt metalskær ved vingeroden og kraftige, hvidkantede sorte øjepletter.

Biotoptkrav og levevis.

Forekommer på heder, klitheder og tørre overdrev. Sommerfuglen flyver i solskin fra slutningen af juni gennem juli, talrigest 1. og 2. uge af juli. Den søger til forskellige blomster. Ægget lægges i blomsterhoveder af timian eller merian. Larven klækker efter ca. en uge og lever først af de umodne frø. Efter 2-3 uger lader den sig transportere af en arbejder af rød stikmyre (*Myrmica sabuleti*) til dennes rede, hvor larven de næste 10 måneder lever som parasit af myrernes yngel. I juni det følgende år forpupper blåfuglelarven sig i myreboet, og forlader først dette som nyklækket sommerfugl.

Sortplettet blåfugls særprægede levevis begrænser dens forekomst til lokaliteter, hvor der dels er en god bestand af timian, dels en stor tæthed af værtsmyren, som igen har meget specifikke biotoptkrav. Denne kombination af timian og den rette myreart kan findes på naturligt åbne, kystnære heდეarealer, på sandjord under tilvoksning med heदेvegetation, samt på tørre overdrev.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Den sidste kendte population i Danmark findes på Høvblege på Møn, som er et sydvendt overdrev på kalkbund. Her forekommer arten, på grund af plejeforanstaltninger, i en solid, men varierende populationsstørrelse, og den har med plejen fået nye yngleområder. I Jydelejet på Møn fandtes arten også i større antal frem til 1976, men forsvandt formentlig som følge af gødskning og tilgroning. I øvrigt er arten fundet på Ulvshale, 1940-51 og Kulsbjerge/Nyråd, senest 1918.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Fandtes tidligere på spredte lokaliteter i Nord- og Østjylland, langs Nordsjællands kyst og på Bornholm, men er siden 1950 forsvundet fra den ene lokalitet efter den anden. Den er iagttaget i 1990'erne i Nordvestjylland ved Bulbjerg og Grønnestrand, men er med stor sandsynlighed siden uddød.

Sortplettet blåfugl. Øverste foto: oversiden. Nederste foto: undersiden

Trusler.

Mange af de tidligere lokaliteter er ødelagt som følge af gødskning, opdyrkning, tilplantning eller tilgroning. De fleste nordsjællandske lokaliteter er i dag bebyggede med sommerhuse. Antagelig har også fragmentering af artens lokaliteter, specielt langs kysten, været en medvirkende årsag til artens forsvinden. Yderligere er klimaforandringer med længerevarende tørkeperioder en trussel mod arten på tørre habitater. På Høvblege på Møn er arten dog ikke længere alvorligt truet takket være en målrettet naturgenopretning.

Bevaring.

Pleje på lokaliteten på Møn siden 1991 har været med til at sikre arten på stedet, men der vil også fremover være et kontinuerligt plejebehov, og det vil være meget ønskeligt at udvide artens yngleområde yderligere og generelt overvåge arten.

Plebejus argus

Argusblåfugl

VU, sårbar

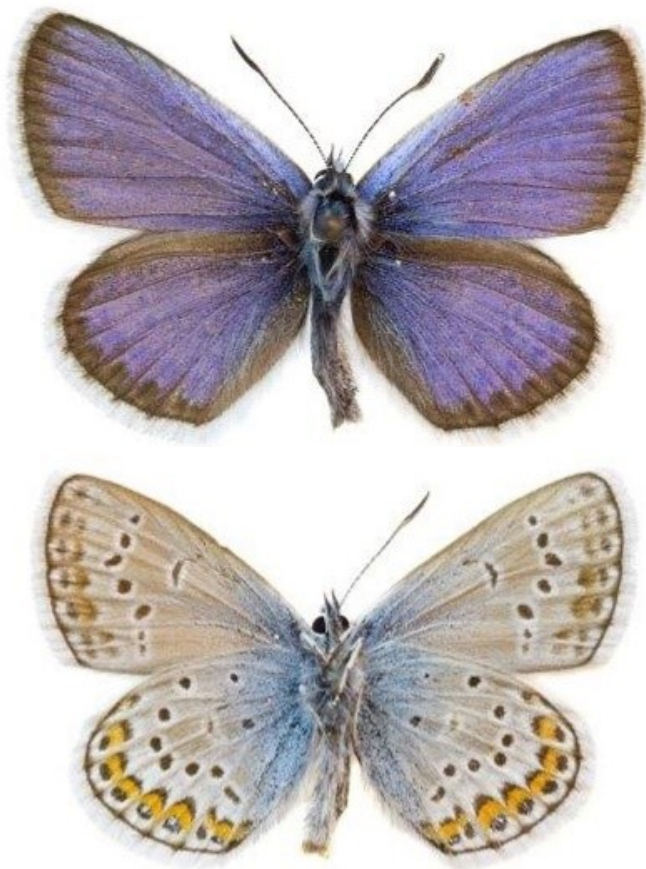
Udseende.

Vingefang 20-27 mm, hunnen mindst. Hannen på oversiden skinnende blå med sort vingekant. Undersiden er lyst grå med kraftig lyseblå bestøvning ved roden, orange pletter med metalblå kerner langs sømmen og hvidkantede sorte pletrækker. Hunnen på oversiden mørkebrun uden blåt med mere eller mindre tydelige orange sømmåner. Undersiden er tegnet som hos hannen, men mere brun og næsten ingen blå rodbestøvning.

Argusblåfuglen forveksles meget ofte med den nærtstående og almindeligere foranderlig blåfugl, og det kræver erfaring at kende de to arter fra hinanden i felten, da de ofte flyver mellem hinanden på lokaliteterne.

Biotopkrav og levevis.

Heder og tilgroede klitter med hedelignende vegetation. Arten er knyttet til hedelyng og i mindre grad til klokkel yng. Den findes kun hvor vegetationen er ganske lav og sparsom, fx som følge af græsning eller anden forstyrrelse, og hvor lyngen er frisk fremspirende. Den findes således ikke på uplejede heder, hvor lyngplanterne får lov at vokse sig store.

Argusblåfugl: Billederne viser over- og undersiden af hannen.

Sommerfuglen er fremme fra midten af juni til lidt ind i august. Æggene lægges på værtsplanten eller på visne plantedele i nærheden. Ægget klækker i april det følgende år, hvorefter larven lever af de friske lyngskud. Argusblåfuglen lever i symbiose med den sorte havemyre, *Lasius niger*. Larven er næsten altid omgivet af myrer, der tiltrækkes af et sukkerstof, som larven udskiller fra en kirtel på bagkroppen. Den konstante "overvågning" af myrer yder til gengæld blåfuglelarven god beskyttelse mod andre fjender. Argusblåfuglen er meget sted-bunden, og dens levesteder er ofte af meget be-grænset udstrækning.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Argusblåfuglen har formodentlig stadig en god be-stand på heden ved Ulvshale, hvorfra den senest er meldt i 2009. Arten har tidligere haft populatio-ner i Jydelejet ved Møns Klint (senest 1943), Knudsskov (senest 1949) og Nyråd (senest 1918).

Forekomst i det øvrige Danmark.

Forekommer i spredte og lokale populationer i Jyl-land, på Bornholm, Fyn (senest 1989), langs Sjæl-lands nordkyst, samt en enkelt bestand ved Køge Bugt og ved Marielyst på Falster. I tilbagegang overalt.

Trusler.

Argusblåfuglen er gået tilbage i takt med den ge-nerelle indskrænkning af hedearealer i Danmark. Selv om artens levesteder ofte er omfattet af fred-ningsbestemmelser, er disse ikke tilstrækkelige til at sikre artens overlevelse. Det kræver en aktiv indsats i form af græsning, afbrænding eller anden form for forstyrrelse for kontinuerligt at frembringe arealer med frisk fremspirende lyng. Flere af Ar-gusblåfuglens nuværende lokaliteter ligger netop ved velbesøgte badestrande (fx stranden ved Mari-elyst), hvor vegetationen nedslides, og dermed for-nyes, af de mange besøgende badegæster.

Bevaring.

Da arten generelt er i tilbagegang og især på Øer-ne kun har få gode levesteder tilbage, bør dens eneste lokalitet i kommunen sikres med en pas-sende pleje. På heden ved Ulvshale bør det kort-lægges præcist, hvor i området arten yngler, såle-des at den allerede nu etablerede pleje kan opti-meres med hensyn til argusblåfuglens biotopkrav.

Argusblåfugl: Billederne viser over- og undersiden af hunnen.

Plebejus idas

Foranderlig blåfugl

NT, næsten truet

Udseende.

Foranderlig blåfugl har et vingefang på 2-3 cm. Hannen er lysende blå med sorte og hvide vingekanter, hunnen er brun med mere eller mindre udbredte blå partier på de inderste dele af vingerne, bagvingerne overvejende blå med orange måner langs bagkanten.

Hanner af denne art er meget svære at adskille fra hanner af Argusblåfugl, især i felten, hvilket man skal være opmærksom på ved observationer af disse to arter. Hunnerne adskiller sig ved, at hunnen hos Argusblåfuglen altid kun er brun på vingerne med orange måner på bagvingerne, medens hunnen af foranderlig blåfugl altid har blå bestøvning.

Biotoptkrav & levevis.

Arten lever på heder, overdrev og højmoser, hvor den flyver i solskin i juni til august. Larven lever primært på hedelyng (*Calluna vulgaris*), men kan også leve på andre urteagtige planter som fx kællingetand (*Lotus*).

Arten kræver åbne, soleksponerede lokaliteter med lyng.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

I Vordingborg Kommune er den kun fundet fastboende på Ulvshale, hvor den er registreret årligt, senest 2017, men den må formodes stadig at forekomme på lokaliteten.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Foranderlig blåfugl er udbredt i Jylland og forekommer desuden i Nord- og Vestsjælland og på Bornholm. Endvidere findes der enkelte populationer på Sydsjælland og Møn.

Foranderlig blåfugl:

Øverste 2 fotos: Over- og undersiden af hannen.

De 2 nederste fotos: Over- og undersiden af hunnen.

Polyommatus amandus

Isblåfugl

NT, næsten truet

Udseende.

Isblåfugl er en ret stor blåfugl med vingefang på 3-4 cm. Hannen er skinnende isblå på oversiden med bred mørk søm og sortfarvede ribber på den yderste tredjedel af vingerne. Hunnen er oftest helt brun på oversiden med tydelige orange sømpletter, men den kan også have blåtbestøvede vingerødder. Arten forveksles let med engblåfugl (*P. semiargus*) og almindelig blåfugl (*P. icarus*), men isblåfugl kendes ved, at den mangler den trekantede hvide plet lige indenfor kanten på bagvingernes underside.

Biotopkrav & levevis.

Isblåfugl lever på enge, overdrev, skovlysninger og langs skovveje, hvor larvens værtsplante musevike vokser. Sommerfuglen er hovedsagelig fremme fra midt i juni til midt i juli.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

I Vordingborg Kommune er den kun kendt fra Høvblege på Møns Klint indtil 2006, Ulvshale indtil 2017.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten har tidligere været udbredt i Jylland og på Sjælland, men kun med få forekomster på Lolland, Falster, Møn og Bornholm, og helt fraværende på den fynske øgruppe.

Trusler.

Den er forsvundet fra en stor del af sine tidligere findesteder og er blevet markant sjældnere gennem de sidste 10-20 år, især på Sjælland. Arten forsvinder som konsekvens af dræning, tilplantning og tilgroning af levestederne, men den tåler heller ikke intensiv afgræsning, fx ved naturpleje.

Billederne viser Isblåfugl.

Øverst: oversiden af hannen.

Midt: oversiden af hunnen.

Nederst: undersiden

Øvrige arter sommerfugle

Trifurcula headleyella

Dværghmøl (intet dansk navn)

ikke rødlistebedømt

Generelt.

En meget lille sommerfugl med et vingefang på 5-6 mm. Larven laver gange ("miner") i blade og stængel af almindelig brunelle (*Prunella vulgaris*) om efteråret. Den voksne sommerfugl er fremme om sommeren, men ses sjældent.

Arten er kun fundet fem steder i Danmark, hvoraf de to (Høvblege og Jydelejet) er beliggende i Vordingborg Kommune.

Den ynder lysåbne til halvskyggede steder på kalkbund.

Trifurcula headleyella

Nemophora cupriacella

Langhornsmøl

ikke rødlistebedømt

Generelt.

En flot metalskinnende småsommerfugl med et vingefang på ca. 1,5 cm. Arten er knyttet til due-skabiose (*Scabiosa columbaria*). Arten udvikler sig parthenogenetisk (ved "jomfrufødsel"), idet der kun findes hunner. Den er dagaktiv, og sommerfuglen kan findes i juli og begyndelsen af august siddende på skabiose-blomsterne.

Arten er fundet meget lokalt i Nord- og Øst-danmark, i Vordingborg Kommune på Høvblege og i Jydelejet. Populationen på sidstnævnte lokalitet er den talrigeste i Danmark, hvor arten er i tilbagegang. Den beskyttes bedst ved skånsom græsning af biotopen.

Nemophora cupriacella, Langhornsmøl

Karsholtia marianii

Ægte møl (intet dansk navn)

ikke rødlistebestemt

Generelt.

Et nydeligt, lidt spraglet møl på knap 1 cm i vingefang. Larven lever i spind på svampeangrebne grene af (især) hassel (*Corylis*) (se: <http://www.lepidoptera.dk/marianii.htm>).

Arten er fundet lokalt i Syd- og Østdanmark. Det er en international sjældenhed, der ud over Danmark kun kendes fra Norge, Sverige, Tyskland, Frankrig, Østrig og Sicilien.

I Vordingborg Kommune er arten fundet på Høvblege, hvor den holder til på de store hasselbuske, der vokser i den nordlige del af området. Det er vigtigt, at der ikke 'ryddes op' i disse, idet arten er afhængig af tilstedeværelsen af udgåede grene med svamp.

Karsholtia marianii

Metzneria aestivella

Intet dansk navn

LC, ikke truet

Generelt.

Metzneria aestivella har et vingefang på ca. 15 mm. Forvingerne er smalle, og grundfarven er gråbrun med hvidlige aftegninger. Larven lever i kurvene af bakketidsel (*Carlina vulgaris*), og arten forekommer derfor spredt på tørre overdrev. Arten er fundet på egnede lokaliteter på Øerne og i Østjylland, samt et par steder langs kysten af Nordvestjylland. I Vordingborg Kommune er arten fundet på overdrevene på Møns Klint, fx ved Hundevængsgård, 1990 og senere. Selvom arten ikke er kategoriseret som truet i rødlisten, er den taget med her, da den forekommer ganske lokalt og er en karakterart for tørre overdrev.

Metzneria aestivella

Sophronia humerella

Intet dansk navn

LC, ikke truet

Generelt.

Sophronia humerella har et vingefang på ca. 12 mm. Forvingerne aflange, smalle olivengrønne med en markant hvid streg langs forkanten af vingen. Arten forekommer lokalt på overdrev og skrænter, hvor larven lever mellem sammenspundne blade af timian (*Thymus* sp.), røllike (*Achillea millefolium*) og markbynke (*Artemisia campestris*). Den er kendt fra det meste af landet undtagen Syd- og Nordvestjylland. I Vordingborg Kommune er den fundet på overdrevene på Møns Klint, fx ved Hundevængsgård, 1990 og senere. Selvom den ikke er vurderet som truet i Rødlisten, er arten som karakterart for tørre overdrev taget med her.

Sophronia humerella

Caryocolum cauligenella

Intet dansk navn

EN, moderat truet

Generelt.

Caryocolum cauligenella har et vingefang på ca. 12 mm.

Forvingerne er sorte med hvide aftegninger. Larven lever i stængelgaller på nikkende limurt (*Silene nutans*), hvor denne står lysåbent og frit, specielt mellem kalk eller grus.

Denne lille, fine art forekommer i Danmark kun på Møns Klint, Busene og Høvblege, senest 2017.

Caryocolum cauligenella er i tilbagegang i sit eneste danske forekomstområde på Østmøn. Den synes at være forsvundet fra Jydelejet og er blevet sjældnere på Høvblege. Årsagerne hertil er nok både tilgroning og græsning. Arten synes dog at overleve især på mere eller mindre tilgængelige skrænter på selve Klinten. Den aktuelle bestand på Møn bør inventeres for at klarlægge artens aktuelle forekomst.

Der er desuden en bestand af arten på de lave skråninger på den nordlige vejkant af Busenevej – fra Høvblege og et par hundrede meter i retning mod Mandemarke. Der er tale om en truet og dermed rødlistet art, og det er derfor meget vigtigt, at denne vejkant/-skrånning ikke bliver slået i maj-juni, når resten af områdets grøftekanter bliver slået! Der er oven i købet her tale om en plejeindsats, der ikke koster noget.

Caryocolum cauligenella

Coleophora vibicigerella

Intet dansk navn

ikke rødlistebestemt

Generelt.

Coleophora vibicigerella er en lille sommerfugl med et vingefang på 12-16 mm. Forvingerne er aflange, smalle med en gulbrun grundfarve og 2 hvide, aflange linjer. Arten forekommer lokalt i især Østdanmark. I Vordingborg Kommune er den fundet på overdrevne på Møns Klint, fx ved Hundevængsgård, 1990 og senere. Larven lever i en lille sort sæk på urteagtige tørbundsplanter som fx markbynke (*Artemisia campestris*) og røllike (*Achillea millefolium*).

Coleophora vibicigerella

Coleophora succursella

Intet dansk navn

ikke rødlistebedømt

Generelt:

Coleophora succursella er en lille sommerfugl med et vingefang på ca. 1 cm. Forvingerne er smalle og tilspidsede med beige grundfarve og hvidlige længdestriber. Arten forekommer på kalkholdig jordbund, hvor larven lever i en cigarformet sæk på markbynke (*Artemisia campestris*). Arten er fundet meget lokalt i Østdanmark. I Vordingborg kommune er den kun fundet på de tørre kalkoverdrev ved Hundevængsgård på Møns Klint.

Coleophora succursella

Aethes tesserana

Vikler (Intet dansk navn)

Ikke rødlistebedømt

Generelt:

En meget nydelig vikler med røde og gule tegninger adskilt af sølvskinnende linjer og et vingefang på 1½-2 cm. Larven lever i rodstocken af forskellige kurveplanter (bl.a. knopurt (*Centaurea* sp.)), og den voksne sommerfugle er fremme om sommeren. Den flyver om eftermiddagen og aftenen.

Arten forekommer i Danmark meget lokalt på øerne. I Sydsjælland og på Lolland-Falster-Møn kendes den kun fra Fakse og Høvblege. Bestanden på sidstnævnte lokalitet er den talrigeste i Danmark.

Da larven lever i rodstocken af værtsplanterne er den (i modsætning til mange andre småsommerfugle) rimelig modstandsdygtig over for græsning.

Aethes tesserana

Apotomis sauciana

Vikler (intet dansk navn)

Ikke rødlistebedømt

Generelt:

En ret lille (vingefang ca. 1,5 cm) vikler med sorte og hvide forvinger. Larven lever mellem sammenbundne blade på blåbær (*Vaccinium myrtillus*).

Arten er i Danmark lokal og sjælden. Den er fundet spredt i Jylland, Nordsjælland og på Bornholm. Den forekommer desuden i Vordingborg Kommune på Ulfshale, i den nordlige del med krat og hede.

Ulfshale er den eneste lokalitet med blåbær i Vordingborg Kommune. Flere insektarter, der er knyttet til blåbær, forekommer her og ingen eller kun få andre steder i området. Det er derfor vigtigt, at nogle områder med blåbær skærmes for græssende dyr.

Apotomis sauciana

Phragmataecia castaneae

Rørborer

R, sjælden

Udseende.

Vingefang 32-38 mm. Forvinger lysebrune med lysere striber, bagvinger benfarvede, kroppen meget lang, lysebrun og håret. Arten er let kendelig.

Biotopkrav & levevis.

Rørboreren findes meget lokalt i tagrørsumpe langs kysterne. Larven lever to år i rodstænglen af tagrør (*Phragmites communis*), hvor også forpupningen sker. De voksne sommerfugle kan findes fra sidst i maj til først i august, hvor de flyver om natten.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Rørborer er fundet på flere lokaliteter i kommunen, men der kendes kun to egentlige bestande. Den største findes på Ulvshale, specielt i de store tagrørsskove på Horsnæs på vestsiden af Ulvshale. Desuden kendes arten regelmæssigt og årlig i antal fra Hårbølle Pynt. Arten er i kommunen desuden fundet ved Liselund (enkelte individer 2003 og 2013), Petersværft (et individ hhv. 1968 og 1983) samt i Mandemarke (flere individer 2002-2017), sidstnævnte fund er sandsynligvis strejfende eksemplarer fra den nærliggende Busemarke Mose, hvor den kan formodes at være fastboende.

Forekomst i det øvrige Danmark.

I det øvrige Danmark forekommer arten i dag kun regelmæssigt på Rømø, hvorfra den er meldt i antal, samt fåtalligt på Stevns og enkelte steder langs Lollands og Falsters sydkyster, hvor den meget vel kan være fastboende.

Trusler.

Det er ukendt, hvorfor rørboreren kun forekommer fast på de to nævnte lokaliteter på Møn, som dog er de største tagrørsbestande på øen. Arten synes her at have stabile populationer, men forurening og dræning vil være problematisk for arten. Høst af rør om vinteren er ikke til skade for arten, da larven lever i roden. Vedvarende intensiv afgræsning, som der er etableret på strandengene på Ulvshales vestside, og som udrydder eller decimerer tagrør, er til alvorlig skade for arten. Fx synes den at være næsten forsvundet på østsiden af Ulvshale efter etablering af hård afgræsning med kreaturer.

Rørborer

Bevaring & målsætning.

De to levesteder bør sikres mod tilgroning og intensiv afgræsning, specielt gælder dette Hårbølle Pynt, hvor tagrørene vokser ret tørt. Afgræsning med kreaturer bør kun ske meget ekstensivt eller på skift i begrænsede partier hvert år. Den etablerede afgræsning på Horsnæsengene på vestsiden af Ulvshale er til stor skade for denne såvel som for de adskillige andre sommerfuglearter tilknyttet tagrør. Artens forekomst på Ulvshale bør undersøges nøjere og artens mulige tilstedeværelse i Busemarken Mose bør undersøges.

Adscita statices

Grøn køllesværmer

VU, sårbar

Udseende.

Grøn køllesværmer er en forholdsvis lille art med et vingefang på 24-32 mm. Den er let kendelig på de rent metalgrønne forvinger. Bagvingerne er sort-brune, og han og hun er næsten ens i udseende.

Biotoptkrav & levevis.

Arten forekommer på overdrev og enge, gerne let afgræssede, hvor der vokser rigeligt med blomster og syre (*Rumex*). Arten flyver om dagen i solskin, og er fremme som sommerfugl fra sidst i maj til sidst i juli. De ses ofte på blomsterbesøg, men den optræder dog kun sjældent i antal. Æggene lægges på værtsplanten, som er arter af syre (*Rumex*), hvor larven lever om efteråret og foråret til forsommeren. Forpupningen sker i en kokon ved jordoverfladen.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

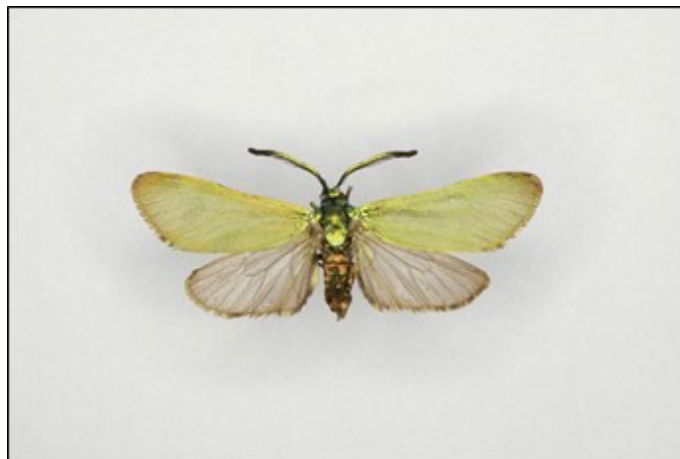
Denne lille køllesværmer er kun meldt fra få lokaliteter i kommunen: Fanefjord, 2005; Ulvshale, 2006-2014 og på Østmøn: Busene, 2010, Hundevængsgård, 2014, Høvblege, 2013, Jydelejet, 2010 - 2012 og Mandemarken Bakker, 2000-2017. Det er dog sandsynligt, at arten findes på andre egnede lokaliteter.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Grøn køllesværmer forekommer spredt, lokalt og normalt fåtalligt i det meste af landet og synes at være i tilbagegang.

Trusler.

Arten er, som andre arter på enge og overdrev, truet af tilgroning og opdyrkning med gødskning. Desuden tåler arten ikke hård afgræsning og høslæt i sommerperioden.

Grøn køllesværmer

Bevaring & målsætning.

Arten kan bedst hjælpes ved at enge og overdrev generelt bevares med rydning af krat og ekstensiv afgræsning med kreaturer. Grøftekanter bør tilsvarende kun slås hvert andet år.

Zygaena purpuralis

Timiankøllesværmer

CR, kritisk truet

Udseende.

Vingefang ca. 35 mm, han og hun ens. Forvingerne er mørkt metalgrønne med sammenflydende røde pletter, bagvinger røde med sort søm, kroppen skinnende sort.

Biotopkrav & levevis.

Arten forekom tidligere hovedsageligt på heder og tørre, let afgræssede overdrev. Desuden var den kendt fra en skoveng på kalkbund i Sorø Sønderskov. Sommerfuglen flyver i solskin fra midt i juni til sidst i juli, mest talrigt de første to uger af juli. Æggene lægges i klumper på eller nær timian (*Thymus*), som er larvens værtsplante. Larverne overvintrer som ganske små mellem plante-materiale og småsten ved jordoverfladen, og de er som voksne gulgrønne med sorte pletter og svag behåring. De er fuldvoksne sidst i maj og begyndelsen af juni. Forpupningen sker under sten eller på eller i jorden i en pergamentagtig kokon, der således ikke, i modsætning til flere andre køllesværmere, er umiddelbart synlig.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Forekommer nu kun i et område på Møns Klint: Høvblege og Mandemarke Bakker. Der er desuden observeret et muligt eksemplar af arten på dens gamle lokalitet i Jydelejet 2011, men der er ingen meldinger af arten herfra siden. Den er tidligere desuden fundet på Ulvshales strandoverdrev. Det er ukendt, hvorfor arten er forsvundet fra Ulvshale medens årsagen i Jydelejet er gødskning og tilgroning i 1960'erne og 70'erne. Desuden er den fundet før 1950 ved Vordingborg og ved Knudsskov.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Fandtes tidligere på en række lokaliteter langs Nordsjællands kyst og langs Storebæltskysten. Desuden forekom arten på skovengen Bimosen i Sorø Sønderskov. Der kendes i dag kun den ene bestand på Møns Klint, men det kan ikke udelukkes, at arten stadig findes på Sjælland, da den som sommerfugl ikke kan kendes fra den nærtbeslægtede pimpinelle-køllesværmer, *Zygaena minos*, der stadig er relativt almindelig i Nord- og Vestsjælland, og som de senere år har bredt sig til Sydsjælland, Fyn og Djursland.

Timiankøllesværmer

Trusler.

Timiankøllesværmer er afhængig af solåbne, tørre biotoper. På heder og overdrev på meget mager jordbund kan arten klare sig uden pleje, men på mere fugtige og næringsrige lokaliteter er en let afgræsning nødvendig for værtsplanten timian og dermed køllesværmerens trivsel. På flere af de sjællandske lokaliteter er ophør af græsning og/eller næringstilførsel fra luften med deraf følgende øget vegetationstæthed årsagen til artens forsvinden. På Høvblege synes arten at have en god population, der dog svinger meget i antal fra år til år, hvor der nogle år kun ses 20-30 individer på en god dag, andre år 100-200. Disse svingninger er betinget dels af vejret i larvens opvækstperiode, hvor der helst skal være sol, og dels af larvens snylttere, der kan influere meget på bestanden. Desuden har mængden af timian en vis betydning, dvs. at langvarige tørkeperioder, der får timianplanterne til midlertidigt at visne, kan være en trussel, især på sandbund.

Bevaring & målsætning.

Da arten kun har en enkelt kendt population tilbage i Danmark, er det af største vigtighed, at denne bevares. Plejen, der er udført i Høvblege Bakker siden 1992, har medvirket til at opretholde artens livsvilkår. I Mandemarle Bakker består jordbunden af sand, og den lille ynglebestand her er derfor i fare i tilfælde af længerevarende sommertørke, hvor timian visner. Arten kan muligvis sprede sig naturligt til det i 2013 fredede overdrev ved Hundevængsgård (Hundevæng Overdrev). Skulle arten genfindes på Ulvshale eller i Jydelejet, må levestedet sikres mod tilgroning og hård afgræsning.

Zygaena filipendulae

Seksplettet køllesværmer

NT, næsten truet

Udseende.

Vingefang 30-40 mm. Han og hun ens. Forvinger mørkt metalgrønne med 6 røde afgrænsede pletter placeret parvis. Bagvinger røde med sort kant. Kroppen skinnende sorthåret. Arten er den eneste danske køllesværmer med 6 røde pletter.

Biotopkrav & levevis.

Seksplettet køllesværmer findes på tørre overdrev, heder, skrænter og grøftekanter. Larven lever på planter i ærteblomstfamilien især kællingetand (*Lotus*), krageklo (*Ononis*) og rundbælg (*Anthyllis*). Seksplettet køllesværmer flyver fra midt i juni til sidst i juli om dagen i solskin. De ses oftest på violette blomster som skabiose (*Scabiosa*) og knopurt (*Centaurea*), hvor de ofte samles i iøjnefaldende grupper.

Seksplettet køllesværmer

Æggene lægges i klumper på værtsplanten, og de små larver klækker efter et par uger. Larverne er gule eller gulgrønne med sorte pletter og let behårede. De overvintrer som halv voksne og er fuldt udviklede først i juni det efterfølgende år, hvorefter de forpupper sig i karakteristiske gule, tenformede kokoner på græsstrå. Visse år kan arten optræde i meget store mængder på lokaliteterne. Disse svingninger er dels styret af vejret og dels af snylttere.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Seksplettet køllesværmer er i kommunen kun meldt fra få lokaliteter, men må forventes at kunne findes på andre egnede lokaliteter. Ofte yngler køllesværmerne nogle år i træk på et nyt sted, når lokaliteten ved rydning eller lignende får en passende kvalitet. Køllesværmerne forsvinder så igen, når lokaliteten vokser til med træer og buske. På Østmøn er den fundet regelmæssigt på fx Ålebæk Strand, Jydelejet, Høvblege, Mandemarke og Hundevæng Overdrev. Desuden er den siden år 2000 fundet på Bogø.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Udbredt i hele landet på egnede lokaliteter. Den seksplettede køllesværmer er dog forsvundet mange steder i takt med, at disse gror til, bliver opdyrket og/eller gødet, eller afgræsses intensivt fx i forbindelse med naturpleje. Fra Sydsjælland, Falster og Lolland kendes dog kun forholdsvis få lokaliteter.

Trusler.

Da arten kræver varme, tørre og solbeskinnede biotoper, kan den trues af tilgroning med træer og buske fx ved ophør af afgræsning. Desuden er sommerslåning af grøftekanter o. lign. steder med slagleklipper et problem, da denne knuser vegetationen og de larver, der sidder heri. Desuden fjernes de nektarblomster, som den voksne sommerfugl kræver. En moderat græsning vil normalt ikke være problematisk for arten, idet kreaturer synes at undgå at æde krageklo. Yderligere er opdyrkning med gødskning eller beplantning af eng- og overdrevsarealer et problem for arten.

Bevaring & målsætning.

På samme måde som med de andre arter, kan seksplettet køllesværmer hjælpes ved en generel beskyttelse af overdrev, grusgrave og engarealer med populationer og en begrænset eller ændret slåning af grøftekanter. Arten kan ret nemt benyttes som indikator for tørre overdrev og enge, da den, ligesom stor køllesværmer, er fremme om dagen på blomster og er meget iøjnefaldende.

Zygaena lonicera

Fempletet (stor) køllesværmer

VU, sårbar

Udseende.

Vingefang 30-40 mm. Han og hun ens. Forvinger mørkt metalgrønne med 5 afgrænsede røde pletter, bagvingerne røde med sort søm, kroppen skinnende sort behåret.

Biotoptkrav & levevis.

Stor køllesværmer lever på de samme biotoper som nævnt under sekspletet køllesværmer, dvs. tørre overdrev, hedeagtige arealer, tørre grøftekanter osv., og man ser da også ofte begge arter på de samme lokaliteter. Også denne art er fremme som voksen sommerfugl i juli måned, dog normalt en smule senere end den seksplettede køllesværmer. De optræder ofte i stort antal og sidder om dagen i solskin på især violette blomster i selskab med andre køllesværmere, hvor de er meget iøjnefaldende. Larven af stor køllesværmer lever også på ærteblomstrede planter især kællingetand (*Lotus*), rundbælg (*Anthyllis*) og krageklo (*Ononis*). Larven er gullig-grøn i grundfarven og har en række sorte pletter på siden. Den overvintrer som halvvoksen og er fuldvoksen i juni det følgende år. Forpupningen sker på et græsstrå i en gul, tenformet kokon og er derfor nem at opdage.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Denne køllesværmer er kun meldt fra nogle få lokaliteter i kommunen. Arten forekommer, ofte i antal, på Møns Klint: Høvblege, Mandemarke og Møns Fyr. Det må dog antages, at arten findes flere steder.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten forekommer udbredt i Østjylland og på øerne undtagen Bornholm, men optræder ofte meget lokalt, årsvis i antal. På Sydsjælland, Falster og Lolland foreligger kun meget få fund efter ca. 1970.

Trusler.

Arten er, som de øvrige køllesværmere, gået meget tilbage på grund af opdyrkning af overdrev og enge, der havde vedvarende populationer. Også tilgroning af lokaliteterne, måske som følge af kvælstoftilførsel fra luften, er en væsentlig grund til artens forsvinden. Populationer i grøftekanter tåler ikke slåning med slagleklipper, ligesom arten ikke tåler intensiv afgræsning eller høslæt i sommerperioden.

Fempletet køllesværmer

Bevaring & målsætning.

Stor køllesværmer kan hjælpes ved en generel beskyttelse af overdrev med populationer. Bevarelsen af gamle grusgrave som åbne, varme biotoper kan også hjælpe. Endelig bør grøftekanter med forekomster af arten først slås efter 1. september, hvor larverne har sat sig til overvintring nær jordoverfladen, og der bør kun slås med fingerklipper i stedet for slagleklipper. Høslæt på lokaliteter hvor arten forekommer, bør tilsvarende først ske efter 1. september, og afgræsning bør være vintergræsning, som tillader nektar- og værtsplanter at vokse op og blomstre.

Ostrinia palustralis

Halvmøl (intet dansk navn)

Ikke rødlistebedømt

Generelt:

En iøjnefaldende art med røde og gule forvinger, der med op til 4 cm i vingefang er det største danske halvmøl.

Arten er knyttet til moser og våde enge, hvor larven lever overvintrende i stænglerne af store skræpper (vand-skræppe, *Rumex hydrolapathum*, dynd-skræppe, *Rumex aquaticus* og sump-skræppe, *Rumex pallustris*). Sommerfuglen er fremme om natten i juni.

Arten er fundet spredt i det sydøstlige Danmark og må betegnes som sjælden. I Vordingborg Kommune kendes den fra Jungshoved og Skibinge ved Præstø, samt på Møn fra Mandemarke og Ulvs-hale. Engene vest for campingpladsen på sidstnævnte lokalitet rummer den absolut største bestand i Danmark. Der er tale om en både sjælden og iøjnefaldende art, som det giver god mening at forsøge at bevare (de danske halvmøl er endnu ikke rødlistede), og ved pleje af lokaliteten er det vigtigt at finde den rette balance mellem at forhindre tilgroning og overgræsning.

Ostrinia palustralis

Paratalanta hyalinalis

Halvmøl (intet dansk navn)

Ikke rødlistebedømt

Generelt:

Et stort, lysegult halvmøl med brede vinger og et vingefang på ca. 3 cm. Larven lever overvintrende i et spind på knopurter. Den voksne sommerfugl er fremme om sommeren, og flyver især om natten.

Arten optræder i Danmark meget lokalt i den sydøstlige del af landet og er i kraftig tilbagegang.

I Vordingborg Kommune er den tidligere fundet på Jungshoved og Ulvshale, men findes nu kun på Høvblege. Sidstnævnte lokalitet er samtidig det eneste sted i Danmark, hvor arten har en nogenlunde talrig bestand. Det er ikke klart, hvordan den bedst beskyttes, men såvel tilgroning som intensiv græsning er en trussel mod værtsplanten.

Paratalanta hyalinalis

Malacosoma neustria

Ringspinder

EN, moderat truet

Generelt.

Ringspinderen var tidligere vidt udbredt i Danmark med faste populationer i frugtplantager, haver, levende hegn, skovbryn og kratbevoksning langs kysten. Den kunne endog optræde som et alvorligt skadedyr. Imidlertid forsvandt arten fra de fleste egne af Danmark, og siden ca. 1980 er arten hovedsagelig meldt som tilflyvende hanner. Der er de senere år fundet larvekolonier på Vestmager og Jægerspris på Sjælland, på Samsø, ved Skagen og på Rømø.

Årsagerne til artens tilbagegang er sandsynligvis mangeartede, fx spiller klimæændringer, intensivering af landbrug og nedlæggelse af levende hegn sandsynligvis en rolle. I Vordingborg Kommune er arten kun meldt fra Møn, Hårbølle Pynt 1995-2006, årligt på Møns Klint, samt Ulvshale 1996-1997, alle dog kun som hanner, der sandsynligvis blot er strejfende individer fra landene syd for Danmark, og som derfor ikke repræsenterer ynglepopulationer.

Ringspinder, han

Ringspinder, hun

Leucoma salicis

Atlaskspinder

NT, næsten truet

Generelt.

Atlaskspinder er udbredt i hele Danmark, men synes at være gået noget tilbage i hyppighed. Den angives dog at fluktuere i hyppighed. En af årsagerne til artens mulige tilbagegang kan være, at landevejspopler stort set er forsvundet fra landskabet, og at poppelarter nu kun sjældent bruges som landevejstræer.

Arten lever som larve på arter af poppel og pil og forekommer fx i skovbryn, småskove og på vejtræer, især på lokaliteter nær kysten. I Vordingborg kommune er arten efter år 2000 meldt fra Sydsjælland: Bakkebølle Strand, 2013, Klarskov, 2011, Kostræde, 2008, 2011-2012, Viemose Skov, 2010 og på Møns Klint, Høvblege, 2009 og Mandemarke 1999-2008. Imidlertid må arten antages også at forekomme fx på Ulvshale.

Atlaskspinder

Euproctis similis

Gulhale

NT, næsten truet

Generelt.

Gulhale er udbredt i Danmark, men forekommer mest lokalt.

Arten synes at være forsvundet fra mange lokaliteter gennem de senere år, men der foreligger ikke sikker dokumentation for dette. Det er desuden svært at bedømme artens status, da hannerne ofte strejfer vidt omkring. Gulhales habitater er kratbevoksede heder, overdrev, kystskrænter, skovbryn m.v., hvor larven lever på forskellige løvtræer og buske. Gulhale er i kommunen fundet ved Bakkebølle Strand, 2013-2014, Knudsskov, 2010, Kostræde, 2011, Viemose Skov, 2010, Møns Klint, årligt, Mandemarke 2017 og Ulvshale, 2006-2010.

Gulhale

Arctia caja

Brun bjørn

NT, næsten truet

Generelt.

Brun bjørn var tidligere udbredt og ikke sjælden på åbne naturtyper, men synes i de senere år at være blevet noget sjældnere, omend der ikke foreligger konkret dokumentation for dette.

Arten findes på åbne levesteder som grøftekanter, heder og overdrev, hvor larven lever på forskellige urteagtige planter.

Arten er siden 2000 meldt fra Bakkebølle Strand og Kostræde, på Møn desuden Ulvshale, Mandemærke og Møns Klint, men den forekommer ganske sikkert på andre lokaliteter med åbne naturtyper.

Brun bjørn

Pelosia obtusa

Moselavspinder

NT, næsten truet

Udseende.

En lille og ret uanseelig art med et vingefang på ca. 20 mm. Krop og vinger er næsten ensfarvede gråbrune med en udtalt pletrække ned over forvingerne.

Biotopkrav & levevis.

Denne meget lokale og for det meste fåtalligt optrædende lavspinder lever i tagrørsskove. Artens biologi i naturen er meget dårligt kendt, men det synes som om den mest findes på lokaliteter med gammel tagrør (*Phragmites*), hvor larven angives at leve af lav og alger på tagrør og plantedele.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Arten er i kommunen registreret fra Bogø, 2006, fra Hårbølle Pynt årligt 1994-2014 og Horsnæs på Ulvhale, her årvis i antal. Desuden er den meldt mere sporadisk fra Østmøn ved Møns Klint. Årlige fund fra Mandemærke fra 1999 og frem indikerer, at arten sandsynligvis har en population i Busemærke Mose eller i moser langs syd- og østsiden af Klinteskoven, som er de nærmeste egnede lokaliteter. Muligvis stammer fundene fra Klinteområdet også herfra.

Moselavspinder

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten forekommer i Danmark hovedsagelig på kystnære lokaliteter på Bornholm, enkelte steder på Sydsjælland, på Møn, og på flere lokaliteter på Falster, Lolland, og igen enkelte steder på Lange-land og det sydlige Fyn.

Trusler.

Da artens biologi i naturen er meget dårligt kendt, er det vanskeligt at angive eksakte trusler. Men intensiv afgræsning på strandenge, hvor tagrør ønskes bekæmpet, har utvivlsomt en negativ virkning.

Bevaring & målsætning.

En målrettet bevaring for arten er vanskelig at angive, men tagrørsbevoksninger på lokaliteter med arten bør beskyttes mod intensiv afgræsning. Dette vil også være til gavn for andre arter, som lever på og i tagrør. Der kan være en konflikt mellem et ønske om at "genoprette" strandenge, primært af hensyn til fuglelivet, og bevaring af tagrørsskove, men lokaliteter med forekomst af denne lavspinder er sandsynligvis indikation på en oprindelig og vedvarende tagrørsbevoksning, som man ikke nødvendigvis skal ændre på. Det vil være meget ønskeligt at eftersøge arten på kendte lokaliteter, især Ulvshale, med henblik på at konstatere artens nuværende status, ligesom den bør eftersøges på mulige nye lokaliteter, fx Busemarken Mose.

Catarhoe rubidata

Rødbæltet bladmåler

R, sjælden

Generelt.

Rødbæltet bladmåler har et vingefang på 20-25 mm. Forvingerne er smukt rustrøde med sorte og grå bånd på tværs af vingen.

Den lever på tørre overdrev, grøftekanter og lysåbne krat, hvor larven i august og september lever på arter af snorre (*Galium* sp.).

Sommerfuglen er nataktiv og kan hovedsagelig findes i juni og juli.

Arten er udbredt, men forekommer lokalt og ret sjældent i Øst- og Syddanmark, på Fyn, Sydsjælland, Lolland, Falster, Møn og Bornholm.

I Vordingborg Kommune er arten fundet fåtalligt ved Hårbølle Pynt, 2005-2014 og især på Møns Klint, hvor den forekommer på de tørre overdrev, således ved Liselund 2000-2016 og den sydlige del af Møns Klint fx ved Busene og Mandemarken, 1999-2017.

Rødbæltet bladmåler

Epirrhoe galiata

Rødbrun snerremåler

R, sjælden

Generelt.

Rødbrun snerremåler har et vingefang på 22-25 mm. Vingerne er hvidligt-grå med et bredt, sort, takket bånd og mange tynde bølgelinjer på tværs af forvingen.

Sommerfuglen er fremme i maj til august i to generationer, og larven kan findes i juni-juli og igen i september. Arten forekommer lokalt, men ofte talrigt, på få lokaliteter langs kysterne i Østjylland, Nordsjælland og østkysterne af Sydsjælland, Møn, Falster og Lollands sydkyst, samt på Bornholm. I Vordingborg Kommune er den fundet regelmæssigt på Møns Klint og Hårbølle Pynt.

Den findes på overdrev, heder, den grå klit og lignende tørre naturtyper, hvor larven lever på arter af snerre (*Galium*), fortrinsvis gul snerre (*G. verum*).

Rødbrun snerremåler

Pareulype berberata

Berberis-bladmåler

V, sårbar

Udseende.

Vingefang 23-27 mm. Forvingernes grundfarve er gråbrun med et karakteristisk mørkt bånd på den inderste tredjedel af forvingen og en mørk v-tegning i forvingens forreste del. Bagvingerne lysegrå.

Biotopkrav & levevis.

Berberis-bladmåleren findes på lysåbne overdrev, hvor der vokser rigeligt med værtsplanten vild berberis (*Berberis vulgaris*), som står soleksponerede. Sommerfuglen flyver om natten i juni og igen i en anden generation i august. Larven kan findes på berberisbuskene i juli og september. Forpupningen sker i jorden, hvor puppen overvintrer.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Arten er i Danmark kun fastboende på Møns Klint, hvor den har populationer primært i Jydelejet og på Høvblege. Den forekommer sandsynligvis desuden i skovlysninger i selve Klinteskoven, idet den fx er meldt med flere individer fra Havrelukke.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Ud over forekomsterne på Møns Klint, er arten fundet som strejfende enkeltexemplarer i Allinde-lille på Midtsjælland, på Falster, på Amager og enkelte steder på Bornholm, og der kendes ikke faste populationer fra resten af Danmark.

Berberis-bladmåler

Trusler.

Arten har sårbare, men formodentlig gode populationer i Jydelejet og Høvblege. Den tåler ikke, at lokaliteten vokser til med træer eller krat, som det tidligere var tilfældet i Jydelejet. Desuden tåler arten ikke, at den vilde berberis ryddes systematisk, men en begrænset nedskæring af enkelte buske, der så får lov til at vokse op igen, er uproblematisk. Ved rydning af buskopvækst i fx Jydelejet og Høvblege er bestandene af berberis desværre decimeret markant, og det er uklart, hvor meget det er gået ud over populationerne af berberis-bladmåleren. Arten har forhåbentlig klaret sig på de få efterladte berberisbuske i Jydelejet og på Høvblege og på urørte lokaliteter andre steder i Klinteskoven. Herfra kan den formodentlig genetablere sig, hvis berberisbuskene får lov at vokse op igen.

Bevaring & målsætning.

Den gennem de sidste ca. 10 år udførte pleje i Jydelejet og Høvblege er en hjælp til bevaring af arten, men kun så længe buske af berberis bevares. Det bør fortsat sikres, at de to nævnte lokaliteter ikke vokser til med træarter, men også at berberisbuske skånes for rydning. Arten bør eftersøges mere systematisk på Møns Klint, så dens aktuelle forekomster kan dokumenteres.

Perizoma sagittata

Frøstjerne-bladmåler

V, sårbar

Generelt.

Frøstjerne-bladmåler er en sjælden og meget lokalt forekommende måler. Den er fundet på en del lokaliteter hovedsagelig på Sjælland, Lolland og Falster.

Arten lever på enge (strandenge), i moser og skovlysninger, hvor larvens værtsplante gul frøstjerne (*Thalictrum flavum*) vokser. Larven lever i blomsterne af værtsplanten.

Arten er siden 2009 kun meldt fra Kostræde Banker, 1 stk. 2009 og Hårbølle Pynt 1 stk. i 2003 og 2 stk. i 2005, hvilket kunne indikere en population på sidstnævnte lokalitet.

Da gul frøstjerne bliver ædt og nedtrampet af græssende dyr, især kreaturer, er et højt græsningstryk en trussel mod frøstjerne-bladmåler. Ønskes der etableret afgræsning med dyr på artens lokaliteter, må græsningstrykket nøje afpasses efter forholdene og kun være meget moderat.

Frøstjerne-bladmåler

Eupithecia virgaureata

Gyldenrisdværgmåler

R, sjælden

Generelt.

Gyldenrisdværgmåler er en lille sommerfugl med et vingefang på kun ca. 20 mm. Alle vinger og kroppen er lysegrå til mørkegrå med mange fine lysere og mørkere bølgelinjer. Arten er vanskelig at kende, da gruppen dværgmålere omfatter mange meget lignende arter, og en artsbestemmelse kræver megen erfaring.

Arten er en typisk overdrevsart, som på Møn favoriseres af, at almindelig gyldenris forekommer hyppigt på kalkoverdrevne. Larverne i juni-juli efter første generation lever på forskellige buske som slåen, tjørn og tørst, hvorimod larverne i september efter anden generation især lever i blomsterne af almindelig gyldenris (*Solidago virgaurea*) men også på hedelyng (*Calluna*) og brandbæger (*Senecio* sp.). Forpupningen sker i jorden, hvor puppen overvintrer.

Den er i Danmark kun fundet spredt og for det meste enkeltvis på få lokaliteter i Østjylland og på øerne, og er antageligvis kun fastboende på to lokaliteter i Danmark.

Heraf er den ene i Vordingborg Kommune, hvor den forekommer på Møns Klints overdrevsarealer. Specielt er den regelmæssigt meldt fra Mandemærke, enkelte år tilmed med mange individer, som må antages at komme fra de nærliggende Mandemærke og Høvblege Bakker.

Arten er følsom for intensiv afgræsning og omfattende høslæt i juni-juli og igen i september, hvor larven sidder i blomsterstanden.

Gyldenrisdværgmåler

Eupithecia sinuosaria

Strandmældedværgmåler

R, sjælden

Generelt.

Strandmældedværgmåler har et vingefang på ca. 20 mm og er ret karakteristisk i udseendet med et rødbrunt bredt bånd tværs over forvingen og en markant sort firkant ved forvingens yderkant. Levestedet er tørre og varme steder nær kysten, evt. i haver og på udyrkede marker nær kysten, hvor larvens værtsplanter melde (*Atriplex*) og gåsefod (*Chenopodium*) vokser rigeligt. Arten er fremme som sommerfugl om natten fra midt i juni til midt i august. Larven lever i blomsterstanden af værtsplanten om efteråret, og forpupper sig i jorden, hvor den overvintrer.

Strandmældedværgmåler

Arten er fundet meget spredt, lokalt og ret sjælden i Østjylland og på øerne, dog kun få steder på Fyn og Sydsjælland. I Vordingborg Kommune er den fundet på Ulvshale, sidst meldt 1987 og Mandemarke på Møns Klint, 1996- 2006.

Den er takket være sit levested ikke truet, men er pga. sin meget lokale forekomst i Danmark og fordi den er blevet mere fåtallig de senere år, alligevel taget med i denne rapport.

Lygephila viciae

Klinket vikkeugle

RE, forsvundet

Generelt.

Lygephila viciae forekom indtil 1981 på Møns Klint, hvor dens larve levede på vikke (*Viciae*) og gul fladbælg (*Lathyrus pratensis*), der voksede i lerskreddene på selve klinten. Arten anses nu for uddød på Klinten og dermed i Danmark. Årsagerne til artens forsvinden er sandsynligvis klimatiske, idet værtsplanten stadig findes på lokaliteterne.

Klinket vikkeugle

Phytometra viridaria

Grøn mølugle

EN, moderat truet

Generelt.

Udbredt, men lokal i Jylland, Nordsjælland og på Bornholm. Kendes fra Vordingborg Kommune kun i to, formodentlig strejfende, eksemplarer fra Lise-lund på Møns Klint, 2003, men den er næppe fastboende i kommunen. Arten lever på tørre overdrev og heder, hvor larvens værtsplante mælkeurt (*Polygala vulgaris*) vokser.

Grøn mølugle

Colobochyla salicalis

Trestribet aspeugle

NT, næsten truet

Generelt.

Er i Danmark kun kendt som fastboende på diget ved Gedesby og Bøtø på østkysten af Falster samt flere steder på Bornholm.

I Vordingborg Kommune er den kun fundet enkeltvis på Møns Klint i 1990 og 2006. Fundene er formodentlig strejfende eksemplarer, omend det ikke kan udelukkes, at den har faste populationer på steder med værtsplanter.

Arten lever i skovbryn og krat med pil (*Salix sp.*) og bævreasp (*Populus tremula*) og findes meget lokalt og oftest fåtalligt.

Trestribet aspeugle

Eublemma minutata

Evighedsblomstpragtugle

NT, næsten truet

Generelt.

Arten er med et vingefang på ca. 15 mm en af de mindste natsværmere i Danmark. Den lever på tørre overdrev og heder, hvor værtsplanten gul evighedsblomst (*Helichrysum arenarium*) vokser. I Vordingborg Kommune er arten fundet på Møns Klint, hvor den er fundet næsten årligt, senest i 2016, (ved værtsplanten i 1996), et individ på Ulvshale i 2013, og flere individer ved Hårbølle Pynt på Sydvestmøn (1994 - 2004), hvor arten sandsynligvis har en bestand.

Arten tåler ikke afgræsning af dens lokaliteter, hvilket der heller ikke burde være behov for på sådanne meget tørre og næringsfattige naturtyper.

Evighedsblomstpragtugle

Cucullia argentea

Sølv-hætteugle

LC, ikke truet

Udseende.

Sølv-hætteuglen er nok en af Europas smukkeste natsommerfugle. Forvingerne er græsgrønne med store sølvskinnende partier, og kroppen har en tilsvarende grøn farve med hvide hår.

Biotopkrav & levevis.

Arten findes i den grå klit, i grusgrave og lignende steder. Sommerfuglen flyver i juli og kan nu og da findes siddende sovende på værtsplanten eller på mure og lygtepæle. Ellers er den mest aktiv om natten, hvor den gerne besøger blomster.

Larven lever i august og september i blomsterstanden af markbrynke (*Artemisia campestris*).

Sølv-hætteugle

Forekomst i Vordingborg Kommune.

I kommunen er den kun fundet fastboende på Ulvshales østside langs stranden syd for skoven. Desuden er arten fundet enkeltvis ved Mandemærke (senest 1999) og ved Fanefjord (senest 1994). Det kan derfor formodes, at arten har eller har haft en population på Øst- og Sydvestmøn.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten er desværre forsvundet fra mange af sine lokaliteter. Tidligere forekom den på enkelte lokaliteter på Bornholm, Falster, Nordsjælland, Djursland og spredt i Nordøstjylland. Efter 2010 er den kun meldt fra en lokalitet på hhv. Bornholm, Møn, Djursland og Nordjylland, samt nogle få steder i Nordøstsjælland, ved Køge Bugt og langs Falsters sydøstkyst.

Trusler.

Artens levesteder ødelægges med bebyggelse, oftest med industri eller sommerhuse, eller "re-etablering" af grusgrave med beplantning. Desuden er arten meget følsom for afgræsning og slåning sommer og efterår, hvor værtsplantens blomsterstande og dermed larvens levested ødelægges, som det sker på diget ved Ulvshale.

Bevaring & målsætning.

Artens levesteder i kommunen må beskyttes mod slåning og afgræsning i perioden juni til oktober. Det bør undersøges ved mere systematisk eftersøgning af larver, om arten har en fast population ved Fanefjord på Sydvestmøn og evt. på Møns Klint, samt om arten stadig forekommer på Ulvshale.

Cucullia artemisiae

Malurt-hætteugle

VU, sårbar

Udseende.

Vingefang 40-44 mm. Forvingen slank og spids, farven grå med en uregelmæssig, ret mørkt brunlig-grå tegning. Sidder i hvile med vingerne taglagt og har en markant grå "hætte" på forkroppen.

Biotoptkrav & levevis.

Malurt-hætteugle findes ved vejkanter, markhegn, gamle grusgrave, strandoverdrev og lignende steder. Sommerfuglen flyver om natten fra midt i juni til først i august og findes forholdsvis sjældent. Larven lever i august og september i blomsterstanden af gråbynke (*Artemisia vulgaris*) og evt. malurt (*Artemisia absinthium*). Den er særdeles fint camoufleret med farver og pukler præcis som bynkeblomsterne. Forpupning og overvintring sker i en kokon dybt i jorden.

Malurt-hætteugle

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Arten er fundet nogle få steder i kommunen, på Møn: Hårbølle Pynt, 1998, Møns Klint, v. Mandemarke, 1996-2006, Ulvshale, 1996. De gentagne fund fra Østmøn, samt gamle fund af larven, indikerer en mulig fast population i området.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten blev indtil ca. 1960 fundet på Djursland, i Nordøstsjælland og på Bornholm. I dag forekommer arten kun på Lolland, Falster, Møn og Bornholm. Der er desuden fundet enkelte eksemplarer på Sydsjælland og på Fyn.

Trusler.

På samme måde som med de andre hætteugler, der lever i grøftekanter o. lign. steder, er slåning af vejrabatter et stort problem. Larven er helt afhængig af, at værtsplanten gråbynke får lov til at stå urørt til udgangen af september. Da arten også findes i gamle grusgrave, er retablering af disse med beplantning også til skade for arten, og tilsvarende er sprøjtning med pesticider af tilliggende marker og i det hele taget intensiv opdyrkning af marker uden bræmmer af naturlig vegetation et problem.

Bevaring & målsætning.

Det bør tilstræbes, at grøftekanter og rabatter på Østmøn ikke slås i perioden juni til udgangen af september, og kun hvor det er absolut nødvendigt. Specielt langs mindre trafikerede veje vil det være til fordel for denne og de øvrige hætteugler, hvis slåningen af grøftekanterne udsættes til oktober. Det ville være ønskeligt med en eftersøgning af larven på Østmøn for at fastslå, om arten er fastboende i området.

Shargacucullia lychnitis

Kongelys-hætteugle

VU, sårbar

Udseende.

Vingefang 43-47 mm. Kongelys-hætteugle har karakteristiske smalle forvinger med en bengul grundfarve kantet af mørkere brunt. I hvile sidder arten med vingerne taglagt og ligner et stykke frønnet træ. Som de andre hætteugler, har den en brun, opretstående "hætte" på forkroppen.

Biotoptkrav & levevis.

Kongelys-hætteuglen findes i grøftekanter, markskel, grusgrave og lignende steder, hvor værtsplanten mørk kongelys (*Verbascum nigrum*) får lov at vokse i fred. Larverne lever på blomsterstanden og er meget lette at opdage, da de som voksne er 4-5 cm lange og gule med sorte og blålige pletter. De findes i august og september, og der sidder ofte mange sammen.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Arten er kun fundet 2 gange i nyere tid, Hårbølle Pynt, 1994 et enkelt eksemplar, samt i et eksemplar ved Mandemarke i 2015. Sandsynligvis har arten ikke faste populationer i kommunen.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten forekommer yderst lokalt hovedsagelig på Østlolland.

Trusler.

Arten er først og fremmest truet af slåning af grøftekanter samt sprøjtning af nærliggende marker. Ved sommerafslåning af grøftekanterne og dermed af kongelysplanterne fjernes larvernes levedulighed, idet planterne ikke når at sætte nye blomsterstande i tide. Ved slåning i august bliver planter med larver på direkte knust.

Kongelys-hætteugle

Phragmatiphila nexa

Sødgræsstængelugle

EN, moderat truet

Udseende.

Vingefang 25-30 mm. Forvingens grundfarve er rødlig kobberbrun med et karakteristisk hvidt L-mærke. Bagvingerne er brunligt ensfarvede, for kroppen rødbrun.

Biotopkrav & levevis.

Phragmatiphila nexa findes langs vandløb, ved søer og i moser. Larven lever om foråret og forsommeren i strå af sødgræs (*Glyceria* sp.) og muligvis star-arter (*Carex* sp.). Sommerfuglen flyver om aftenen fra sidst i juli til sidst i september. Det er ukendt, hvorfor arten forekommer på så få lokaliteter på trods af, at der findes mange tilsyneladende egnede levesteder i Danmark.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

I Vordingborg Kommune er arten kun fundet ved Mandemarke, flere individer 2004-2017 (10 individer), og Møns Klint, enkelte individer 2001-2007. Alle disse fund må anses for at være strejfende eksemplarer fra den nærliggende Busemarke Mose, som er den nærmeste egnede lokalitet for arten, eller muligvis fra nogle af moserne langs Klin-teskovens sydlige og østlige udkant.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten forekommer meget lokalt i Danmark. Den er foruden på Møn kun fundet på ganske få lokaliteter. På Lolland forekommer den i Søholt Skov, på Falster ved Barup Sø, i Nordøstsjælland langs Mølleåens nedre løb, enkelte steder på det sydlige Fyn, ved Bygholm nær Horsens og Veng ved Skanderborg i Østjylland samt ved Haderslev og Kollund Skov i Sønderjylland. Desuden er der gjort nogle få fund af enkelte strejfende individer andre steder, flest på Bornholm. Arten er også meget lokal og sjælden i det øvrige Europa.

Trusler.

Arten er næppe direkte truet i Danmark, men den tåler ikke dræning og tilgroning af mose- og engarealer, hvor den har forekomster.

Bevaring & målsætning.

Artens sandsynlige forekomst i Busemarke Mose på Møn bør verificeres, hvilket kan ske ved hjælp af en batteridrevet lysfælde, hvis der kan skaffes adgang til mosen. I mosen bør der ikke ske sænkning af vandstanden eller intensiv afgræsning.

Sødgræsstængelugle

Longalatedes elymi

Marehalmugle

AY, ansvarsart

Generelt.

Denne art forekommer udbredt og ofte talrigt langs de danske kyster på den specielle danske biotop, den hvide klit, hvor larven lever nederst i stråene af marehalm (*Elymus arenarius*). Da det vurderes, at arten i Danmark har en meget væsentlig del af sin totale bestand, er den en national ansvarsart. I Vordingborg Kommune forekommer arten på Møn, hvor den er fundet på Ulvshale, Hårbølle Pynt, Fanefjord Skov og flere steder på Møns Klint som strejfende individer, som må formodes at komme fra strandområderne på Møns sydkyst. Arten er ikke truet og tåler slitage af klitterne. Dog er tilgroning af klitter med rynket rose et stigende problem.

Marehalmugle

Chortodes morrisii

Kridtugle

VU, sårbar

Udseende.

Vingefang 26-32 mm. Forvingen er oftest rent kridhvid, dog kan enkelte eksemplarer have en svagt gullig nuance og evt. en række meget fine, sorte prikker yderst på forvingen. Bagvingerne er grålige. Arten er således let genkendelig. Kridtuglen er den eneste europæiske natsommerfugl med helt hvide forvinger.

Biotopkrav & levevis. Denne fine natsværmer er fremme som sommerfugl fra midt i juni til sidst i juli med hovedflyvetid i de første to uger af juli. Arten kan ses sværme en times tid i skumringen, hvorefter de ofte sætter sig til ro nede i vegetationen. Senere kommer den til lys. Arten er let at opdage på grund af dens kridhvide farve. Efter parringen lægger hunnen sine æg i bladskederne af værtsplanten, som er græsarten strandsvingel (*Festuca arundinacea*). Der lægges normalt flere grupper æg, som hver er på 30-100 æg. De små larver klækker efter et par uger og gnaver sig ind i blade og stængler. Efterhånden som de vokser, arbejder de sig ned i plantestænglen, hvori de overvintrer nær jordoverfladen. Om foråret, i maj, er larverne fuldvoksne, og de skifter ofte til en ny stængel, når den gamle er gnavet i stykker. Forpupningen sker også nederst i stænglen lige i jordoverfladen.

Kridtugle

Selvom værtsplanten strandsvingel er almindelig både langs kysterne og på enge, forekommer kridtuglen kun på habitater med meget mager, gerne kalkholdig og soleksponeret jordbund.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Kridtuglen er i kommunen kun kendt fra Møns Klint, hvor den er fundet årligt fra Liselund i nord til Møns Fyr i syd. Den største forekomst findes på strækningen fra syd for Klinteskoven og til ca. 300 m. nord for fyret, hvor den kan flyve i antal. Her findes den både på skrænterne mod havet og langs stien på toppen af klinten. Det kan dog ikke udelukkes, at arten også forekommer andre steder langs kysten af Møn, fx Hvideklint.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Populationer af kridtuglen er fundet på flere lokaliteter langs østkysten af Sjælland fra Nivå, Amager og København mod syd langs Køge Bugt og på Stevns, på Møns Klint især syd for Klinteskoven, enkelte steder på Falsters østkyst og Lollands sydkyst.

Trusler.

Arten lever det meste af året som larve nederst i stråene af strandsvingel, og derfor er kridtuglen først og fremmest følsom for hård afgræsning fx ved naturpleje. På Møns Klint er arten ikke umiddelbart truet. De naturlige skred i partier med ler på klinten skaber kontinuert nye levesteder for strandsvingel og dermed kridtuglen. Dog kan populationen langs kysten nord for Møns Fyr (Hundevæng Overdrev) skades ved hård afgræsning eller tæt slåning med maskine.

Bevaring & målsætning.

Bevarelsen af arten må prioriteres meget højt, eftersom den både er en ganske lokal og truet art og er en national ansvarsart. På selve Møns Klint kan der ikke gøres meget ud over visse steder at hindre tilgroning, da værtsplanten især forekommer i de lerholdige skred, og regulere en evt. pleje på relevante arealer. Det vil endvidere være meget ønskeligt med en eftersøgning af arten på mulige lokaliteter, fx Hvide Klint.

Chortodes extrema

Dæmringsugle

NT, næsten truet

Udseende.

Vingefang 24-28 mm. Kroppen og forvingerne gul-lighvide med en række sorte prikker på ribberne yderst på vingerne. Bagvingerne er mørkt grå-brune.

Biotopkrav & levevis.

Arten findes hovedsagelig på halvtørre strandoverdrev og -enge langs kysterne. Larven lever om efteråret og igen efter overvintringen om foråret nederst i stænglerne af bjergørhvene (*Calamagrostis epigeios*). Arten er derfor afhængig af gode bestande af denne plante. Sommerfuglen flyver om natten fra sidst i maj til sidst i juli, og kan her findes siddende i vegetationen.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Arten findes i kommunen fastboende ved Hårbølle Pynt, hvor den er fundet årligt i antal 1993-2014, Mandemarke 2017 og på den sydlige del af Møns Klint med fund fra 1998-2017. Derudover er arten fundet på Ulvshale, 1990 samt på Sydsjælland ved Bakkebølle Strand, 2013, Knudsskov, 1993-1995, Præstø, 1992 og ved Rytsebæk, 1994, men det er ukendt, om arten har haft eller har populationer på disse lokaliteter.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten er fundet mange steder langs kysterne i den sydøstlige del af landet. Den forekommer således på enkelte lokaliteter på Bornholm, enkelte steder i Nordøstsjælland, langs Sjællands øst- og sydkyst fra København til Skælskør og flere steder på Falters østkyst og Lollands sydkyst. Desuden forekommer arten enkelte steder i Sønderjylland. Det vurderes, at Danmark har en stor del af artens samlede verdensbestand.

Trusler.

Arten tåler ikke hård afgræsning, hvor kreaturerne æder og ødelægger stråene, hvor larven lever i de nederste dele. Værtsplanten bjergørhvene anses ofte for uønsket, og bekæmpes derfor med intensiv afgræsning, især på strandenge. På tørre strandoverdrev er tilgroning med buske og træer også ofte et problem.

Dæmringsugle

Bevaring & målsætning.

På lokaliteter med populationer af arten, må det tilstræbes, at kun dele af området med bestande af bjergrørhvene afgræsses periodevis, et år eller to, med dyr, eller at der kun græsses meget ekstensivt. Denne metode vil også gavne andre arter, som lever i strå af græsarter, foruden at det bidrager til at holde lokaliteterne fri for opvækst af buske og træer.

Protarhanara brevilinea

Streg-sivugle

AY, ansvarsart

Generelt.

Streg-sivugle er en lokalt forekommende natsommerfugl, der har bredt sig markant i Danmark siden den indvandrede omkring 1970.

Arten må nu antages at have en meget stor del af den totale bestand i Danmark, hvorfor den i rødlisten er en national ansvarsart. Den forekommer i tagrørsskove langs kysterne, specielt langs kysterne af Lolland, Falster og Sydsjælland, helst på noget tør bund, hvor larven om dagen gemmer sig i stænglerne og æder af blade af tagrør (*Phragmites communis*) om natten.

Den er i kommunen fundet på flere egnede lokaliteter, fx på Møn ved Ulvshale, Fanefjord Skov og Busemarke Mose. Udenfor Møn er den meldt fra Bogø, Avnø og Præstø.

Arten tåler i sagens natur ikke hård afgræsning, hvor bestande af tagrør udryddes.

Streg-sivugle

Dasypolia templi

Skærmugle

EN, moderat truet

Generelt.

Arten forekommer på åbne naturtyper eller i lysåben skov. Larven lever om sommeren i roden af større arter af skærmplanter, og sommerfuglen er fremme sent om efteråret og tidligt om foråret.

Den forekommer i dag kun mere udbredt på Bornholm, men forekom tidligere også på Møn, det sydlige Fyn, på Djursland og spredt enkelte andre steder. Den er siden midten af 1980'erne af ukendte årsager forsvundet fra det meste af udbredelsesområdet. Da det er en østlig kontinental art, kan klimaforandringer antages at være en årsag til tilbagegangen.

Skærmugle

På Møn er den sidst meldt fra hhv. Liselund i 2005 og Ulvshale 1995 med et enkelt fund, og arten forekommer sandsynligvis ikke længere i kommunen.

Hadena albimacula

Chokoladebrun nellikeugle

VU, sårbar

Udseende.

Vingefang 32-36 mm. Forvingens grundfarve er chokoladebrun med fine sorte og hvide firkantede pletter, hvilket gør den let genkendelig. Forkroppen er også brun, bagkrop og bagvinger grå.

Biotopkrav & levevis.

Findes på overdrev nær kysten og kystskrænter med kalkholdig jordbund og mange blomster. Nat-sværmeren er fremme fra først i maj til sidst i juni og kan findes flyvende om aftenen på blomsterbesøg, hvor den er lettest at finde; den kommer mere sjældent til lys. Æggene lægges i blomsterne af nikkende limurt (*Silene nutans*), hvor larven i løbet af sensommeren lever inde i frøkapslerne. Arten overvintrer som puppe i jorden.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Arten er siden år 2000 kun fundet i kommunen på nogle få lokaliteter på Møns Klint, senest 2006, fx Høvblege Bakker og Freuchens Pynt på selve klinten. Tidligere er arten i kommunen også fundet på Ulvshale. To individer fundet i 1996 ved Hårbølle Pynt på Møn, kunne måske indikere en population, men arten er ikke meldt fra lokaliteten før eller siden.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Chokoladebrun nellikeugle er siden ca. år 2000 tilsyneladende forsvundet fra sine lokaliteter på Sjælland, hvor den især forekom enkelte steder på kalkholdig jordbund, fx Holtug Kridtbrud, Rødvig og Højstrup Strand på Stevns. Den forekommer i dag således kun med sikkerhed på Bornholm, hvor den er fundet på en række lokaliteter langs klippekysten.

Trusler.

Arten er på grund af værtsplanten og levestedet meget følsom for tilgroning og gødskning. Afgravning af kridt og ral på strandvolde er også en trussel. Da larverne lever i frøkapsler af værtsplanten i eftersommeren, tåler arten ikke hård afgræsning eller høslæt i sommer- og sensommerperioden.

Chokoladebrun nellikeugle

Bevaring & målsætning.

Arten må på grund af sine ganske få bestande i Danmark prioriteres højt. Eksisterende bestande bør sikres ved beskyttelse mod udnyttelse af lokaliteterne og mod tilgroning, gødskning og intensiv afgræsning. Det vil også være særdeles ønskeligt med en eftersøgning af arten på Møn for at undersøge, om den stadig forekommer her.

Mythimna litoralis

Kyst græsugle

AY, ansvarsart

Generelt.

Denne natsværmer er en national ansvarsart, da den forekommer langs de danske kyster på en speciel dansk naturtype, den hvide klit med marehalm (*Elymus arenarius*). Larven lever nedgravet om dagen i tørt sand, men kommer frem om natten og æder af marehalm.

Selvom den deler levested med *elymi*, så forekommer den på langt færre lokaliteter i Danmark, normalt kun på steder med egentlige klitter med soleksponerede, hældende sandflader.

I Vordingborg Kommune er arten siden år 2000 kun fundet på Hårbølle Pynt på Sydvestmøn, hvor den forekommer regelmæssigt. Det kan undre, at den ikke forekommer i Sydøstmøns klitområder, men arten er aldrig registreret fra Østmøn.

Arten er ikke umiddelbart truet i Danmark og tåler slitage af klitterne. Dog er tilgroning af klitter med rynket rose et stigende problem.

Kyst græsugle

BILLER

Biller (ordenen Coleoptera) har som andre insekter typisk 3 par ben og 2 par vinger. Biller kendes især på, at deres forreste vingepar er udviklet til et par oftest hårde dækvinger, der skjuler flyvevingerne og ligger som et skjold hen over de to bageste brystled og bagkroppen. Hos rovbiller og enkelte andre grupper er dækvingerne dog mere eller mindre forkortede, så de ikke dækker hele bagkroppen. De fleste biller er ret små - oftest under 5 mm.

Levevis

Biller udviser stor variation i levevis; ofte har larven og den voksne bille meget forskellig biologi. En del lever som rovdyr, andre ernærer sig af ådsler og atter andre er planteædere. Mens mange arter er særdeles alsidige i deres fødevalg, er andre stærkt specialiserede og lever kun af en slags føde, det kan være en bestemt slags byttedyr eller en bestemt foderplante. Dødt ved, rådne plante dele, svampe og dyrs ekskrementer udnyttes som fødekilde af adskillige billearter; en særlig fauna findes i dyreboer og -gange, bl.a. i myretuer og i pattedyr- og fuglereder.

Også i valg af levested er billerne alsidige. En del arter er knyttet til ferskvand, nogle kun i larvestadiet, andre i hele deres livscyklus. Langt de fleste biller er dog landlevende. Flest arter lever i skov, men også de åbne biotyper som moser, enge, overdrev og heder rummer artsrige billesamfund. Højmoser er levested for en helt speciel, men artsfattig billefauna. På strandenge forekommer en række saltelskende eller salttolerante arter. Åbne overdrev og skrænter, især sydvendte, rummer ofte en meget spændende billefauna præget af varmekrævende, sydligt udbredte arter. Også småbiotoper i agerlandet kan være værdifulde levesteder for mange arter af biller, det gælder bl.a. gamle råstofgrave.

Kilder

En væsentlig del af de oplysninger, der danner baggrund for den efterfølgende behandling af billerne, er publiceret i bøger og tidsskriftartikler. Et hovedværk i dansk billevitteratur er Victor Hansens "Fortegnelse over Danmarks biller" (1964; Entomologiske Meddelelser 33), der bygger på tidligere billevortegnelser og rummer et væld af faunistiske og biologiske informationer.

Fortegnelsen er løbende blevet suppleret af tillæg, der længe er udkommet regelmæssigt hvert eller hvert andet år. Enkelte billefamilier har desuden været genstand for særligt indgående faunistiske studier, således løbebiller.

Antal arter

Vi har her i landet lidt over 3800 arter af biller. Heraf er 1759 arter blevet rødlistevurderet efter de nyeste IUCN-kriterier og derfor medtaget i Den danske Rødliste (Wind & Pihl 2004, opdateret 2010). For de resterende arter, der altså endnu ikke er rødlistebedømt efter de nyeste kriterier, er Rødliste 1997 og Gulliste 1997 (Stoltze & Pihl 1998) stadig gældende.

Af de 1759 arter, der er med på Den danske Rødliste, er 486 arter medtaget som egentlige rødlistearter, heraf 287 som truede arter (CR, EN eller VU).

Af de øvrige lidt flere end 2000 arter, som mangler at blive rødlistebedømt efter de seneste IUCN-kriterier, er ca. 450 arter rødlistede, mens ca. 110 er gullistede.

I Vordingborg Kommune er registreret 171 rød- og gullistede arter fra det åbne land. En samlet oversigt over disse arter findes i Appendiks 2 side 115.

I den efterfølgende artsgennemgang er 22 af disse arter behandlet indgående, mens 29 arter er gennemgået mere summarisk. Blandt de sidste indgår også enkelte arter, der vurderes særligt interessante for Vordingborg Kommune.

Ved udvalget er der lagt vægt på, at arterne med rimelighed skal kunne genkendes. Af denne grund er de mindste biller, eksempelvis blandt dværgbiller, rovbiller og clavicorne biller udeladt. Endvidere er der særligt fokuseret på arter, der kan gøres noget for forvaltningsmæssigt. Endelig er kun medtaget arter, af hvilke der foreligger fund fra Vordingborg Kommune fra og med ca. 1980.

Wind, P. & Pihl, S. (red.): Den danske rødliste. - Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet, [2004]-<http://redlist.dmu.dk> (opdateret april 2010).

Løbebiller (Carabidae)

Højt prioriterede arter

Chlaenius tristis

Sort fløjlsløber

RE, forsvundet

Udseende

11-13 mm. Mat sort, ofte med svagt metalskær. Forbrystet og dækvingerne tæt, fint behårede.

Biotopkrav og levevis

På meget fugtig, åben eller let skygget bund i næringsrige moser og langs bredder af næringsrige damme og søer. Især forår-forsommer.

Forekomst i Vordingborg Kommune

I ældre tid er arten fundet ved Kastrup ved Vordingborg (før 1900), på Høje Møn (uden nærmere lokalitetsangivelse, 1932 og 1941) og på Ulvshale overdrev (før 1900). I nyere tid er den fundet ved Marienlyst (Dyrehave) ved Vordingborg (flere fund 2011 og senere) samt på Ulvshale (2015 og 2017), flere individer ved lille sø, på overgangen mellem skov og overdrev.

Forekomst i det øvrige Danmark

Arten er meget sjælden. Der foreligger en del ældre fund, især fra 1800-tallet. Op gennem 1900-tallet blev arten stadig sjældnere, ligesom i vores nabolande (jf. Gärdenfors et al. 2002), og arten er længe blevet anset for forsvundet. Inden for de senere år foreligger imidlertid flere fund - foruden de ovennævnte særligt et fund fra Resle Skov på Falster - der antagelig skyldes nyindvandring.

Trusler

Tilgroning og dræning vurderes som de alvorligste trusler mod arten på de kendte forekomststeder. Eutrofiering vil være en yderligere, potentiel, trussel.

Bevaring

Det er vanskeligt at give en sikker vurdering af artens status, da den tilsyneladende er under genindvandring. Det vil være af stor værdi at følge artens videre spredning ved at eftersøge den på egnede lokaliteter og overvåge den på de kendte levesteder.

Sort fløjlsløber. (Foto: Klaus Bek Nielsen)

Ophonus azureus

Azurblå kalkløber

EN, moderat truet

Udseende

6,2-8 mm. Oversiden med grønligt, blåligt eller violet metalskær, følehorn og ben er rødlige.

Biotopkrav og levevis

Arten er varmekrævende og lever på ret tør, solåben ler- eller kridtbund, i ikke for tæt vegetation; fx på overdrev og udyrkede skrænter, men også på dyrkede og braklagte marker. Den voksne bille kan findes ved planterødder, under sten og undertiden i skærmplanters blomsterstande, hvis frø antagelig er en vigtig fødekilde for arten. Forekommer især i maj-juni, hvor de fleste af billerne forplanter sig, samt i august.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Meget sjælden, kun fundet på Møns Klint (især på Høvblege); her er arten fundet regelmæssigt, ofte talrigt, i perioden 1863-1941; seneste fund er fra slutningen af 1980'erne. Arten er utvivlsomt gået stærkt tilbage siden ca. midten af 1900-tallet.

Forekomst i det øvrige Danmark

Arten er i nyere tid (efter 1960) kun fundet på Bornholm og Ærø, hvor den begge steder må betegnes som meget sjælden. Desuden foreligger et gammelt fund fra Sønderjylland.

Trusler

Tilgroning og opdyrkning af åbne overdrev og brakmarker er de største trusler mod arten, samt formodentlig også brugen af insekticider.

Bevaring

Selv om det er mere end 25 år siden arten sidst er set i Vordingborg Kommune, er der ingen grund til at tro, at den ikke fortsat skulle kunne forekomme på Møns Klint. En eftersøgning af arten på potentielle levesteder på og i omegnen af Høvblege vil være meget anbefalelsesværdig. Det vil utvivlsomt være til gavn for artens levemuligheder på Høvblege, at den nuværende pleje med kreaturafgræsning fortsætter. Endvidere ville det kunne gavne arten, hvis der visse steder blev pløjet eller kultiveret således, at der disse steder opstår områder der er næsten helt plantebare, med løs jord. Mange løbebiller, bl.a. *Ophonus*-arterne, er afhængige eller begunstiges af en løs jord, hvor der er sprækker og knolde, hvor billerne let kan lægge deres æg, og hvor larver og de voksne biller har gode muligheder for at finde skjul.

Azurblå kalkløber

Harpalus froelichii

Bred sandløber

EN, moderat truet

Udseende

8-10 mm. Sort, med ensfarvet rødlig følehorn, bred og temmelig hvælvet. Fra nærtstående arter kendes den i øvrigt på, at bagskinnebenenes længste endespore er meget kortere end mellem-skinnebenenes, og at baglårerne langs indersiden har 8-10 børstebærende punkter, mens de nærtstående arter kun har 4-5 børstepunkter.

Biotoptkrav og levevis

På åben, tør og varm sandbund med sparsom vegetation. Især maj-juni og august-september.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Meget sjælden. Der foreligger enkelte gamle fund fra Knudshoved (1887 og 1928) og Øbjerggård (før 1900). Inden for de seneste år er arten derudover fundet ved Møns Fyr (2006-07) og Mandemarke (2007 og senere), begge steder taget på lys. Det formodes, at der er tale om individer tilhørende en lokal population, men muligvis tillige om dyr, der er fløjet hertil sydfra.

Forekomst i det øvrige Danmark

Meget sjælden. Arten er kendt fra de fleste egne af landet, men fra mange lokaliteter foreligger kun gamle fund. Efter 1960 især fundet på Mols, også bl.a. på Røsnæs, ved Lynæs samt Boderne på Bornholm.

Trusler

Tilgroning er formentlig den alvorligste trussel mod arten.

Bevaring

Det vil være af stor værdi at få konstateret, om arten har en bestand ved Møns Fyr og Mandemarke.

Bred sandløber

Harpalus melancholicus

Klitsandløber

EN, moderat truet

Udseende

9-11 mm. Sort, kun følehorn og fødder rødlige. Fra nærtstående arter kendes den på at vingedækkernes 8. stribemellemrum ved spidsen har en række af 3-7 ret dybe punkter, en karakter der adskiller arten fra alle andre *Harpalus*-arter, men som kun kan ses ved ret god forstørrelse.

Biotopkrav og levevis

På åben, tør sandbund med sparsom vegetation; især ved kysterne i klitter og på strandoverdrev, i vegetation af hjælme, markbrynke, sandskæg m.v. Sjældent inde i landet. Nataktiv, om dagen nedgravet ved planterødder. Især fundet maj-august.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Der foreligger kun enkelte fund af arten, fra Ulvshale, 1 eksemplar 2001 og 3 eksemplarer 2016; arten blev her fundet umiddelbart syd for campingpladsen under forhold, der svarer godt til dens krav til levested, hvorfor det må formodes, at der findes en bestand af arten på stedet.

Forekomst i det øvrige Danmark

Arten er meget sjælden. Foruden fundet på Ulvshale foreligger kun flg. fund: EJ: Femmøller 1919; Strandkær 1944; Anholt 1974. LFM: Gedser Odde før 1900; Falsters østkyst før 1900. NEZ: Tisvilde 1891-1981. B: Arnager, Rønne og Byå mellem 1860 og 1921. Ved Tisvilde, hvor arten tidligere var hyppig, er den ikke fundet i mange år; også i Sverige, hvor arten kendes fra den sydøstlige del, er arten blevet sjældnere siden ca. 1950.

Trusler

Tilgroning er formentlig den alvorligste trussel mod arten.

Bevaring

Det vil være af stor værdi at få konstateret, om arten har en bestand på Ulvshale.

Klitsandløber

Carabus cancellatus

Overdrevsløber

EN, moderat truet

Udseende

20-26 mm. Sort, 1. følehornsled og undertiden også lårene røde. Oversiden med kobberfarvet eller grønligt metalskær. Dækvingerne med 3 ophøjede længderibber og derimellem med 3 rækker aflange, ophøjede korn.

Biotopkrav og levevis

På åben, leret eller sandet bund. Tidligere ofte på dyrket jord, nu vist udelukkende på udyrkede arealer som overdrev og lignende, også i lysåben skov. Især i maj-juni, som er artens forplantningstidspunkt; mindre hyppig i juli-august.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Der foreligger nogle få, ældre fund. Efter 1950 er arten så vidt vides kun fundet én gang: Ulvshale, 1 eks. 1978.

Forekomst i det øvrige Danmark

I forrige århundrede og endnu langt op i dette blev arten anset for meget almindelig eller dog ret almindelig. Men efter ca. 1950 er arten gået stærkt tilbage. Hvor den tidligere var hyppig også på dyrkede marker, forekommer den i dag tilsyneladende kun på udyrkede overdrev og lign. I de senere år er den fundet enkelte steder i EJ, NWZ og NEZ.

Trusler

Formentlig har brugen af insekticider været hovedårsagen til artens næsten totale forsvinden på dyrket jord. Opdyrkning, tilplantning og tilgroning af overdrev er andre trusler.

Bevaring

En så stor og smuk løbebille som Overdrevsløber bør der gøres meget for at bevare. Fundet på Ulvshale tyder på, at der her må være en bestand af arten. Dette bør undersøges nærmere, og der bør i givet fald holdes øje med arten, ligesom et eventuelt plejebestand bør vurderes. En eftersøgning af arten på andre potentielle levesteder vil ligeledes være ønskelig.

Overdrevsløber

Ophonus ruficollis

Slank kalkløber

EN, moderat truet

Udseende

7,2-8,5 mm. Sort, hoved og forbryst dog oftest rødbrune, følehorn og ben rødlige. Fra de nærtstående arter kendes den på slankere form, længere og smallere dækvinger, der ofte har et blåligt skær, og hvis søm ofte er svagt tagformet hævet.

Biotopkrav og levevis

På lysåben, tør og varm, gerne kalkholdig eller leret bund med spredt, men gerne høj vegetation af bl.a. vild gulerod. Især maj-august.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Høje Møn, bl.a. Høvblege, fundet mange gange siden 1861 og frem til i dag (senest registreret 2013); Møns Fyr (2000); Hjelm Nakke (2000).

Forekomst i det øvrige Danmark

Arten er sjælden. Foruden fra Møn kendes den kun fra Gedser (1887), Klinteby Klint (1978 og senere), Overby på Sjællands Odde (1979) samt fra Sose på Bornholm (flere gange siden 1894 og frem til ca. 2007).

Trusler

Tilgroning vurderes som den alvorligste trussel mod arten på de kendte forekomststeder.

Bevaring

Det vil utvivlsomt være til gavn for artens levede muligheder på Høvblege, at den nuværende pleje med kratrydning og kreaturafræsning fortsætter. Endvidere ville det kunne gavne arten, hvis der visse steder blev pløjet eller kultiveret således, at der disse steder opstår områder, der er næsten helt plantebare, med løs jord. Mange løbebiller, bl.a. *Ophonus*-arterne, er afhængige eller begunstiges af en løs jord, hvor der er sprækker og knolde, hvor billerne let kan lægge deres æg, og hvor larver og de voksne biller har gode muligheder for at finde skjul.

Slank kalkløber

Licinus depressus

Sortløber

EN, moderat truet

Udseende

9,5 - 12 mm. Sort, med fine punktstriber på vingedækkerne og spredt punkterede stribemellemrum.

Biotopkrav og levevis

Sortløber lever på tør grus- eller sandbund, der ofte er blandet op med ler eller kalk. Den forekommer hos os vistnok kun på åben bund med lav urtevegetation, fx græsser og markbynke, men er fra udlandet også kendt fra mere skyggede biotoper. Larven, og vist også den voksne bille, lever af snegle. Kan findes fra forår til efterår, men er hyppigst i juli-september, hvor forplantningen foregår.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Kun kendt fra Jydelejet på Møns Klint (i alt 4 individer, 1907, 1941, 1955 og 2006) samt fra Ulvshale (2 individer 2002) umiddelbart syd for campingpladsen.

Forekomst i det øvrige Danmark

Arten er meget sjælden i Danmark. Foruden på Møns Klint er den fundet nord for København (senest ved Ravneholm 1944), ved Boesdal på Stevns (1997 og senere) samt på Bornholm (flere steder; senest ved Raghammer Odde (1 individ 2008)).

Trusler

Tilgroning vurderes som den alvorligste trussel mod arten på de kendte forekomststeder.

Bevaring

Da tilgroning af artens levested kan være en trussel, er der næppe tvivl om at den nuværende afgræsning og fjernelse af krat på Jydelejet vil gavne arten.

Sortløber

Carabus clathratus

Dyndløber

VU, sårbar

Udseende

22-27 mm. Sort, med bronzefarvet eller grønligt metalskær. Dækvinger med 3 ophøjede længderibber og mellem disse med store, dybe, gyldne gruber.

Biotopkrav og levevis

På meget fugtig, vegetationsrig eng- og mosebund, især på strandenge, sjældnere i moser inde i landet. Arten lever nær vand og søger til dels sit bytte i vandet. Den løber ofte fremme i solskin. Fin-des især i maj-juni, hvor forplantningen foregår.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Sjælden, i nyere tid fundet enkeltvis ved Svinø Strand (1970), i Storskov ved Sundby (1974), i Bøtø Nor (1994, talrig) samt på Nyord (2002). Ældre fund foreligger fra egnen ved Hyllekrog (før 1900) og nær Rødvig (fra perioden 1900-1949).

Forekomst i det øvrige Danmark

En del forekomster i Jylland, i øvrigt meget sjælden. Arten har været i kraftig tilbagegang, særligt på Øerne.

Trusler

Artens tilbagegang skyldes dræning, opdyrkning og tilgroning. Antagelig er også eutrofiering en væsentlig trussel.

Bevaring

I betragtning af at arten har været i stærk tilbagegang, specielt på Øerne, bør der sættes ind på at bevare den på de tilbageværende lokaliteter. Det bør undersøges om det enlige fund på Nyord kan tilskrives, at der findes en reel bestand på stedet.

Dyndløber.

Dyschirius chaldeus

Stor tunnellober

VU, sårbar

Udseende

5-6 mm. Oversiden med svagt bronzeagtigt metal-skær, ben og følehorn delvis lysere. Forbenene er omdannet til kraftige graveben.

Biotopkrav og levevis

På strandenge og øverste vader på sparsomt bevokset sandbund, der i reglen er dækket af et tyndt lag slik eller ler. Arten forekommer oftest på steder, der jævnligt overskylles af tidevandet. Den lever både som larve og voksen af tunnelgravende rovbiller af slægten *Bledius*, som jages af tunnelloberen i deres gangsystemer. Især i maj-juni.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Kun fundet på Svinø Strand (1984 og senere).

Forekomst i det øvrige Danmark

Sjælden og gennem længere tid i tilbagegang. Arten forekommer særligt i Vadehavet, men har desuden små, lokale bestande flere steder i landet.

Trusler

Den største trussel mod arten er tilgroning af strandenge, men også dræning udgør - og har vel især tidligere været - en alvorlig trussel. Antagelig er eutrofiering visse steder en medvirkende årsag til artens tilbagegang.

Bevaring

Da arten er en velegnet indikator for gode og ikke-eutrofierede strandenge og højtliggende vader, kan det anbefales at eftersøge den på egnede lokaliteter. Eventuelle nye fund af arten bør følges op af overvejelser om nødvendigheden af plejebehov.

Stor tunnellober

Normalt prioriterede arter

Dolichus halensis

Stor kamløber

RE, forsvundet

Generelt.

Arten lever på åben, tør, gerne leret bund, såvel på dyrket jord som på braklagte marker, overdrev og lign. Arten blev hyppigt fundet i slutningen af 1800-tallet, men har haft markant negativ bestandsudvikling op gennem 1900-tallet; den har længe været betragtet som forsvundet. Samme tendens er set i Sverige. Arten er imidlertid nu genfundet flere steder, således i stort antal ved Fornæs på Djursland og ved Espergærde syd for Helsingør, hvilket tyder på at arten er under genindvandring. I Vordingborg Kommune er den fundet ved Mandemærke (2013, 2 individer i lysfælde). – Det vil være interessant at få undersøgt om arten har etableret en bestand ved Mandemærke.

Stor kamløber

Amara curta

Kort ovalløber

VU, sårbar

Generelt.

Arten lever på åben, tør sand- eller kridtblandet bund. Den er meget sjælden i Danmark; i Vordingborg Kommune kun kendt fra Høje Møn: Langebjerg, Møns Klint, i antal 1864; Jydelejet, Møns Klint, flere gange i antal i perioden 1942 - 1957, derefter kun 1 indiv. 1975; Ulvshale, 1 indiv. 1951 og 1 indiv. 1998. - Da tilgroning af artens levested kan være en trussel, er der ingen tvivl om at den nuværende afgræsning og fjernelse af krat på Jydelejet vil gavne arten. Forvaltning vanskelig, da den let forveksles med nærtstående arter.

Kort ovalløber

Harpalus calceatus

Glat markløber

VU, sårbar

Generelt.

Arten lever på åben, tør, sand- eller grusblandet, spredt bevokset bund. Den er meget sjælden i Danmark. I Vordingborg Kommune er arten i de senere år fundet ved Mandemarke (på lys); formentlig er der tale om individer der er tilfløjet sydfra. Bangsholt (1983) anser arten for at være en tilflyver, der kun periodevis er i stand til at opretholde stabile populationer i Danmark. Tilgroning af åbne overdrev, og måske manglende tilflyvning sydfra, er nok de største trusler for arten. Det vil være af den største interesse at få afklaret om individerne fra Mandemarke stammer fra en lokal population, eller er resultat af tilflyvning udefra.

Glat markløber

Harpalus griseus

Grålig markløber

VU, sårbar

Generelt.

Arten lever på åben, tør, sandet eller gruset bund. Den er sjælden i Danmark. I Vordingborg Kommune er den kendt fra Svinø Strand (1971), Ulvshale (2002 og 2014), Borre (2010), Møns Klint (2010) og Mandemarke (2001 og senere); på sidstnævnte lokalitet jævnligt taget på lys. Arten er kendt for at være migrerende, mange danske fund er af individer på strandbredder under tang som tegn på tilflyvning sydfra, og også fundene i Vordingborg Kommune kan utvivlsomt for en stor del tilskrives udefrakommende individer.

Tilgroning af overdrev og manglende tilflyvning sydfra er nok de største trusler mod arten.

Grålig markløber

Agonum dolens

Lysbenet kvikløber

VU, sårbar

Generelt.

Arten lever på meget fugtig, mudret bund ved bredder af ferskvand på enge og i moser. Den er meget sjælden i Danmark. Fra Vordingborg Kommune foreligger kun ét fund, fra Svinø Strand (1980; 1 individ). Det er uvist om fundet er tegn på forekomsten af en population på stedet, eller om der er tale om et tilfældigt, tilfløjet individ.

Lysbenet kvikløber

Agonum lugens

Matsort kvikløber

VU, sårbar

Generelt

Arten lever på fugtig, skygget, næringsrig bund ved ferskvand, i moser, i sumpvegetation ved næringsrige søer og i skovsumpe. Den er meget sjælden i Danmark, hvor den stort set kun forekommer i de sydøstlige egne. I Vordingborg Kommune er den i ældre tid fundet ved Øbjerggård og på Møns Klint ved Kongsbjerg; i nyere tid er den registreret fra Oreby Skov (1984 og senere), Knudsskov (1997) og Ulvshale (2005 og 2017).

Tilgroning og dræning anses for de alvorligste trusler mod arten.

Matsort kvikløber

Næsten truede arter

13 arter af løbebiller med kendt recent forekomst i Vordingborg Kommune er i Den danske Rødliste kategoriseret som næsten truede, NT. Af disse kan særligt fremhæves:

Carabus convexus

Hvælvvet løber

NT, næsten truet

Generelt.

Arten lever på åben, tør, leret, sandet eller gruset bund. Den forekom tidligere ret hyppigt på dyrkede jorder, men findes nu fortrinsvis på varme overdrevslokaliteter samt i råstofgrave og i skovlysninger. I Vordingborg Kommune forekommer den på Høvblege.

Hvælvvet løber

Badister unipustulatus

Pragtsumpløber

NT, næsten truet

Generelt.

Arten lever på fugtig, muldrig, lerblandet bund i lysåbne kær, især i lysåben sumpskov, bl.a. i elle-sumpe; gerne på overgangen til åben eng- eller mosebund. I Vordingborg Kommune i Knudsskov og på Ulvshale; sidstnævnte sted sammen med bl.a. *Chlaenius tristis*. Dens levesteder bør sikres mod tilgroning.

Pragtsumpbille

Vandkærer, dværgbiller, ådselbiller, stumpbiller (Hydrophilidae, Silphidae, Leiodidae, Histeridae)

Normalt prioriterede arter

Onthophilus striatus

Seksliniet ribbestumpbille

V, sårbar (Rødliste 1997)

Generelt.

Arten lever i mange forskellige biotyper. Den er især knyttet til rådne vegetabiliske produkter. I Vordingborg Kommune i Ørslev Mose 1988 og Lekkende (Dyrehave) 1983. Forvaltning vurderes ikke mulig.

Seksliniet ribbestumpbille

Cercyon depressus

Vandkær

V, sårbar (Rødliste 1997)

Generelt.

Arten lever i kystbiotoper. I Vordingborg Kommune på stranden ved Viemose Skov (1999) og Egehoved (Bøndernes Egehoved), 1992. Trusler er ukendte og forvaltning vurderes ikke mulig eller påkrævet.

Vandkæren

Choleva angustata

Ådselbille

V, sårbar (Rødliste 1997)

Generelt.

Arten er knyttet til dyreboer, bl.a. musereder, og lever i forskellige biotyper.

Ingen åbenlyse trusler, og forvaltning vurderes ikke mulig eller påkrævet.

Ådselbille

Næsten truede eller opmærksomhedskrævende arter

6 arter af vandkærer, ådselbiller og stumpbiller med kendt recent forekomst i Vordingborg Kommune er i Den danske Rødliste kategoriseret som næsten truede NT, eller i Rødliste 1997 som sjældne R eller opmærksomhedskrævende X. Af disse kan særligt fremhæves:

Nicrophorus investigator

Randhåret ådselgraver

NT, næsten truet

Generelt.

Arten lever på lysåben, tør og varm jordbund, på overdrev, heder, i klitter og lign. Den lever af ådsler samt af fluelarver og andre småinsekter knyttet til ådsler, men kan også findes i rådne svampe og gødning. Arten er ret sjælden. I Vordingborg Kommune i Iselinge Skov, Djævlekrog (Mønsvej), 1988. Tilgroning er formentlig den største trussel mod arten. Flere ådsler vil begunstige arten.

Randhåret ådselgraver

Thanatophilus dispar

Strandådselbille

NT, næsten truet

Generelt.

Arten lever især på lysåben jordbund, særligt på strandenge og strandoverdrev samt på eng- og mosebund nær søbredder; sjældent i skov. Den lever af ådsler samt af fluelarver og andre småinsekter knyttet til ådsler. Arten er sjælden. I Vordingborg Kommune ved Viemose Skov (stranden) 1999. Tilgroning er formentlig den største trussel mod arten. Flere ådsler vil begunstige arten.

Strandådselbille

Haeterius ferrugineus

Rød myrestumpbille

X, opmærksomhedskrævende (Gulliste 1997)

Generelt.

Arten lever på åben, tør, varm bund. Den er knyttet til myrer og findes oftest under sten. Temmelig sjælden. I Vordingborg Kommune på Møns Klint (Høvblege). Tilgroning er formentlig den største trussel mod arten.

Rovbiller er kendetegnet ved at dækvingerne er mere eller mindre, oftest stærkt, forkortede, så de dækker hele bagkroppen.

Rød myrestumpbille

Rovbiller (staphylinidae)

Mange rovbiller er små eller endog meget små, og vanskelige at bestemme. Disse små arter vurderes derfor ikke at være af stor forvaltningsmæssig betydning, og er derfor ikke medtaget i nedenstående artsoversigt.

Højt prioriterede arter

Manda mandibularis

Intet dansk navn

V, sårbar

Udseende

6-7 mm. Brungul, hovedet og ofte også forbrystet mørkere. Kindbakkerne lange, øjnene store, stærkt hvælvede.

Biotopkrav og levevis

Forekommer på sumpet, næringsrig, oftest leret engbund, også i lysåbne skovsumpe.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Kun fundet i Oreby Skov, 1989.

Forekomst i det øvrige Danmark

Arten er meget sjælden, kun fundet på ganske få lokaliteter på Lolland-Falster, Sydsjælland og Bornholm.

Trusler

Dræning og tilgroning er de vigtigste trusler mod arten.

Bevaring

Afgræsning af fugtige enge samt beskyttelse af enge og lysåbne skovsumpe mod tilgroning er vigtige foranstaltninger til sikring af arten.

Manda mandibularis

Staphylinus dimidiaticornis

Sortkindet kejserrovbille

V, sårbar

Udseende

17-22 mm. Sort, dækvingerne røde, følehorn og ben rødgule. Tindingerne sort behårede – mens den nærtstående kejserrovbille har gult behårede tindinger.

Biotopkrav og levevis

På åbent græsland, på varm, tør, ofte sandet bund. Ved gødning og ådsler.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Fundet på Ulvshale 1998.

Forekomst i det øvrige Danmark

Arten er sjælden, men er fundet i mange landsdele, og tilsyneladende tiltagende i hyppighed.

Trusler

Tilgroning, tilplantning og ophør af græsning er de alvorligste trusler mod arten.

Bevaring Fremme af åbne græsningsarealer, især på sandet jord, vil begunstige arten.

Sortkindet kejserrovbille

Normalt prioriterede arter

Philonthus ebeninus

Intet dansk navn

V, sårbar

Generelt.

Arten forekommer på forskelligartet bund, ved gødning, ådsler og rådrende plantemateriale. Arten var tidligere almindelig, men har haft markant tilbagegang siden ca. 1960 og anses nu for sjælden. I Vordingborg Kommune er den i nyere tid registreret fra én lokalitet: Møns Klint (Store Klinteskov) 2001. Årsagen til artens tilbagegang er ukendt, der er ingen åbenbare trusler mod den, så forvaltningsmæssige tiltag synes ikke mulige.

Philonthus ebeninus

Generelt.

Quedius balticus

Intet dansk navn

R, sjælden (Rødliste 1997)

Arten lever på strandenge, på fugtig bund med relativt lav vegetation. Arten er udbredt i de østlige egne af landet, sjælden og lokal i Jylland. I Vordingborg Kommune er den i nyere tid registreret fra én lokalitet: Petersværft (Langebæk Skov) 1997.

Tilgroning er den alvorligste trussel mod arten.

Quedius balticus

Tasgius winkleri

Intet dansk navn

R, sjælden (Rødliste 1997)

Generelt.

Arten lever på åben, tør bund. Den er sjælden, kun fundet på nogle få lokaliteter i den sydøstlige del af landet. I Vordingborg Kommune er den i nyere tid fundet på Møns Klint, 1984 og senere.

Tilgroning, tilplantning og opdyrkning er de alvorligste trusler mod arten.

Tasgius winkleri

Philonthus coprophilus

Intet dansk navn

Art af særlig interesse

Generelt

Arten lever på åben, tør bund, i dyregødning, hvor den lever som rovdyr af andre små insekter. Arten er i Danmark kun fundet på Møns Klint, Høvblege, 1 eksemplar 2003 og genfundet i 2017, i kogødning. Arten er ikke rødlistevurderet.

Da arten er knyttet til dyregødning, vil ophør af græsning være en trussel.

Philonthus coprophilus. Foto: Gert Brovad

Torbister (Bolboceratidae, Geotrupidae, Scarabaeidae)

Højt prioriterede arter

Omaloplia nigromarginata

Klintoldenborre

EN, moderat truet

Udseende

5-7 mm Kroppen er meget hvælvet, sort med spredt opstående mørk behåring. Vingedækkerne er brungule, med sort søm og siderand, men kan i sjældne tilfælde også være helt eller delvis sorte. Benene sorte, med brunrøde fødder og forskinneben, følehornene rødgule, med sort kølle.

Biotopkrav og levevis

På solåbne, tyndt bevoksede, sandede og kridtblandede skrånninger. Hannen sværmer i varmt solskin, fra omkring middagstid til lidt ud på eftermiddagen, på jagt efter hunner; disse opholder sig på jorden, men med få minutters mellemrum løber de op ad græsstrå og sætter sig i toppen. Der vides ikke meget om larven, men det formodes at den lever af planterødder, og at den formodentlig er toårig. Den voksne bille er truffet ædende på havtorn, hvis løv den gnaver fra fladen, ikke fra kanten. Træffes fra slutningen af juni til slutningen af juli. Arten har behov for en meget varieret habitat med en mosaik af vegetationstyper spændende fra lægivende buske (inkl. havtorn) over højstaude-samfund til mere åbent, solrigt græsland.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Meget sjælden, kun fundet ved Råby Sandlodder (2003) og forskellige steder på Møns Klint, hvorfra arten har været kendt i al fald siden slutningen af 1800-tallet. Der foreligger ældre fund fra især Høvblege og Jydelejet, desuden fra skrånninger oven for Taleren og ved Sandfald. I nyere tid er den registreret fra Klinteskoven ved den store parkeringsplads ved hotellet i Klinteskoven i 1990'erne (nu Geocenter Møns Klint) samt fra Høvblege (2013).

Forekomst i det øvrige Danmark

Forekommer ingen andre steder i landet.

Trusler

Generelt må tilgroning og tilplantning anses som alvorlige trusler mod arten, men også fjernelse af krat med havtorn vil kunne true den.

Klintoldenborre. (Foto: Ole Martin)

Bevaring

Eftersom Møns Klint er det eneste sted i Danmark, Klintoldenborren forekommer, bør arten løbende holdes under observation. Da havtorn er kendt som foderplante, er det vigtigt at der til stadighed er en vis mængde af planten til stede.

Geotrupes stercorarius

Overdrevsskarnbasse

EN, moderat truet

Udseende

16-24 mm. Sort, med mere eller mindre tydeligt blåligt eller grønligt metalskær. Fra den meget almindelige skovskarnbasse kendes den især på lidt betydeligere størrelse og på at bag-skinnebenenes yderside har 3 fuldstændige tværlister, hos skovskarnbasse er der kun 2. Fra markskarnbasse, som den står meget nær, kendes den især på at bugleddene overalt er punkterede og behårede; hos markskarnbasse er bugleddene langs midten upunkterede og ubehårede.

Biotopkrav og levevis

Forekommer på åbent græsland, på tør, varm, især sandet jord. Den lever i gødning, især heste- og kogødning. Den anlægger underjordiske gangsystemer, hvori gødning placeres som føde for larverne.

Forekomst i Vordingborg Kommune

I nyere tid foreligger fund fra Knudshoved (1988) og Knudsskov (2011) samt fra Busene (2014), Mandemarke (2002), Ulvshale 2017 og Jydelejet på Møns Klint (1981).

Forekomst i det øvrige Danmark

Overdrevsskarnbasse var tidligere meget almindelig, men har i de senere årtier været i stærk tilbagegang, tilsyneladende over hele landet. Den er derfor i Den danske Rødliste 2004 vurderet moderat truet. En række nyere fund tyder dog på, at arten er knap så stærkt truet og at den stadig forekommer på gode overdrevslokaliteter.

Trusler

Tilbagegang for græssede overdrev, ændret dyrehold samt brug af veterinærmedicin er formentlig årsag til artens tilbagegang og må fortsat regnes for de væsentligste trusler mod arten. Det er vigtigt at der på artens levesteder er vedvarende græsning, eller at der ikke er langt til andre egnede græsningshabitater.

Overdrevsskarnbasse

Bevaring

Bevarelse eller tilvejebringelse af græslandsområder med varmt mikroklima vil begunstige overdrevsskarnbasse, ligesom det vil gavne en række andre truede eller sårbare gødningslevende biller. Det er afgørende at sikre kontinuerlig græsning på arealerne.

Aphodius coenosus

Hedemøgbille

VU, sårbar

Udseende

3-5 mm. Sort, dækvingerne ofte brunlige med rødlig småpletter. Fra nærtstående arter kendes den på, at bagføddernes 1. led er kort, stærkt udvidet mod spidsen, og at bagskinnebenenes øverste endespore er bred, med stump spids.

Biotopkrav og levevis

Arten forekommer på åben, tør og varm sandbund, på heder, overdrev og i klit. Den lever i gødning, især fåregødning, sjældnere i gødning fra hjorte, køer, heste m.v.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Arten er fundet i Knudsskov 1989.

Forekomst i det øvrige Danmark

Hedemøgbille var tidligere betragtet som udbredt, omend ret sjælden. I nyere tid har den været regnet for at være i tilbagegang (derfor vurderet sårbar i Den danske Rødliste 2004), men har de senere år vist sig at have fremgang på heder i Midtjylland.

Trusler

Tilbagegang for græssede overdrev, ændret dyrehold samt brug af veterinærmedicin er de væsentligste trusler mod arten.

Bevaring

Bevarelse eller tilvejebringelse af græslandsområder vil begunstige arten. Det er afgørende at sikre kontinuerlig græsning på arealerne.

Hedemøgbille

Normalt prioriterede arter

6 arter af torbister med recent forekomst i Vordingborg Kommune er i Den danske Rødliste kategoriseret som næsten truede, NT, eller er ikke rødlistevurderede. Af disse kan særligt fremhæves:

Aphodius porcus

Intet dansk navn

NT, næsten truet

Generelt.

Arten forekommer på åben, tør sand- eller grusbund. Den lever i gødning, især ko-, fåre-, hjorte- og hestegødning. Anses for sjælden, men udbredt. I Vordingborg Kommune registreret fra Knudshoved 1999.

Da arten menes at leve som klektoparasit hos arter af skarnbasser (*Geotrupes*), kan tilbagegangen for skarnbassearter (især overdrevsskarnbasse, men i al fald visse steder også markskarnbasse) meget vel have haft en stærk negativ effekt på *Aphodius porcus*. Tiltag, der begunstiger overdrevsskarnbasse, må formodes også at ville have positiv effekt på *Aphodius porcus*.

Aphodius porcus

Geotrupes spiniger

Markskarnbasse

NT, næsten truet

Generelt

Arten forekommer på åben, især sandet jord, både på græsmarker, overdrev og heder. Den lever i gødning, især kogødning. Arten blev indtil for relativt nylig betragtet som meget almindelig, stort set over hele landet. Den har imidlertid haft betydelig tilbagegang inden for de senere tiår. I Vordingborg Kommune er den i nyere tid registreret fra Svinø Strand, Knudshoved, Knudsskov, Vintersbølleskov (Blegen) og Ulvshale.

Tilbagegang for græssede overdrev, ændret dyrehold samt brug af veterinærmedicin er formentlig årsag til artens tilbagegang og må fortsat regnes for de væsentligste trusler mod arten. Det er vigtigt at der på artens levesteder er vedvarende græsning, eller at der ikke er langt til andre egnede græsningshabitater. Tiltag, der begunstiger overdrevsskarnbasse, må formodes også at ville have positiv effekt på markskarnbasse.

Markskarnbasse

Odonteus armiger

Trøffeltorbist

NT, næsten truet

Generelt.

Arten forekommer på overdrev, halvtørre enge, parker, gamle haver m.v. Udviklingen af trøffeltorbists larver foregår underjordisk; larven menes at være knyttet til trøffelsvampe. Den voksne bille sværmer om aftenen og søger til lys. Den anses for sjælden, måske til dels pga. dens underjordiske levevis. I Vordingborg Kommune er den i nyere tid registreret fra Mandemarle, hvor den regelmæssigt tages i lysfælder.

Tilbagegang for overdrev og enge gennem opdyrkning, tilgroning og tilplantning vurderes som de vigtigste trusler mod arten.

Trøffeltorbist

Trichius rosaceus

Lille humlebille

NE, ikke vurderet, men art af særlig interesse

Generelt.

Arten er nyindvandret til Danmark, og er under spredning. Den forekommer på varme biotoper, især ruderater, nedlagte jernbaneterræner og råstofgrave. I Vordingborg Kommune er den fundet ved Vordingborg, i Kirkeskov 2003, ved slotsruinen 2013.

Da arten er under spredning, er der næppe trusler mod den. En meget spektakulær art, der udviser smukt eksempel på mimicry, idet den "efterligner" humlebier.

Lille humlebille

Blødvinger, pragtbiller, smældere, køllebiller m.v.

(Malachiidae, Buprestidae, Elateridae, Nitidulidae, Cryptophagidae, Coccinellidae m.v.)

Højt prioriterede arter

Exochomus quadripustulatus

Fireplettet mariehøne

V, sårbar (Rødliste 1997)

Udseende

3-5 mm. Med typisk mariehøneudseende. Sort, hver dækvinge med 2 røde pletter, den forreste halvmåneformet, bagtil udvidet indadtil. Følehorn rødgule, ben sorte med lysere fødder.

Biotopkrav og levevis

På solbeskinnede buske og træer, både løv- og nåletræer. Arten lever af bladlus og skjoldlus.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Fundet på Møns Klint, på Høvblege 2013.

Forekomst i det øvrige Danmark

Arten var indtil for få år siden anset for at være en sjælden og truet art, men den har i de senere år haft markant fremgang, især i Nordsjælland, hvor den nu er udbredt og almindelig mange steder.

Trusler og bevaring

Der er i dag ingen trusler mod arten og ingen behov for forvaltningsmæssige tiltag.

Fireplettet mariehøne

Chaetophora spinosa

Kridtødebille

(familie: Byrrhidae, ødebiller)

VU, sårbar

Udseende

1,2-1,6 mm. Som hos andre ødebiller er kroppen stærkt hvælvet. Ben og følehorn er ret korte og kan trækkes ind i gruber på kroppens underside. Fra andre ødebiller kendes den let på sin ringe størrelse. Sort, ben og følehorn brunlige. Oversiden med hvidlige eller gullige, opstående, oftest kølleformede børster. Trods sin ringe størrelse en ret let genkendelig art.

Biotopkrav og levevis

Arten lever på lysåben kridtbund. Både den voksne bille og larven lever af mosser. Fundet krybende fremme i solskin på fugtige kridtflader.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Arten er kun kendt fra Høvblege på Møns Klint, hvor den er fundet gentagne gange gennem mange år.

Forekomst i det øvrige Danmark

Arten er ikke med sikkerhed kendt fra andre danske lokaliteter. En fundangivelse fra Magleby Strand (Sydsjælland) 1986 anses for usikker.

Trusler

Tilgroning er formentlig den vigtigste trussel for arten.

Bevaring

Så vidt vides, er arten afhængig af kridtflader med sparsom, lav vegetation og nogen fugtighed. Der foreligger ingen sikre oplysninger om, hvilke mosarter arten lever af, hvilket vanskeliggør en forvaltning.

Kridtødebille

Normalt prioriterede arter

3 arter med recent forekomst i Vordingborg Kommune er i Den danske Rødliste kategoriseret som næsten truede, NT. 2 af disse kan særligt fremhæves. Én ikke-truet art (LC) vurderes af særlig interesse.

Dascillus cervinus

Moseblødbille

NT, næsten truet

Generelt.

Arten forekommer i halvtørre moser, på enge og overdrev. Billen træffes på blomstrende buske og i urtevegetationen, fx på blomstrende skærmplanter. Larven, der er toårig, lever af græsrødder, lige under græstørven. Træffes bedst sidst i juni til ind i juli. Arten er fundet i de fleste egne af landet, men har været i tydelig tilbagegang og er i dag ret sjælden. I Vordingborg Kommune har den været kendt fra Høvblege på Møns Klint i mange år, fundet bl.a. 2012-13 og 2016-17.

Opdyrkning, dræning og tilgroning af artens levesteder er de største trusler mod den; endvidere vil også sprøjtning med insekticider have en negativ virkning på arten. Men en for intensiv afgræsning kan ligeledes være til skade for den. På Høvblege vil tilgroning kunne være en trussel, men det samme gælder et for højt græsningstryk, der begrænser højere plantevækst.

Moseblødbille

Drilus concolor

Snegleblødvinge

NT, næsten truet

Generelt.

Arten lever på tør, solåben grus-, ler- eller kridtbund med spredt vegetation. Hyppigst på kystklinter og -skrænter samt i gamle råstofgrave. Larven lever af havesnegl, i hvis hus den opholder sig. Fuldvoksne larver af hunnen træffes i større sneglehus, i de mindre sneglehus kan man finde fuldvoksne larver af hannen. Hannen træffes om dagen på forskellige blomster, hvor den formodes at leve af pollen. Hunnen, der er vingeløs og ligner larven, træffes næsten aldrig fremme, måske fordi den sjældent forlader det sneglehus, hvori den er klækket.

Snegleblødvinge

De voksne dyr træffes hyppigst i juni-juli. Arten er sjælden; den er i Vordingborg Kommune kendt fra Ornebjerg ved Vordingborg (2013), Ny Borre (1998), og Møns Klint (Høvblege 1990 og senere, Jydelejet 2009), Møns Fyr 2017).

Opdyrkning, tilplantning og tilgroning er de største trusler mod arten. Ikke mindst pga. sin specielle levevis, som ektoparasit på havesnegl, bør arten have stor bevågenhed. Den pleje, der foregår ved Høvblege, er antagelig passende for arten.

Melanotus punctolineatus

Finthåret sortsmælder

LC, men en art af særlig interesse

Generelt.

Arten er knyttet til åbne, varme og tørre habitater, især til sandede overdrev, klitter og kystskrænter. Både den voksne bille og larven findes ved rødderne af markbynke, som er foderplante for larven. Arten er meget sjælden og lokal og var tidligere kun kendt fra nogle få lokaliteter på Bornholm. Men efter 1960 er den også fundet på Møns Klint, ved Møns Fyr, 1991 og senere.

Da forekomsten på Møns Klint er den eneste uden for Bornholm, er den af særlig interesse. Der er ingen åbenlyse trusler mod arten, hvorfor en særlig forvaltningsindsats ikke synes påkrævet.

Finthåret sortsmælder

Heteromerer

(Anthicidae, Oedemeridae, Mordellidae, Tenebrionidae)

Højt prioriterede arter

Anthicus sellatus

Sandpiller - intet dansk navn

VU, sårbar

Udseende.

3-3,5 mm. Bleggul, hver dækvinge bag midten med en sort plet. Hovedet fremstående, bagtil halsformet indsnøret. Følehorn trådformede. For-skinnebenenes spids på ydersiden trukket ud i en lang torn.

Biotopkrav og levevis.

I klitter, ved roden af klitgræsser som hjælme og marehalm.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Bortset fra et gammelt fund fra Svinø Strand (før 1900) er den kun kendt fra Ulvshales nordlige strand, 2014.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Sjælden, men fundet i de fleste egne af landet.

Trusler.

Arten synes at have været i tilbagegang, men der er ingen erkendte trusler mod den.

Bevaring.

Forvaltningsmæssige tiltag er næppe mulige.

Sandpiller-arten

Hymenalia rufipes

Klintskyggebille

VU, sårbar

Udseende.

8-9 mm. Aflang, noget hvælvet krop. Sort eller brun, ben lysere. Følehorn lange, svagt savtaktede.

Biotopkrav og levevis.

Klintskyggebille lever på varm, solåben, sandet eller gruset bund. I Danmark er arten næsten udelukkende fundet på sydvendte kystskrænter. Den lever som larve i planterødder og er ofte fundet i og under rødderne af markbrynke (*Artemisia campestris*). Den voksne bille kan være til stede i antal på blomstrende urter eller buske, men er oftest fundet enkeltvis under markbrynke. Den voksne bille kan findes i højsommeren.

Forekomst i Vordingborg Kommune.

Kun fundet på Møns Klint ved Møns Fyr, 2005 og senere år.

Forekomst i det øvrige Danmark.

Arten er meget sjælden i Danmark og kun fundet på nogle få lokaliteter. I nyere tid registreret fra Ristinge Klint på Langeland og fra Klintebjerg i Odsherred. Før 1900 også på Bornholm.

Trusler.

Da arten er afhængig af eksponeret jord med markbrynke, er tilgroning den alvorligste trussel.

Bevaring.

Der synes ikke at være aktuelt behov for plejeindsats, men ved tilgroning bør træer og buske, der kan udkonkurrere markbrynke, ryddes.

Klintskyggebille. Øverst ses hunnen. Nederst ses hannen.

Normalt prioriterede arter

Oedemera croceicollis

Orangebrystet solbille

NT, næsten truet

Generelt.

Arten lever på mere eller mindre fugtige enge, både ferske og saltpåvirkede; larven udvikles i plantestængler, mens den voksne bille findes på blomstrende urter. Arten er ret lokal og sjælden; den er overvejende fundet i den østlige del af landet. I Vordingborg Kommune er den i nyere tid registreret fra Knudsskov 2011, strandeng ud for Oreby Skov 1989, Marienlyst (Dyrehave) 1989 og senere, Maderne 2013, Busemarke Mose 2011, Møns Klint 1986, Ulvshale 2002.

Tilgroning er utvivlsomt den alvorligste trussel mod arten. Dræning, tilplantning og opdyrkning kan være trusler på lokaliteter, der ikke er omfattet af fredningsbestemmelser.

Orangebrystet solbille

Bladbiller (Chrysomelidae)

Højt prioriterede arter

Chrysolina carnifex

Klitguldbille

EN, moderat truet

Udseende

5,5-9 mm. Kroppen stærkt hvælvet, sort med svagt brunligt, sjældnere blåligt eller grønligt metalskær; vingedækkerne med røde siderande. Følehorn og ben sorte.

Biotopkrav og levevis

I klitter, på overdrev og strandenge, hvor den både som voksen og som larve lever på markbynke, iflg. nogle kilder også på strandmalurt. Den findes fremme på planterne om aftenen og natten, men gemmer sig om dagen ved roden af planterne, ofte ret dybt nedgravet. Fra juni til august.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Arten er kun kendt fra Ulvshale, 2013-2017. Den lever her på strandoverdrev med meget åben vegetation, store pletter med bart sand og spredte bevoksninger af markbynke. Mange individer er fundet ved rødderne af markbynke.

Forekomst i det øvrige Danmark

Meget sjælden. Der foreligger nogle gamle fund fra Tisvilde, Roden og Bornholm, desuden foreligger fund fra diget ved Bøtø.

Trusler

Tilgroning er antagelig den største trussel mod arten.

Bevaring

Fundet af denne meget sjældne art ved Ulvshale er særdeles interessant. Det vil være værdifuldt at få undersøgt om den forekommer andre steder under lignende forhold. Arten forekommer ikke i det øvrige Skandinavien. En pleje kunne bestå i at foretage en rydning af vegetation på områder med bevoksning af markbynke, så denne står helt eksponeret på bar sandbund. Mest hensigtsmæssigt nok ved at udvide det område, der nu vides at rumme en bestand af klitguldbille, men det vil være ønskværdigt at foretage lignende rydninger andre steder.

Klitguldbille. (Foto: Klaus Bek Nielsen)

Cryptocephalus hypocoeridis

Lille overdrevsfaldbille

EN, moderat truet

Udseende

4-5,5 mm. Kroppen stærkt hvælvet, hele dyret normalt kraftigt metalskinnende grøn, sjældnere med blåligt eller violet metalskær. Ben og følehorn sorte med svag metalglans.

Biotopkrav og levevis

På solåbne overdrev og tørre, udyrkede marker og lign., hvor den voksne bille træffes på forskellige blomstrende planter, ofte i de gule blomsterhoveder af kurvblomstrede som høgeurt. Billen ernærer sig antagelig af pollen. Larven lever på jorden, i et hus dannet af dens egne ekskrementer; den lever af visne og friske plantedele.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Kun registreret fra Møns Klint på Høvblege, hvorfra arten har været kendt i en årrække. Der foreligger fund i al fald op til 2016. Høvblege er formentlig i dag det eneste danske levested for arten.

Forekomst i det øvrige Danmark

Arten blev tidligere regnet for almindelig, og der foreligger gamle fund fra mange egne af landet. Op gennem 1900-tallet er den imidlertid gået stærkt tilbage, og den er nu meget sjælden; efter 1960 kun fundet få gange uden for Møns Klint: Regnemark ved Køge, Ganløse Eged og Jægerspris Nordskov. Disse fund ligger dog ca. 20 år tilbage i tiden, og arten har formentlig nu kun en bestand på Høvblege.

Trusler

Tilgroning, tilplantning og opdyrkning af artens levesteder er de største trusler mod den og hovedårsagen til dens markante tilbagegang. Muligvis kan anvendelsen af insekticider have været en medvirkende årsag. På Høvblege vil ethvert indgreb, der fører til tilbagegang for gulblomstredeurveplanter være en trussel.

Lille overdrevsfaldbille. (Foto: ukendt)

Bevaring

Denne meget smukke bladbiller, der har sin måske sidste forekomst her i landet på Høvblege, bør ubetinget have høj bevaringsprioritet. Den pleje der for øjeblikket foregår på Høvblege, bør fortsætte nogenlunde i sin nuværende form. Græsningstrykket må imidlertid ikke blive for kraftigt, idet det er vitalt for arten, at der i for- og højsommeren er et rigt blomsterflor på dens habitat, med specielt mange gultblomstrende høgeurt og lign. Arten bør eftersøges andre steder, mest oplagt på andre lokaliteter på Høje Møn, hvor evt. fund bør følges op med en handlingsplan. Da der tilsyneladende ikke er registreret forekomst af arten på Høvblege siden 1999, bør arten eftersøges målrettet for at skaffe klarhed over, om den stadig lever på lokaliteten.

Longitarsus niger

Jordloppe

VU, sårbar

Udseende

2-2,4 mm. Arten kan som andre jordlopper springe ved hjælp af de kraftigt udviklede bagben. Sort, følehorn og ben brungule, følehornene mørkere ved spidsen. Bagføddernes 1. led længere end de øvrige fodled tilsammen.

Biotopkrav og levevis

På solåbne, varme og tørre overdrev og udyrkede marker. Fra Danmark kendt fra markbynke, fra udlandet angives foderplanten af flere at være slangehoved.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Kun fundet på Møns Klint, dels på Høvblege, dels i Jydelejet, begge steder i antal på markbynke; fra begge lokaliteter er arten senest registreret 1991.

Forekomst i det øvrige Danmark

Der findes ingen sikre fund af arten andre steder i Danmark. En gammel fundangivelse fra Tved Plantage i Thy (1 stk.) anses for tvivlsom.

Trusler

Tilgroning er formentlig den største trussel mod arten.

Bevaring

Områder med forekomst af markbynke bør beskyttes.

Jordloppe

Snudebiller og spidsmussnudebiller (Curculionidae, Apionidae)

Højt prioriterede arter

Lixus paraplecticus

Gaffelsnudebille

EN, moderat truet

Udseende

11-15 mm. Kroppen er meget slank og langstrakt, og hele dyret er beklædt med fine hår og et fint mørkegult, pulveragtigt lag. Vingedækkerne er trukket ud i to lange, bagtil divergerende spidser. Benene er lange og slanke, med lange fødder. Hovedet med en temmelig lang snude, følehornene knæbøjede.

Biotopkrav og levevis

På meget fugtig bund i moser og ved vandhuller, hvor den lever på bredbladet mærke, billebo klaseskærm og vist også undertiden i andre arter af skærmpflanter. Larven lever i den nederste del af den hule stængel. Den voksne bille træffes fremme i maj-juli og igen i august-september.

Forekomst i Vordingborg Kommune

Meget sjælden. Fra gammel tid foreligger en del spredte fund (uden nærmere lokalitetsangivelser). Efter 1960 er den kun fundet i Knudsskov (senest 2007), på bredbladet mærke.

Forekomst i det øvrige Danmark

Arten har været i stærk tilbagegang og er nu meget sjælden. Efter 1960 er den således kun kendt fra tre lokaliteter i Nordsjælland, på den ene (Porsemosse ved Ledøje) er arten fundet inden for de seneste år. Fra tiden før 1960 kendes en del spredte fund fra Fyn og Nordsjælland samt 2 fund fra Jylland.

Trusler

Tilgroning, dræning og opdyrkning af artens levesteder er de største trusler mod den og utvivlsomt årsagerne til artens store tilbagegang.

Bevaring

Denne en af vore mest bemærkelsesværdige snudebiller bør have høj bevaringsprioritet.

Gaffelsnudebille. (Foto: Poul Ulrik)

På artens levested i Knudsskov bør en plejeindsats tilrettelægges så den fremmer værtsplanter for gaffelsnudebille, særligt bredbladet mærke.

Normalt prioriterede arter

Coryssomerus capucinus

Intet dansk navn

VU, sårbar

Generelt.

Arten forekommer på forskelligartet åben, tør og især sandet bund, bl.a. på brakmarker, i vejrabatter og på ruderaer og skrænter. Den lever på arter af kurvblomstfamilien, særligt lugtløs kamille; fra udlandet også angivet fra hvid okseøj, almindelig røllike og farve-gåseurt; larven lever i rødderne. Arten er sjælden, kun fundet på få lokaliteter i den østlige del af landet. I Vordingborg Kommune fundet ved Øbjerggård ved Køng, talrig, 1875, samt i Vordingborg (Næstvedvej) 1996 og senere. – Der kendes ingen konkrete, påviste trusler mod arten. Da lugtløs kamille imidlertid er almindelig på dyrket jord, må det formodes at brug af insekticider kan være en negativ faktor.

Coryssomerus capucinus

Otiorhynchus uncinatus

Intet dansk navn

VU, sårbar

Generelt.

Arten lever i lysåben løvskov på kalkbund. Den lever af forskellige urter, i Danmark formentlig først og fremmest på blå anemone (kilde: Hans Gønget, Den danske Rødliste); fra udlandet er brunelle og vejbred angivet som foderplanter. I Vordingborg Kommune forekommer arten på Møns Klint, hvor den er fundet flere steder, bl.a. talrigt på selve klinten ved Jydelejet.

Der synes ikke at foreligge nogen trusler mod arten, så forvaltningstiltag synes ikke påkrævet.

Otiorhynchus uncinatus

Apion flavimanus

Intet dansk navn

NT, næsten truet

Generelt

Arten lever på tørre, varme lokaliteter med forekomst af merian, som er værtsplante for arten. Arten er sjælden, i nyere tid kun kendt fra nogle få lokaliteter i den østlige del af landet. I Vordingborg Kommune kun én kendt recent forekomst, på Møns Klint på Høvblege, hvor arten er fundet mange gange, senest 2014.

Indgreb over for merian, fx ved for intensiv afgræsning, vil være til skade for arten.

Apion flavimanus

Handleplan for højt prioriterede billearter

I dette afsnit gives anvisninger til hvad der kan gøres for at tilgodese udvalgte arter i denne rødliste.

Anvisningerne bør for mange af arterne være tilstrækkelige til at kommunen kan iværksætte tiltag, der kan forbedre forholdene for de pågældende arter, fx flg. anbefaling for azurblå kalkløber:

En eftersøgning af arten på potentielle levesteder på og i omegnen af Høvblege vil være meget anbefalelsesværdig. Det vil utvivlsomt være til gavn for artens levemuligheder på Høvblege, at den nuværende pleje med kreaturafgræsning fortsætter. Endvidere ville det kunne gavne arten, hvis der visse steder blev pløjet eller kultiveret således, at der disse steder opstår områder der er næsten helt plantebare, med løs jord. Mange løbebiller, bl.a. Ophonus-arterne, er afhængige eller begunstiges af en løs jord, hvor der er sprækker og knolde, hvor billerne let kan lægge deres æg, og hvor larver og de voksne biller har gode muligheder for at finde skjul.

I andre tilfælde er anbefalingerne mindre præcise.

I det følgende er fokus lagt på nogle af de højt prioriterede arter, og af disse særligt på arter, hvor det vurderes, at en aktiv indsats vil kunne forbedre bevaringsstatus for de pågældende arter.

Chrysolina carnifex

Klitguldbille

Klitguldbille er helt overvejende bundet til varme, soleksponerede sandbundslokaliteter, primært grå klit og sandoverdrev. Ud fra erfaringerne på Ulvshale kræver den steder med meget sparsom vegetation, med dominans af markbynke. Den åbne, sparsomt bevoksede sandbund giver et varmt mikroklima, hvilket givetvis er nødvendigt for at arten kan overleve.

Åbne, næsten plantebare sandbundspartier, som det der ses på fotoet af strandoverdrevet ved Ulvshale, er der ikke mange af. Men det bør være let at skabe dem, enten ved mekanisk bearbejdning eller – måske – ved at lade kreaturer eller måske heste græsse ude på strandoverdrevet.

Forslag til forvaltning:

Registrering af levesteder for arten i Vordingborg kommune

Formodet egnede levesteder registreres, hvor luftfotos viser lignende åbne sandbundspartier som på fotoet nedenfor.

Eftersøgning af arten på levested

Da arten er nataktiv, eftersøges den ved hjælp af faldfælder eller ved at gennemsøge lokaliteten efter mørkets frembrud ved brug af lygte, fx pandelampe.

Beliggenhed af lokaliteten for klitguldbille på Ulvshale.

Strandoverdrev ved Ulvshale. Det åbne sandbundsareal, der er levested for klitguldbille, ses midt i billedet.

Vurdering af bestandsstørrelse på levested

Ønskes der gennemført en egentlig overvågning af arten, kan en vurdering af bestandsstørrelse være påkrævet. Denne kan være direkte eller indirekte. En direkte bestandsopgørelse vil kunne foretages ved fangst-mærkning-genfangst-metoden. En indirekte ved at optælle hvor mange dyr der fanges i faldgrubefælder eller iagttages på sandoverfladen pr døgn, men her skal man være opmærksom på, at ikke mindst at temperaturforholdene influerer stærkt på resultaterne.

Pleje af kendte levesteder

Den største trussel mod arten er utvivlsomt tilgroning. Det er derfor vigtigt, at de kendte levesteder holdes åbne, med masser af plantebart sand, og med rigeligt med markbynke. Plejen kan naturligvis foregå maskinelt, men vil formentlig også kunne gennemføres som afgræsning vha. store dyr (køer, heste), der kan skabe de nødvendige åbne sandpartier. Ved mekanisk pleje er det af afgørende vigtighed, at den person, der udfører plejen, er instrueret i hvordan man kender markbynke og skåner den ved plejen.

Etablering af nye levesteder

Det vil være værdifuldt at få skabt flere områder med bare sandpartier på strandoverdrevet. Det vil ikke kun gavne klitguldbille, men også en række andre insektarter – blandt billerne fx sjældne arter som løbebillerne klitsandløber (*Harpalus melancholicus*), sortløber (*Licinus depressus*), grålig og glat markløber (*Harpalus griseus* og *H. calceatus*) og kort ovalløber (*Amara curta*).

Etableringen af nye åbne sandpartier kan ske maskinelt, men formentlig også gennem afgræsning.

Chlaenius tristis

Sort fløjlsløber

Forslag til forvaltning:

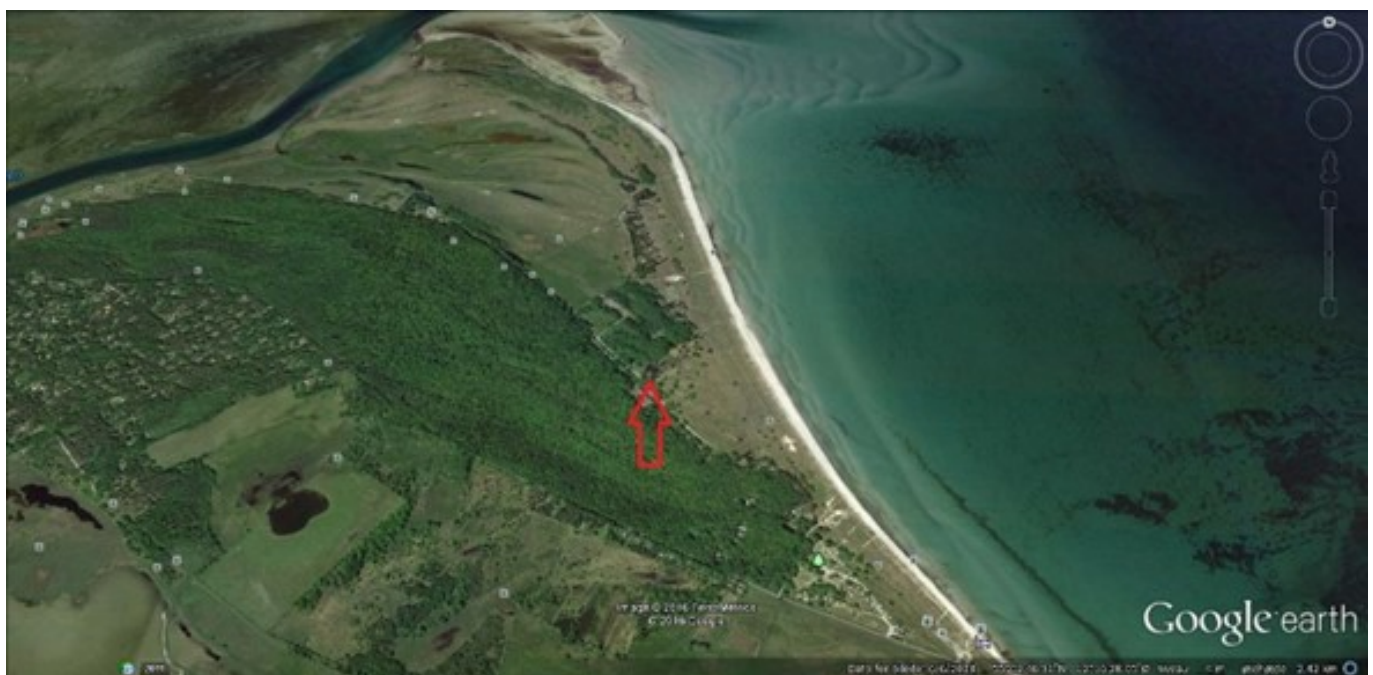
Registrering af levesteder for arten i Vordingborg kommune

Formodet egnede levesteder registreres. Kommunens registreringer af vådområder kan utvivlsomt være et velegnet udgangspunkt, ligesom luftfotos vil kunne tages i anvendelse. Som udgangspunkt vil varme, soleksponerede, vindbeskyttede småsøer og damme kunne anses som potentielle levesteder, og den konkrete biotop på Ulvshale vil kunne bruges som en slags pejlemærke for, hvordan et ideelt sort fløjlsløber-habitat skal se ud.

Eftersøgning af arten på levested

Arten kan findes ved at man iført gummistøvler nedtramper sumpvegetation, så den "druknes" i vandet, hvorved dyrene tvinges til overfladen. Da metoden naturligvis virker forstyrrende og i et vist omfang er noget destruktiv, bør den begrænses til kun at omfatte mindre dele af levestedet ad gangen og ikke gentages for tit.

Anvendelse af faldfælder er vanskelig, da arten som nævnt lever på meget våde steder, og delvis under vand.

Beliggenheden af lokaliteten for sort fløjlsløber.

Bemærk, at habitatet ligger ganske nær ved habitatet for klitguldbille.

Levested for sort fløjlsløber. Med rødt er markeret det område, hvor arten blev fundet i begyndelsen af juni 2015.

Vurdering af bestandsstørrelse på levested

Ønskes et estimat af populationsstørrelsen, kan fangst-mærkning-genfangst formentlig være velegnet. Et relativt mål for populationsstørrelsen kan opnås ved at registrere hvor mange individer, der kan trampes frem pr. tidsenhed.

Pleje af kendte levesteder

I Gårdenfors et al. (se det foregående) anbefales det, at artens levesteder holdes åbne gennem afgræsning og evt. restaureres gennem rydning af høj vegetation. Det er helt afgørende, at hydrologien sikrer, at levestedet opfylder artens krav til høj fugtighed.

Det kendte levested på Ulvshale ligger på kanten til skov, hvor opvækst af buske og af højstauder kan være en trussel mod levestedet. Behovet for plejeindgreb bør løbende vurderes.

Omaloplia nigromarginata

Klintoldenborre

Forslag til forvaltning:

Registrering af levesteder for arten i Vordingborg kommune

Da arten aldrig er fundet andre steder end på Høje Møn, forekommer en eftersøgning uden for dette område omsonst. På Møns Klint og tilgrænsende områder på Høje Møn vil det være værdifuldt at få artens levesteder kortlagt.

Eftersøgning af arten på levested

Arten eftersøges bedst ved vegetationsketsjning og nedbankning af buske. Til nedbankning benyttes en bankeskærm, der findes i handlen i flere udgaver. En omvendt paraply er også egnet. Buskene "tæskes" med en bankestok, mens skærmen holdes nedenunder til opsamling af dyr, der falder af løvet. Eftersøgningen skal naturligvis finde sted på den tid af året, hvor den voksne bille er fremme, dvs. ult. juni-ult. juli.

Vurdering af bestandsstørrelse på levested

Et relativt mål for bestandsstørrelse vil kunne fås ved at foretage vegetationsketsjning og/eller bankning på udvalgte områder. En overvågning af arten indebærer så at samme procedure gentages med mellemrum.

Fangst-mærkning-genfangst vil utvivlsomt kunne benyttes til at vurdere bestandsstørrelsen på et eller flere delområder.

Pleje af kendte levesteder

Som anført er det vigtigt at en naturpleje sikrer en høj grad af variation i vegetationen, med veksling mellem spredte buske (ikke mindst havtorn), høje stauder og åbent, solrigt græsland.

Cryptocephalus hypocoeridis

Lille overdrevsfaldbille

Forslag til forvaltning:

Registrering af levesteder for arten i Vordingborg kommune

Da arten i dag ikke synes at have andre forekomster end forekomsten på Høvblege, forekommer en eftersøgning andre steder end på Møns Klint at være udsigtsløs. En eftersøgning af arten andre steder end netop på Høvblege kan stærkt anbefales, mest oplagt på steder der har nogenlunde samme beskaffenhed som Høvblege, solrige og varme.

Da lille overdrevsfaldbille ikke med sikkerhed synes at være registreret fra Høvblege siden 1999, bør en eftersøgning af arten på Høvblege have høj prioritet, så det kan blive afgjort om den fortsat har en bestand på stedet – eller om den nu helt er forsvundet fra Danmark.

Eftersøgning af arten på levested

Arten er stærkt øjnefaldende med sin metalgrønne farve som kontrast til de gule blomster, den oftest sidder i, når den ellers er fremme. Den bedste – og for vegetationen mest skånsomme – måde at eftersøge arten på, er derfor at gennemgå lokaliteten systematisk for gule kurvblomster og se om der sidder lille overdrevsfaldbille i blomsterhovederne. Vegetationsketsjning vil også være velegnet til at registrere arten, men den er mindre egnet hvis der er tale om lave eksemplarer af høgeurt, fx håret høgeurt. Til gengæld vil den kunne "afsløre" individer, der har valgt at opholde sig på andre blomster end gule kurvblomster. Eftersøgningen skal foregå i tiden juni-juli, som er artens vigtigste aktivitetsperiode.

Vurdering af bestandsstørrelse på levested

Da Høvblege er en forholdsvis lille og velafgrænset lokalitet, vil det være muligt at estimere bestanden af lille overdrevsfaldbille ret sikkert ved hjælp af fangst-mærkning-genfangst-metoden.

Et relativt mål for bestandsstørrelsen vil kunne opnås ved at gennemgå hele lokaliteten, eller blot bestemte områder af den, og optælle antallet af biller i blomsterhovederne af gule kurvblomster. Ved en egentlig overvågning af arten gentages den samme procedure med passende mellemrum.

Pleje af kendte levesteder

Da tilgroning generelt må anses for en af de største trusler mod arten, forekommer den pleje, der gennem en årrække har fundet sted på Høvblege at være hensigtsmæssig. Det er imidlertid afgørende, at græsningstrykket ikke blive for kraftigt, idet det er vitalt for arten, at der i for- og højsommeren er et rigt blomsterflor på dens habitat, med specielt mange gultblomstrende arter som høgeurt og lign.

Lixus paraplecticus

Gaffelsnudebille

Forslag til forvaltning:

Registrering af levesteder for arten i Vordingborg kommune

Så vidt det er mig bekendt, har der igennem flere år været gennemført naturpleje i Knudsskov, bl.a. med det formål at bevare og vel også forbedre forholdene for gaffelsnudebille. Jeg har ikke ved selv-syn set resultaterne af naturplejen, men har fra pålidelig kilde erfaret at plejen – i form af kreaturafgræsning – har skadet den lille bestand af bredbladet mærke med det resultat at gaffelsnudebille nu ikke længere findes i området.

Det er selvsagt vigtigt at få evalueret den gennemførte naturpleje i Knudsskov, og ikke mindst få konstateret om gaffelsnudebillerne stadig har en bestand på stedet.

Derudover vil det være ønskeligt at få undersøgt om der er andre forekomster i kommunen. Et godt udgangspunkt for en eftersøgning vil være data for forekomst af de to nævnte værtsplanter for arten.

Eftersøgning af arten på levested

Selvom gaffelsnudebille er en stor bille, er den nu ikke så let at opdage i naturen. Det skyldes at den er meget træg og sidder næsten ubevægelig på foderplanten. Billen opholder sig mest på planternes stængler, men kan også sidde i blomsterstanden. I det tidlige forår, når billen forlader sit vinteropholdssted, kan den somme tider iagttages på drivende "måtter" af vandplanter, fx tagrør, i åer og søer på dens levested.

Ved eftersøgningen gennemgås værtsplanterne (ved Knudsskov bredbladet mærke, andre steder billebo klaseskærm) omhyggeligt for tilstedeværelse af individer af gaffelsnudebille. Er værtsplanten talrig og tilgængelig for ketsjning eller nedbankning, kan disse metoder supplere den direkte iagttagelse. Men da dyrene er hurtige til at lade sig falde ved forstyrrelser, kan brugen af ketsjer eller bankeskærm nemt resultere i, at man misser billen. Er der kun få værtsplanter, vil den direkte iagttagelse være den bedste metode at tage i anvendelse. Eftersøgningen finder sted i tiden maj-juli, men også i august-september efter at den nye generation af biller er udviklet.

Om efteråret, når de voksne biller er udviklet, opholder de sig i den nedre del af de hule stængler af værtsplanten, indtil de søger overvintring. På denne årstid kan billen undertiden findes i stænglerne i antal. Men metoden indebærer at stænglerne afskæres og åbnes, hvilket selvsagt kan skade bestanden af gaffelsnudebiller. Metoden kan derfor ikke anbefales.

Vurdering af bestandsstørrelse på levested

Et indirekte mål for bestandsstørrelsen kan fås ved at optælle de individer, man observerer på værtsplanterne. Observationen kan gentages flere gange i løbet af sæsonen og derudover hvert år eller evt. med længere intervaller.

Ved fangst-mærkning-genfangst-metoden vil et estimat af den totale bestandsstørrelse kunne opnås.

Pleje af kendte levesteder

Ved naturplejen skal det sikres at værtsplanterne ikke skygges ihjel af uønsket træ- og buskopvækst. På den anden side er det afgørende, at en pleje – hvad enten den foregår mekanisk eller som græsningspleje – ikke er destruktiv over for værtsplanterne.

Er antallet af værtsplanter på lokaliteten lavt, vil en kreaturgræsning givetvis kunne være meget risikabel – her bør værtsplanterne beskyttes mod kreaturdebidding, og plejen gennemføres mekanisk.

Løbebiller på tørt græsland

En række af de løbebiller, der er omtalt i rapporten til kommunen, er knyttet til tørt, åbent sandgræsland. Det drejer sig om bl.a.

Azurblå kalkløber (*Ophonus azureus*) **EN** moderat truet

Slank kalkløber (*Ophonus rupicola*) **EN**, moderat truet

Bred sandløber (*Harpalus froelichii*) **EN**, moderat truet

Klitsandløber (*Harpalus melancholicus*) **EN**, moderat truet)

Sortløber (*Licinus depressus*) **EN**, moderat truet

Glat markløber (*Harpalus calceatus*) **VU**, sårbar

Grålig markløber (*Harpalus griseus*) **VU**, sårbar

Forslag til forvaltning:

For mange af disse arter gælder, at der er behov for at få deres forekomst i kommunen bekræftet eller nærmere udredt. Det kan ske ved brug af faldfælder opsat på formodet egnede lokaliteter.

Faldfælder kan være til levende-fangst. Det indebærer hyppige tømninger. Eller der kan benyttes fælder tilsat konserveringsvæske. I så fald kan fælderne stå i længere tid ad gangen, fx 14 dage i forsommeren og igen 14 dage i sensommeren. Det vil give et betydeligt materiale, der så efterfølgende skal sorteres og bestemmes. Værdien af at få gennemført en sådan faunaundersøgelse vil kunne vise sig stor.

Blandt oplagte steder kan nævnes flg. på Møn:

Høvblege – særligt behov for at få undersøgt/bekræftet forekomst af azurblå kalkløber og slank kalkløber.

Mandemarke Bakker - særligt behov for at få undersøgt/bekræftet forekomst af Bred sandløber, Glat markløber og Grålig markløber, der alle er taget på lys (sommerfugle-lysfælder) på lokaliteten, men hvis status er usikker. Der kan i alle tilfælde være tale om individer der er tilfløjet sydfra (Tyskland, Polen), men muligheden for at der findes ynglebestande på stedet kan bestemt ikke udelukkes.

Møns Fyr – sandmarker/brakmarker mellem fyret og sydbrynet af Klinteskoven.

Andre arter

Carabus cancellatus

Overdrevsløber

Forslag til forvaltning:

Eftersøgning af arten på Ulvshale Overdrev. Sker bedst ved brug af faldfælder, fx over 1-2 uger i maj-juni.

Ulvshale Overdrev – med forslag til placering af 6 faldfælder til at fange Overdrevløbere, nogle på det helt åbne overdrev, andre i lysåben skov.

Fældeantallet kan naturligvis forøges og fangstperioderne forlænges, hvis det ønskes.

Carabus clathratus

Dyndløber

Eftersøgning af arten på Nyord. Sker bedst ved brug af faldfælder, fx over 1-2 uger i maj-juni.

Forslag til forvaltning:

En fældeplacering er ikke foreslået, men må bero på en besigtigelse.

Litteratur

- Bangsholt, F. 1981: Femte tillæg til "Fortegnelse over Danmarks biller" (Coleoptera). - Entomologiske Meddelelser 48: 49-103.
- Bangsholt, F., 1983: Sandspringernes og løbebillernes udbredelse og forekomst i Danmark ca. 1830-1981. (Coleoptera: Cicindelidae and Carabidae). - Dansk Faunistisk Bibliotek 4: 1-271.
- Fugle og Natur: <http://www.fugleognatur.dk/>
- Gärdenfors, U., K. Aagaard & K., Biström, O. (red.) 2002: Hundraelva nordiska evertetrater. Handledning för övervakning av rödlistade småkryp. - Nordiska Ministerrådet och ArtDatabanken.
- Hansen, Mic., 1996: Katalog over Danmarks biller. - Entomologiske Meddelelser 64: 1-231. - Med senere tillæg i Ent.Meddr.
- Hansen, Mic., P. Jørum, V. Mahler & O. Vagtholm-Jensen 1991: Niende tillæg til "Fortegnelse over Danmarks biller" (Coleoptera). - Entomologiske Meddelelser 59: 5-21.
- Hansen, Mic., P. Jørum, E. Palm & J. Pedersen 1997: Fund af biller i Danmark, 1996. - Entomologiske Meddelelser 65: 119-148.
- Hansen, Mic., S. Kristensen, V. Mahler & J. Pedersen: 11 tillæg til "Fortegnelse over Danmarks biller" (Coleoptera). - Entomologiske Meddelelser 60: 69-84.
- Hansen, Mic., V. Mahler, E. Palm & O. Vagtholm-Jensen 1990: Ottende tillæg til "Fortegnelse over Danmarks biller" (Coleoptera). - Entomologiske Meddelelser 58: 11-29.
- Hansen, Mic., V. Mahler, E. Palm & J. Pedersen: 15 tillæg til "Fortegnelse over Danmarks biller" (Coleoptera). - Entomologiske Meddelelser 64: 233-272.
- Hansen, Mic., E. Palm, J. Pedersen & J.B. Runge 1998: Fund af biller i Danmark, 1997. - Entomologiske Meddelelser 66: 65-93.
- Hansen, Mic., J. Pedersen & G. Pritzl 1999: Fund af biller i Danmark, 1998. - Entomologiske Meddelelser 67: 71-102.
- Hansen, Mic., J. Pedersen & G. Pritzl 2000: Fund af biller i Danmark, 1999. - Entomologiske Meddelelser 68: 85-110.
- Hansen, Mog. & P. Jørum 2014: Fund af biller i Danmark, 2012 og 2013. - Entomologiske Meddelelser 82: 113-168.
- Hansen, Mog., P. Jørum & M.E. Kaae 2012: Fund af biller i Danmark, 2010 og 2011. - Entomologiske Meddelelser 80: 127-156.
- Hansen, V. 1964. Fortegnelse over Danmarks biller (Coleoptera). - Entomologiske Meddelelser 33: 1-507.
- Jørum, P., V. Mahler & J. Pedersen 2006: Fund af biller i Danmark, 2005. - Entomologiske Meddelelser 74: 107-134.
- Jørum, P., J. Pedersen, J.B. Runge & O. Vagtholm-Jensen 2002: Fund af biller i Danmark, 2001. - Entomologiske Meddelelser 70: 81-110.
- Mahler, V. 1987: Sjette tillæg til "Fortegnelse over Danmarks biller" (Coleoptera) - Entomologiske Meddelelser 54: 181-235.
- Pedersen, J., P. Jørum & O. Vagtholm-Jensen 2004: Fund af biller i Danmark, 2003. - Entomologiske Meddelelser 72: 49-74.
- Pedersen, J., G. Pritzl, J.B. Runge & O. Vagtholm-Jensen 2001: Fund af biller i Danmark, 2000. - Entomologiske Meddelelser 69: 81-107.
- Pedersen, J. & J.B. Runge 2003: Fund af biller i Danmark, 2002. - Entomologiske Meddelelser 71: 93-113.
- Pedersen, J., J.B. Runge & B.P. Jonsén 2008: Fund af biller i Danmark, 2006 og 2007. - Entomologiske Meddelelser 76: 105-144.
- Wind, P. & Pihl. S. (red.): Den danske rødliste. - Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet, [2004]-redlist.dmu.dk (opdateret april 2010)

APPENDIKS 1 - SOMMERFUGLE

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risiko-kategori	Lokalitet	Fund
Argusblåfugl	<i>Plebejus argus</i>	VU	Ulvshale	1997-2009
Askegrå lavspinder	<i>Eilema griseola</i>	VU	Bakkebølle Strand	2013-2014
Askegrå lavspinder	<i>Eilema griseola</i>	VU	Hårbølle Pynt	1994-2011
Askegrå lavspinder	<i>Eilema griseola</i>	VU	Klarskov	2011
Askegrå lavspinder	<i>Eilema griseola</i>	VU	Kostræde	2011-2012
Askegrå lavspinder	<i>Eilema griseola</i>	VU	Møns Klint	2006-2013
Askegrå lavspinder	<i>Eilema griseola</i>	VU	Møns Klint, syd	2015
Askegrå lavspinder	<i>Eilema griseola</i>	VU	Møns Klint, v. Klinteskov	1992
Askegrå lavspinder	<i>Eilema griseola</i>	VU	Møns Klint, v. Liselund	2002-2016
Askegrå lavspinder	<i>Eilema griseola</i>	VU	Møns Klint, v. Mandemarke	2003-2016
Askegrå lavspinder	<i>Eilema griseola</i>	VU	Rytsebæk	1994
Askegrå lavspinder	<i>Eilema griseola</i>	VU	Ulvshale	1992
Atlaskspinder	<i>Leucoma salicis</i>	NT	Bakkebølle Strand	2013
Atlaskspinder	<i>Leucoma salicis</i>	NT	Klarskov	2011
Atlaskspinder	<i>Leucoma salicis</i>	NT	Kostræde	2008-2012
Atlaskspinder	<i>Leucoma salicis</i>	NT	Møns Klint, v. Høvblege	2009
Atlaskspinder	<i>Leucoma salicis</i>	NT	Viemose Skov	2010
Berberisbladmåler	<i>Pareulype berberata</i>	V	Møns Klint	1996-2014
Berberisbladmåler	<i>Pareulype berberata</i>	V	Møns Klint, v. Busene	2013
Berberisbladmåler	<i>Pareulype berberata</i>	V	Møns Klint, v. Havrelukke	2010-2014
Berberisbladmåler	<i>Pareulype berberata</i>	V	Møns Klint, v. Høvblege	1993-2013
Berberisbladmåler	<i>Pareulype berberata</i>	V	Møns Klint, v. Jydelejet	1993-2017
Berberisbladmåler	<i>Pareulype berberata</i>	V	Møns Klint, v. Klinteskov	1995-2012
Berberisbladmåler	<i>Pareulype berberata</i>	V	Møns Klint, v. Kongsbjerg	1995
Berberisbladmåler	<i>Pareulype berberata</i>	V	Møns Klint, v. Liselund	1997-2016
Berberisbladmåler	<i>Pareulype berberata</i>	V	Møns Klint, v. Mandemarke	1990-2012
Blegpandet lavspinder	<i>Eilema pygmaeola</i>	EN	Møns Klint	2012
Blegpandet lavspinder	<i>Eilema pygmaeola</i>	EN	Møns Klint, syd	2015
Blegpandet lavspinder	<i>Eilema pygmaeola</i>	EN	Møns Klint, v. Mandemarke	1998-2011
Blegpandet lavspinder	<i>Eilema pygmaeola</i>	EN	Præstø	1992
Blegpandet lavspinder	<i>Eilema pygmaeola</i>	EN	Ulvshale	2004
Bornholmsk perikonmåler	<i>Aplocera plagiata</i>	-	Hårbølle Pynt	2015
Bornholmsk perikonmåler	<i>Aplocera plagiata</i>	-	Klinteskov	2017
Bornholmsk perikonmåler	<i>Aplocera plagiata</i>	-	Liselund	2016
Bornholmsk perikonmåler	<i>Aplocera plagiata</i>	-	Mandemarke	2016
Bornholmsk perikonmåler	<i>Aplocera plagiata</i>	-	Møns Klint, v. Hundevængsgård	1990-2016

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risikokategori	Lokalitet	Fund
Brun bjørn	<i>Arctia caja</i>	NT	Bakkebølle Strand	2013-2014
Brun bjørn	<i>Arctia caja</i>	NT	Jydelejet	2015
Brun bjørn	<i>Arctia caja</i>	NT	Kostræde	2012
Brun bjørn	<i>Arctia caja</i>	NT	Møn/Klintholm	2015
Brun bjørn	<i>Arctia caja</i>	NT	Møns Klint, v. Havrelukke	2010-2014
Brun bjørn	<i>Arctia caja</i>	NT	Møns Klint, v. Mandemarke	2008
Brun bjørn	<i>Arctia caja</i>	NT	Ulvshale	1994-2017
Brun druemunkedværgmåler	<i>Eupithecia actaeata</i>	R	Møns Klint	1992-2003
Brun druemunkedværgmåler	<i>Eupithecia actaeata</i>	R	Møns Klint, Jydelejet	2015
Brun druemunkedværgmåler	<i>Eupithecia actaeata</i>	R	Møns Klint, v. Havrelukke	2003-2016
Brun druemunkedværgmåler	<i>Eupithecia actaeata</i>	R	Møns Klint, v. Klinteskoven	1990-2015
Brun druemunkedværgmåler	<i>Eupithecia actaeata</i>	R	Møns Klint, v. Kongsbjerg	1995
Brunrodshætteugle	<i>Shargacucullia scrophulariae</i>	VU	Møns Klint	1991
Brunrodshætteugle	<i>Shargacucullia scrophulariae</i>	VU	Møns Klint, v. Klinteskoven	2014
Brunrodshætteugle	<i>Shargacucullia scrophulariae</i>	VU	Ulvshale	2016
Chokoladebrun nellikeugle	<i>Hadema albimacula</i>	VU	Møns Klint, v. Mandemarke	1996
Chokoladebrun nellikeugle	<i>Hadena albimacula</i>	VU	Hårbølle Pynt	1999
Chokoladebrun nellikeugle	<i>Hadena albimacula</i>	VU	Møns Klint	1993-2006
Chokoladebrun nellikeugle	<i>Hadena albimacula</i>	VU	Møns Klint, v. Freuchens Pynt	1995
Cikorieugle	<i>Heliothis viriplaca</i>	NT	Bogø	2012
Cikorieugle	<i>Heliothis viriplaca</i>	NT	Hårbølle Pynt	1997-2015
Cikorieugle	<i>Heliothis viriplaca</i>	NT	Møns Klint	2006-2012
Cikorieugle	<i>Heliothis viriplaca</i>	NT	Møns Klint, v. Liselund	1997-2010
Cikorieugle	<i>Heliothis viriplaca</i>	NT	Møns Klint, v. Liselund	2003-2004
Cikorieugle	<i>Heliothis viriplaca</i>	NT	Møns Klint, v. Mandemarke	2001-2016
Cikorieugle	<i>Heliothis viriplaca</i>	NT	Ulvshale	1994
Det hvide w	<i>Satyrrium w-album</i>	EN	Borre	2007
Det hvide w	<i>Satyrrium w-album</i>	EN	Damsholte	2014
Det hvide w	<i>Satyrrium w-album</i>	EN	Kostræde	2008
Det hvide w	<i>Satyrrium w-album</i>	EN	Møns Klint, v. Jydelejet	2007
Det hvide w	<i>Satyrrium w-album</i>	EN	Møns Klint, v. Liselund	2012
Det hvide w	<i>Satyrrium w-album</i>	EN	Ny Borre	2013
Det hvide w	<i>Satyrrium w-album</i>	EN	Nyråd	2013
Det hvide w	<i>Satyrrium w-album</i>	EN	Ornebjerg	2012
Det hvide w	<i>Satyrrium w-album</i>	EN	Ålebæk Strand	2011

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risiko-kategori	Lokalitet	Fund
Dukatsommerfugl	<i>Lycaena virgaureae</i>	R	Hestehave v. Petersgård	2011
Dukatsommerfugl	<i>Lycaena virgaureae</i>	R	Møns Klint, v. Busene	2009
Dukatsommerfugl	<i>Lycaena virgaureae</i>	R	Møns Klint, v. Høvblege	2011
Dukatsommerfugl	<i>Lycaena virgaureae</i>	R	Petersværft	2011
Dukatsommerfugl	<i>Lycaena virgaureae</i>	R	Præstø Fed	2013
Dværgspinder	<i>Nudaria mundana</i>	CR	Møns Klint	2010
Dæmringsugle	<i>Photodes extrema</i>	NT	Bakkebølle Strand	2013
Dæmringsugle	<i>Photodes extrema</i>	NT	Hårbølle Pynt	1993-2012
Dæmringsugle	<i>Photodes extrema</i>	NT	Knudsskov	1993-1995
Dæmringsugle	<i>Photodes extrema</i>	NT	Møns Klint	2005-2016
Dæmringsugle	<i>Photodes extrema</i>	NT	Møns Klint, v. Liselund	2010
Dæmringsugle	<i>Photodes extrema</i>	NT	Møns Klint, v. Mandemarke	1998-2013
Dæmringsugle	<i>Photodes extrema</i>	NT	Præstø	1992
Dæmringsugle	<i>Photodes extrema</i>	NT	Rytsebæk	1994
Egekarmin	<i>Catocala sponsa</i>	NT	Bogø	2012
Egekarmin	<i>Catocala sponsa</i>	NT	Hjelm Kobbøl	1993
Egekarmin	<i>Catocala sponsa</i>	NT	Møns Klint syd	2016
Egekarmin	<i>Catocala sponsa</i>	NT	Møns Klint, v. Havrelukke	2011-2014
Egekarmin	<i>Catocala sponsa</i>	NT	Møns Klint, v. Jydelejet	2014
Egekarmin	<i>Catocala sponsa</i>	NT	Møns Klint, v. Krageskov	2009-2012
Egekarmin	<i>Catocala sponsa</i>	NT	Møns Klint, v. Liselund	2012-2013
Egekarmin	<i>Catocala sponsa</i>	NT	Ulvshale	1992-2008
Egemånemåler	<i>Selenia lunularia</i>	R	Bakkebølle Strand	2013
Egemånemåler	<i>Selenia lunularia</i>	R	Hårbølle Pynt	1998-2012
Egemånemåler	<i>Selenia lunularia</i>	R	Møns Klint	1992-2005
Egemånemåler	<i>Selenia lunularia</i>	R	Møns Klint, v. Freuchens Pynt	1995-1998
Egemånemåler	<i>Selenia lunularia</i>	R	Møns Klint, v. Havrelukke	2010
Egemånemåler	<i>Selenia lunularia</i>	R	Møns Klint, v. Jydelejet	2004-2007
Egemånemåler	<i>Selenia lunularia</i>	R	Møns Klint, v. Klinteskoven	1996
Egemånemåler	<i>Selenia lunularia</i>	R	Møns Klint, v. Liselund	2000-2016
Egemånemåler	<i>Selenia lunularia</i>	R	Møns Klint, v. Mandemarke	1997-2006
Egemånemåler	<i>Selenia lunularia</i>	R	Møns Klint, v. Møns Fyr	2001
Egeordensbånd	<i>Catocala promissa</i>	NT	Hårbølle Pynt	1996
Egeordensbånd	<i>Catocala promissa</i>	NT	Ulvshale	1996-2005
Elle-pelsugle	<i>Acronicta cuspis</i>	EN	Møns Klint	1990
Engblåfugl	<i>Polyommatus semiargus</i>	VU	Møns Klint, v. Høvblege	1992-1994

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risiko-kategori	Lokalitet	Fund
Evighedsblomstpragtugle	<i>Eublemma minutata</i>	NT	Hårbølle Pynt	1994-2004
Evighedsblomstpragtugle	<i>Eublemma minutata</i>	NT	Møns Klint	2006-2007
Evighedsblomstpragtugle	<i>Eublemma minutata</i>	NT	Møns Klint, syd	2016
Evighedsblomstpragtugle	<i>Eublemma minutata</i>	NT	Møns Klint, v. Mandemarke	2003-2016
Fempletet kølesværmer	<i>Zygaena lonicera</i>	VU	Møns Klint, v. Høvblege	1990-2014
Fempletet kølesværmer	<i>Zygaena lonicera</i>	VU	Møns Klint, v. Mandemarke	2013
Fempletet kølesværmer	<i>Zygaena lonicera</i>	VU	Møns Klint, v. Møns Fyr	2004-2006
Foranderlig barkmåler	<i>Paradarisa consonaria</i>	R	Møns Klint	1997-2014
Foranderlig barkmåler	<i>Paradarisa consonaria</i>	R	Møns Klint, v. Freuchens Pynt	1995
Foranderlig barkmåler	<i>Paradarisa consonaria</i>	R	Møns Klint, v. Havrelukke	2015
Foranderlig barkmåler	<i>Paradarisa consonaria</i>	R	Møns Klint, v. Jydelejet	2015
Foranderlig barkmåler	<i>Paradarisa consonaria</i>	R	Møns Klint, v. Klinteskoven	1995-2017
Foranderlig barkmåler	<i>Paradarisa consonaria</i>	R	Møns Klint, v. Kraneled Fyr	2016
Foranderlig barkmåler	<i>Paradarisa consonaria</i>	R	Møns Klint, v. Liselund	1996-2016
Foranderlig barkmåler	<i>Paradarisa consonaria</i>	R	Møns Klint, v. Mandemarke	2013
Foranderlig blåfugl	<i>Plebejus idas</i>	NT	Møns Klint, v. Kongsbjerg	1994
Foranderlig blåfugl	<i>Plebejus idas</i>	NT	Ulvshale	1994-2017
Frøstjernebladmåler	<i>Perizoma sagittata</i>	V	Kostræde	2009
Fyrreprocessionspinder	<i>Thaumetopoea pinivora</i>	NT	Møns Klint, v. Liselund	2000
Fyrreprocessionspinder	<i>Thaumetopoea pinivora</i>	NT	Rytsebæk	1993
Grøn kølesværmer	<i>Adscita statices</i>	VU	Fanefjord	2005
Grøn kølesværmer	<i>Adscita statices</i>	VU	Mandemarke Bakker	2000-2017
Grøn kølesværmer	<i>Adscita statices</i>	VU	Møns Klint, v. Busene	2010
Grøn kølesværmer	<i>Adscita statices</i>	VU	Møns Klint, v. Hundevængsgård	2014
Grøn kølesværmer	<i>Adscita statices</i>	VU	Møns Klint, v. Høvblege	2013
Grøn kølesværmer	<i>Adscita statices</i>	VU	Møns Klint, v. Jydelejet	2010-2012
Grøn kølesværmer	<i>Adscita statices</i>	VU	Præstø Fed	2005
Grøn kølesværmer	<i>Adscita statices</i>	VU	Ulvshale	2006-2014
Grøn mølugle	<i>Phytometra viridaria</i>	EN	Møns Klint, v. Liselund	2003
Grå druemunkedværgmåler	<i>Eupithecia immundata</i>	R	Møns Klint	2005-2014
Grå druemunkedværgmåler	<i>Eupithecia immundata</i>	R	Møns Klint, v. Havrelukke	2010-2013
Grå druemunkedværgmåler	<i>Eupithecia immundata</i>	R	Møns Klint, v. Høvblege	2009
Grå druemunkedværgmåler	<i>Eupithecia immundata</i>	R	Møns Klint, v. Jydelejet	2004
Grå druemunkedværgmåler	<i>Eupithecia immundata</i>	R	Møns Klint, v. Klinteskoven	1990-2017
Grå druemunkedværgmåler	<i>Eupithecia immundata</i>	R	Møns Klint, v. Mandemarke	2010
Grå mus	<i>Hoplodrina respersa</i>	Re	Hovmarken	1994

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risiko-kategori	Lokalitet	Fund
Guldhale	<i>Thecla betulae</i>	VU	Knudshoved	1999
Guldhale	<i>Thecla betulae</i>	VU	Møns Klint, v. Høvblege	2007-2011
Guldhale	<i>Thecla betulae</i>	VU	Møns Klint, v. Jydelejet	2006-2012
Gulhale	<i>Euproctis similis</i>	NT	Bakkebølle Strand	2013-2014
Gulhale	<i>Euproctis similis</i>	NT	Knudsskov	2010
Gulhale	<i>Euproctis similis</i>	NT	Kostræde	2011
Gulhale	<i>Euproctis similis</i>	NT	Møns Klint, v. Busene	2010 107
Gulhale	<i>Euproctis similis</i>	NT	Møns Klint, v. Havrelukke	2010-2014
Gulhale	<i>Euproctis similis</i>	NT	Møns Klint, v. Mandemarke	2008
Gulhale	<i>Euproctis similis</i>	NT	Ulvshale	2006-2017
Gulhale	<i>Euproctis similis</i>	NT	Viemose Skov	2010
Gulkroppet balsaminmåler	<i>Ecliptopera capitata</i>	R	Møns Klint, v. Liselund	2001-2015
Gyldenrisdværgmåler	<i>Eupithecia virgaureata</i>	R	Møns Klint	2013
Gyldenrisdværgmåler	<i>Eupithecia virgaureata</i>	R	Møns Klint, v. Klinteskoven	2008-2009
Gyldenrisdværgmåler	<i>Eupithecia virgaureata</i>	R	Møns Klint, v. Mandemarke	2004-2016
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Bogø	2011
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Bønsvig	2002-2013
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Græsbjerg	2006
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Hestehave v. Petersgård	2011
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Jungshoved	1994-1995
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Knudsskov	2008-2009
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Langebæk Skov	2011
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Møns Klint	2010
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Møns Klint, Kongsbjerg	2017
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Møns Klint, v. Havrelukke	2006-2013
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Møns Klint, v. Høvblege	2002-2017
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Møns Klint, v. Jydelejet	2006-2017
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Møns Klint, v. Karensby	2013
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Møns Klint, v. Klinteskoven	2006-2017
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Nyråd	2008-2013
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Præstø	2007
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Rakket	2013
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Stege	2013
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Ulvshale	1994-2017
Hvid admiral	<i>Limenitis camilla</i>	NT	Viemose Skov	2006

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risiko-kategori	Lokalitet	Fund
Hvid kornelmåler	<i>Asthena anseraria</i>	V	Møns Klint	1991-1993
Hvid kornelmåler	<i>Asthena anseraria</i>	V	Møns Klint, v. Freuchens Pynt	1998
Hvid kornelmåler	<i>Asthena anseraria</i>	V	Møns Klint, v. Jydelejet	2004-2014
Hvid kornelmåler	<i>Asthena anseraria</i>	V	Møns Klint, v. Liselund	2003-2013
Hvid kornelmåler	<i>Asthena anseraria</i>	V	Møns Klint, v. Mandemarke	2011
Højmosegræsugle	<i>Mythimna turca</i>	EN	Hårbølle Pynt	2004
Højmosegræsugle	<i>Mythimna turca</i>	EN	Møns Klint, v. Liselund	2005
Højmosegræsugle	<i>Mythimna turca</i>	EN	Møns Klint, v. Mandemarke	1999-2005
Intet dansk navn	<i>Aethes tesserana</i>	-	Møns Klint, v. Jydelejet	1990<
Intet dansk navn	<i>Apotomis sauciana</i>	-	Ulvshale	1990<
Intet dansk navn	<i>Caryocolum cauligenella</i>	-	Møns Klint	?-2014
Intet dansk navn	<i>Caryocolum cauligenella</i>	-	Møns Klint, v. Busene	?-2014
Intet dansk navn	<i>Caryocolum cauligenella</i>	-	Møns Klint, v. Høvblege	?-2014
Intet dansk navn	<i>Coleophora succursella</i>	-	Møns Klint, v. Hundevængsgård	1990<
Intet dansk navn	<i>Coleophora vibicigerella</i>	-	Møns Klint, v. Hundevængsgård	1990<
Intet dansk navn	<i>Metzneria aestivella</i>	-	Møns Klint, v. Hundevængsgård	1990<
Intet dansk navn	<i>Metzneria aestivella</i>	-	Møns Klint	1990<
Intet dansk navn	<i>Metzneria aestivella</i>	-	Møns Klint, v. Hundevængsgård	1990<
Intet dansk navn	<i>Nemophora cupriacella</i>	-	Møns Klint, v. Høvblege	1990<
Intet dansk navn	<i>Nemophora cupriacella</i>	-	Møns Klint, v. Jydelejet	1990<
Intet dansk navn	<i>Ostrinia palustralis</i>	-	Jungshoved	?
Intet dansk navn	<i>Ostrinia palustralis</i>	-	Møns Klint, syd	2011
Intet dansk navn	<i>Ostrinia palustralis</i>	-	Møns Klint, v. Mandemarke	?
Intet dansk navn	<i>Ostrinia palustralis</i>	-	Skibinge v. Præstø	?
Intet dansk navn	<i>Ostrinia palustralis</i>	-	Ulvshale	1973-2006
Intet dansk navn	<i>Paratalanta hyalinalis</i>	-	Jungshoved	?
Intet dansk navn	<i>Paratalanta hyalinalis</i>	-	Møns Klint, v. Høvblege	?-2017
Intet dansk navn	<i>Paratalanta hyalinalis</i>	-	Ulvshale	?
Intet dansk navn	<i>Sophronia humerella</i>	-	Møns Klint, v. Hundevængsgård	1990<
Intet dansk navn	<i>Trifurcula headleyella</i>	-	Møns Klint, v. Høvblege	1990<
Intet dansk navn	<i>Trifurcula headleyella</i>	-	Møns Klint, v. Jydelejet	1990<
Isblåfugl	<i>Polyommatus amandus</i>	NT	Møns Klint, v. Høvblege	1997-2006
Isblåfugl	<i>Polyommatus amandus</i>	NT	Præstø Fed	2009
Isblåfugl	<i>Polyommatus amandus</i>	NT	Ulvshale, Vedelen	1996-2016
Isblåfugl	<i>Polyommatus amandus</i>	NT	Ulvshale, Øst	2017

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risiko-kategori	Lokalitet	Fund
Jomfrubjørn	<i>Callimorpha dominula</i>	NT	Knudsskov	2003-2010
Jomfrubjørn	<i>Callimorpha dominula</i>	NT	Mandemarke	2015
Jomfrubjørn	<i>Callimorpha dominula</i>	NT	Møns Klint	2000
Kantpunktet duskmåler	<i>Scopula marginepunctata</i>	R	Hårbølle Pynt	2004
Kantpunktet duskmåler	<i>Scopula marginepunctata</i>	R	Møns Klint, v. Liselund	1998
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Avnø	2013
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Bogø	2007-2010
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Bønsvig	2006-2013
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Djævnlekrog	1995
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Even	2006-2008
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Faksinge Skov	2014
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Fanefjord	2004-2013
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Græsbjerg	2005
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Hejreskov	2007
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Hestehave v. Petersgård	2010
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Hulemose Sø	2014
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Kalvehave	2009-2012
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Langebæk Skov	2012-2013
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Møns Klint, v. Busene	2012
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Møns Klint, v. Havrelukke	2006
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Møns Klint, v. Høvblege	1994-2017
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Møns Klint, v. Jydelejet	2008-2017
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Møns Klint, v. Klinteskoven	2006-2013
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Møns Klint, v. Kongsbjerg	2012
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Møns Klint, v. Mandemarke	2013-2014
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Møns Klint, v. Møns Fyr	2012
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Ny Borre	2013
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Nyråd	2008-2014
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Oreby	2005
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Præstø	2008
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Skovhuse Skov	1991
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Stensby Skov	2012
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Ulvshale	2006-2017
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	EN	Vintersbølle Strand	2008
Kirsebærtakvinge	<i>Nymphalis polychloros</i>	RE	Møns Klint, v. Jydelejet	2013
Kirsebærtakvinge	<i>Nymphalis polychloros</i>	RE	Nyråd	1996

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risikokategori	Lokalitet	Fund
Klematismåler	<i>Melanthia procellata</i>	V	Møns Klint	2013
Klematismåler	<i>Melanthia procellata</i>	V	Møns Klint, v. Kraneled Fyr	2016
Klematismåler	<i>Melanthia procellata</i>	V	Møns Klint, v. Liselund	1996-2016
Klematismåler	<i>Melanthia procellata</i>	V	Møns Klint, v. Mandemarke	2016
Klematismåler	<i>Melanthia procellata</i>	V	Ulvshale	2017
Klinket vikkeugle	<i>Lygephila viciae</i>	RE	Møns Klint	2004
Kongelyshætteugle	<i>Shargacucullia lychnitis</i>	VU	Hårbølle Pynt	1994
Kongelyshætteugle	<i>Shargacucullia lychnitis</i>	VU	Møns Klint, v. Mandemarke	2015
Kridtugle	<i>Photedes morrisii</i>	VU	Møns Klint	1991-2016
Kridtugle	<i>Photedes morrisii</i>	VU	Møns Klint, v. Freuchens Pynt	1998
Kridtugle	<i>Photedes morrisii</i>	VU	Møns Klint, v. Jydelejet	2005-2010
Kridtugle	<i>Photedes morrisii</i>	VU	Møns Klint, v. Kraneled Fyr	1995-2014
Kridtugle	<i>Photedes morrisii</i>	VU	Møns Klint, v. Liselund	1997-2016
Kridtugle	<i>Photedes morrisii</i>	VU	Møns Klint, v. Mandemarke	2001-2010
Kridtugle	<i>Photedes morrisii</i>	VU	Møns Klint, v. Møns Fyr	2009-2016
Kridtugle	<i>Photedes morrisii</i>	VU	Møns Klint, v. Sandskredsfaldet	1997
Kyst græsugle	<i>Mythimna litoralis</i>	AY	Hårbølle Pynt	1994-2016
Kystdværg	<i>Nola aerugula</i>	VU	Hårbølle Pynt	1996
Kystdværg	<i>Nola aerugula</i>	VU	Møns Klint	2009
Kystdværg	<i>Nola aerugula</i>	VU	Møns Klint, v. Liselund	2001
Kystdværg	<i>Nola aerugula</i>	VU	Møns Klint, v. Mandemarke	2008-2009
Kystdværg	<i>Nola aerugula</i>	VU	Ulvshale	2017
Lindedværgmåler	<i>Eupithecia egenaria</i>	R	Møns Klint, v. Freuchens Pynt	1999
Malurthætteugle	<i>Cucullia artemisiae</i>	VU	Hårbølle Pynt	1998
Malurthætteugle	<i>Cucullia artemisiae</i>	VU	Møns Klint, v. Mandemarke	1996-2006
Malurthætteugle	<i>Cucullia artemisiae</i>	VU	Ulvshale	1996
Markperlemorsommerfugl	<i>Argynnis aglaja</i>	EN	Møns Klint, v. Høvblege	2013
Markperlemorsommerfugl	<i>Argynnis aglaja</i>	EN	Ulvshale	1995
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Bakkebølle Strand	2013-2014
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Bogø	2012
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Farø	2009
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Hårbølle Pynt	1994-2015
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Klarskov	2011
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Kostræde	2011-2012
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Møns Klint	2005-2016

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risiko-kategori	Lokalitet	Fund
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Møns Klint, Jydelejet	2016
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Møns Klint, v. Havrelukke	2010-2011
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Møns Klint, v. Hundevængsgård	2014
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Møns Klint, v. Liselund	2000-2016
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Møns Klint, v. Mandemarke	1996-2016
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Råbylille Strand	2000
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Ulvshale	1996-2016
Meldeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	Viemose Skov	2010
Moselavspinder	<i>Pelosia obtusa</i>	NT	Bogø	2006
Moselavspinder	<i>Pelosia obtusa</i>	NT	Hårbølle Pynt	1994-2012
Moselavspinder	<i>Pelosia obtusa</i>	NT	Møns Klint	2008-2012
Moselavspinder	<i>Pelosia obtusa</i>	NT	Møns Klint, syd	2016
Moselavspinder	<i>Pelosia obtusa</i>	NT	Møns Klint, v. Liselund	2003
Moselavspinder	<i>Pelosia obtusa</i>	NT	Møns Klint, v. Mandemarke	1999-2016
Moselavspinder	<i>Pelosia obtusa</i>	NT	Ulvshale	2000-2010
Mørk stængelugle	<i>Apamea furva</i>	NT	Knudsskov	2005
Mørk stængelugle	<i>Apamea furva</i>	NT	Ulvshale	1994-2016
Navrbæltemåler	<i>Cyclophora annulata</i>	R	Hårbølle Pynt	1997
Navrbæltemåler	<i>Cyclophora annulata</i>	R	Møns Klint, v. Mandemarke	2006
Navrbæltemåler	<i>Cyclophora annulata</i>	R	Ulvshale	2000-2017
Pilpletugle	<i>Pachetra sagittigera</i>	VU	Møns Klint, v. Mandemarke	2003
Pragtgrønsagsugle	<i>Lacanobia splendens</i>	EN	Bakkebølle Strand	2013
Pragtgrønsagsugle	<i>Lacanobia splendens</i>	EN	Bogø	2006
Pragtgrønsagsugle	<i>Lacanobia splendens</i>	EN	Bårse	2014
Pragtgrønsagsugle	<i>Lacanobia splendens</i>	EN	Hårbølle Pynt	2011
Pragtgrønsagsugle	<i>Lacanobia splendens</i>	EN	Møns Klint	2006-2016
Pragtgrønsagsugle	<i>Lacanobia splendens</i>	EN	Møns Klint, v. Busene	2010
Pragtgrønsagsugle	<i>Lacanobia splendens</i>	EN	Møns Klint, v. Liselund	2007-2013
Pragtgrønsagsugle	<i>Lacanobia splendens</i>	EN	Møns Klint, v. Mandemarke	2003-2016
Pragtgrønsagsugle	<i>Lacanobia splendens</i>	EN	Møns Klint, v. Høvblege	2009
Ringspinder	<i>Malacosoma neustria</i>	EN	Hårbølle Pynt	1995-2006
Ringspinder	<i>Malacosoma neustria</i>	EN	Møns Klint	2005-2012
Ringspinder	<i>Malacosoma neustria</i>	EN	Møns Klint, v. Liselund	2005
Ringspinder	<i>Malacosoma neustria</i>	EN	Møns Klint, v. Mandemarke	1996-2007
Ringspinder	<i>Malacosoma neustria</i>	EN	Ulvshale	1996-1997

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risiko-kategori	Lokalitet	Fund
Rodstregøreugle	<i>Spaelotis ravidia</i>	VU	Hårbølle Pynt	1994
Rodstregøreugle	<i>Spaelotis ravidia</i>	VU	Møns Klint, syd	2015
Rodstregøreugle	<i>Spaelotis ravidia</i>	VU	Møns Klint, v. Mandemarke	1996-2005
Rodstregøreugle	<i>Spaelotis ravidia</i>	VU	Ulvshale	1996
Rødbrun ordenugle	<i>Cosmia affinis</i>	RE	Møns Klint, v. Mandemarke	1996
Rødbrun snerremåler	<i>Epirrhoe galiata</i>	R	Møns Klint	2000-2013
Rødbrun snerremåler	<i>Epirrhoe galiata</i>	R	Møns Klint, syd	2016
Rødbrun snerremåler	<i>Epirrhoe galiata</i>	R	Møns Klint, v. Jydelejet	2017
Rødbrun snerremåler	<i>Epirrhoe galiata</i>	R	Møns Klint, v. Liselund	2000-2016
Rødbrun snerremåler	<i>Epirrhoe galiata</i>	R	Møns Klint, v. Mandemarke	1996-2016
Rødbrun snerremåler	<i>Epirrhoe galiata</i>	R	Rytsebæk	1994
Rødbæltet bladmåler	<i>Catarhoe rubidata</i>	R	Hårbølle Pynt	2005-2006
Rødbæltet bladmåler	<i>Catarhoe rubidata</i>	R	Møns Klint	2001-2013
Rødbæltet bladmåler	<i>Catarhoe rubidata</i>	R	Møns Klint syd	2016
Rødbæltet bladmåler	<i>Catarhoe rubidata</i>	R	Møns Klint, v. Busene	2013
Rødbæltet bladmåler	<i>Catarhoe rubidata</i>	R	Møns Klint, v. Liselund	2000-2016
Rødbæltet bladmåler	<i>Catarhoe rubidata</i>	R	Møns Klint, v. Mandemarke	1999-2016
Rørborer	<i>Phragmataecia castaneae</i>	R	Hårbølle Pynt	2015
Rørborer	<i>Phragmataecia castaneae</i>	R	Mandemarke	2016
Rørborer	<i>Phragmataecia castaneae</i>	R	Møns Klint syd	2015
Rørborer	<i>Phragmataecia castaneae</i>	R	Ulfshale, Hornæs	2017
Rørborer	<i>Phragmataecia castaneae</i>	R	Ulvshale	2016
Sandpelsugle	<i>Acronicta cinerea</i>	EN	Møns Klint, v. Mandemarke	2006
Seksplettet køllesværmer	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT	Bogø	2012
Seksplettet køllesværmer	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT	Møns Klint, v. Aborrebjerg	2017
Seksplettet køllesværmer	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT	Møns Klint, v. Gurkebakke	2014
Seksplettet køllesværmer	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT	Møns Klint, v. Hundevæng Overdrev	2017
Seksplettet køllesværmer	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT	Møns Klint, v. Høvblege	1995-2017
Seksplettet køllesværmer	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT	Møns Klint, v. Jydelejet	2006-2017
Seksplettet køllesværmer	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT	Møns Klint, v. Mandemarke	2006-2013
Seksplettet køllesværmer	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT	Ålebæk Strand	2011
Skinrende jordfarveugle	<i>Agrochola nitida</i>	VU	Knudsskov	1992-1995
Skinrende jordfarveugle	<i>Agrochola nitida</i>	VU	Rytsebæk	1993

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risiko-kategori	Lokalitet	Fund
Skovperlemorsommerfugl	<i>Argynnis adippe</i>	EN	Hovskov	1992
Skovperlemorsommerfugl	<i>Argynnis adippe</i>	EN	Ornebjerg	1992
Skovperlemorsommerfugl	<i>Argynnis adippe</i>	EN	Stensby Skov	1992-1993
Skovperlemorsommerfugl	<i>Argynnis adippe</i>	EN	Store Hestehave	1992
Skovperlemorsommerfugl	<i>Argynnis adippe</i>	EN	Vallebo Skov	1992
Skovperlemorsommerfugl	<i>Argynnis adippe</i>	EN	Vordingborg	1990<
Skærmugle	<i>Dasypolia templi</i>	EN	Møns Klint, v. Liselund	2005
Skærmugle	<i>Dasypolia templi</i>	EN	Ulvshale	1995
Snerlecharmeugle	<i>Pseudeustrotia candidula</i>	RE	Bakkebølle Strand	2014
Snerlecharmeugle	<i>Pseudeustrotia candidula</i>	RE	Bogø	2012
Snerlecharmeugle	<i>Pseudeustrotia candidula</i>	RE	Bårse	2014
Snerlecharmeugle	<i>Pseudeustrotia candidula</i>	RE	Hårbølle Pynt	2010-2012
Snerlecharmeugle	<i>Pseudeustrotia candidula</i>	RE	Møns Klint	2011-2013
Snerlecharmeugle	<i>Pseudeustrotia candidula</i>	RE	Møns Klint, v. Havrelukke	2012
Snerlecharmeugle	<i>Pseudeustrotia candidula</i>	RE	Møns Klint, v. Klinteskoven	2012
Snerlecharmeugle	<i>Pseudeustrotia candidula</i>	RE	Møns Klint, v. Liselund	2002-2013
Snerlecharmeugle	<i>Pseudeustrotia candidula</i>	RE	Møns Klint, v. Mandemarke	2007-2013
Snerleugle	<i>Tyta lucteosa</i>	RE	Møns Klint	2012
Sortplettet blåfugl	<i>Maculinea arion</i>	CR	Møns Klint, v. Høvblege	1990-2017
Sortplettet blåfugl	<i>Maculinea arion</i>	CR	Møns Klint, v. Jydelejet	2008-2011
Sortplettet blåfugl	<i>Maculinea arion</i>	CR	Møns Klint, v. Kongsbjerg	1994-2017
Sortplettet blåfugle	<i>Maculinea arion</i>	CR	Møns Klint, v. Mandemarke	2006-2017
Spidshjørnet duskmåler	<i>Scopula nigropunctata</i>	R	Hårbølle Pynt	1999-2005
Spidshjørnet duskmåler	<i>Scopula nigropunctata</i>	R	Møns Klint, v. Havrelukke	2010
Spidshjørnet duskmåler	<i>Scopula nigropunctata</i>	R	Møns Klint, v. Mandemarke	2005-2010
Spidshjørnet duskmåler	<i>Scopula nigropunctata</i>	R	Ulvshale	2017
Spættet bredpande	<i>Pyrgus malvae</i>	VU	Møns Klint, v. Jydelejet	1993
Spættet bredpande	<i>Pyrgus malvae</i>	VU	Ulvshale Hede	1995-2017
Strandmældedværgmåler	<i>Eupithecia sinuosaria</i>	R	Møns Klint, v. Mandemarke	1996-2006
Streg-sivugle	<i>Protarhanara brevilinea</i>	AY	Avnø	?
Streg-sivugle	<i>Protarhanara brevilinea</i>	AY	Bogø	?
Streg-sivugle	<i>Protarhanara brevilinea</i>	AY	Busemarke Mose	1981-1993
Streg-sivugle	<i>Protarhanara brevilinea</i>	AY	Fanefjord Skov	1988-
Streg-sivugle	<i>Protarhanara brevilinea</i>	AY	Møns Klint, Liselund	2004
Streg-sivugle	<i>Protarhanara brevilinea</i>	AY	Møns Klint, v. Mandemarke	2004
Streg-sivugle	<i>Protarhanara brevilinea</i>	AY	Præstø	1991-
Streg-sivugle	<i>Protarhanara brevilinea</i>	AY	Ulvshale	1997-2017

Navn dansk	Videnskabeligt navn	Risiko-kategori	Lokalitet	Fund
Stribet målerugle	<i>Herminia tarsicrinalis</i>	VU	Møns Klint, v. Klinteskoven	2013
Svalehale	<i>Papilio machaon</i>	RE	Møns Klint, v. Aborrebjerg	2012
Svalehale	<i>Papilio machaon</i>	RE	Møns Klint, v. Jydelejet	2005
Svalehale	<i>Papilio machaon</i>	RE	Møns Klint, v. Storeklint	2006
Svalehale	<i>Papilio machaon</i>	RE	Neble	2010
Svalehale	<i>Papilio machaon</i>	RE	Ulvshale Øst	2017
Svalehale	<i>Papilio machaon</i>	RE	Vordingborg	2011
Sødgræsstængelugle	<i>Phragmatiphila nexa</i>	EN	Møns Klint	2006-2007
Sødgræsstængelugle	<i>Phragmatiphila nexa</i>	EN	Møns Klint, v. Mandemarke	2003-2017
Sødgræsstængelugle	<i>Phragmatiphila nexa</i>	EN	Møns Klint, v. Møns Fyr	2001
Sølv-hætteugle	<i>Cucullia argentea</i>	LC	Fanefjord	1994
Sølv-hætteugle	<i>Cucullia argentea</i>	LC	Møns Klint, v. Mandemarke	1999
Sølv-hætteugle	<i>Cucullia argentea</i>	LC	Ulvshale	?-2010
Tigersnerleugle	<i>Acontia trabealis</i>	CR	Bogø	2007
Tigersnerleugle	<i>Acontia trabealis</i>	CR	Møns Klint	2006
Tigersnerleugle	<i>Acontia trabealis</i>	CR	Møns Klint, v. Liselund	2010
Tigersnerleugle	<i>Acontia trabealis</i>	CR	Møns Klint, v. Mandemarke	2006
Tigersnerleugle	<i>Acontia trabealis</i>	CR	Vindebæk	1993
Timiankøllesværmer	<i>Zygaena purpuralis</i>	CR	Møns Klint, v. Høvblege	1990-2014
Timiankøllesværmer	<i>Zygaena purpuralis</i>	CR	Møns Klint, v. Mandemarke	1993-2014
Tjørnepelsugle	<i>Acronicta strigosa</i>	NT	Bårse	2014
Tjørnepelsugle	<i>Acronicta strigosa</i>	NT	Hårbølle Pynt	2011
Tjørnepelsugle	<i>Acronicta strigosa</i>	NT	Knudsskov	1991-2004
Tjørnepelsugle	<i>Acronicta strigosa</i>	NT	Kostræde	2012
Tjørnepelsugle	<i>Acronicta strigosa</i>	NT	Møns Klint syd	2016
Tjørnepelsugle	<i>Acronicta strigosa</i>	NT	Møns Klint, v. Mandemarke	2005-2012
Tjørnepelsugle	<i>Acronicta strigosa</i>	NT	Præstø	1992
Trestribet askeugle	<i>Colobochoyla salicalis</i>	NT	Møns Klint, v. Klinteskoven	1990
Trestribet askeugle	<i>Colobochoyla salicalis</i>	NT	Møns Klint, v. Mandemarke	2006
Violetrandet ildfugl	<i>Lycaena hippothoe</i>	VU	Ulvshale	1992

APPENDIKS 2—BILLER

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
Dværgmøgbille	Aphodius putridus	Torbister	CR	Øbjerggård	ca. 1880
Firepletet møgbille	Aphodius quadriguttatus	Torbister	CR	Møns Klint	1870erne
Kæmpesandløber	Harpalus hirtipes	Løbebiller	CR	Øbjerggård	før 1900
Matsort jordløber	Poecilus punctulatus	Løbebiller	CR	Knudshoved	1897
Månetorbist	Copris lunaris	Torbister	CR	Møns Klint	ca. 1880
Månetorbist	Copris lunaris	Torbister	CR	Vordingborg	1890
	Aphodius merdarius	Torbister	CR	Knudshoved	1912
	Aphodius tomentosus	Torbister	CR	Kostræde	1863
	Aphodius sordidus	Torbister	CR	Øbjerggård	før 1900
Liden stumpbille	Hister bissexstriatus	Stumpbiller	E	Øbjerggård	før 1900
	Atomaria nigriventris		E	Hulemose sø	1888
	Hypocacculus rufipes	Stumpbiller	E	Knudshoved	1928
	Chalcionellus decemstriatus	Stumpbiller	E	Møns Klint	1898
	Ischnopoda scitula	Rovbiller	E	Møns Klint	1974
	Amarochara umbrosa	Rovbiller	E	Møns Klint (Høvblege)	før 1900
	Mycetoporus nigricollis	Rovbiller	E	Møns Klint (Høvblege)	1951
	Mycetoporus nigricollis	Rovbiller	E	Møns Klint (Jydelejet)	1951
	Chalcionellus decemstriatus	Stumpbiller	E	Nyråd	før 1900
	Atholus praetermissus	Stumpbiller	E	Øbjerggård	ca. 1870
	Chalcionellus decemstriatus	Stumpbiller	E	Øbjerggård	før 1900
	Gabrius exiguus	Rovbiller	E	Øbjerggård	ca. 1870
	Platydacus latebricola	Rovbiller	E	Øbjerggård	ca. 1870
Azurblå kalkløber	Ophonus azureus	Løbebiller	EN	Møns Klint (Høvblege)	sidst i 1980erne
Azurblå kalkløber	Ophonus azureus	Løbebiller	EN	Møns Klint (Høvblege)	1941
Azurblå kalkløber	Ophonus azureus	Løbebiller	EN	Møns Klint (Høvblege)	1886

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
Bred sandløber	Harpalus froelichii	Løbebiller	EN	Knudshoved	1928
Bred sandløber	Harpalus froelichii	Løbebiller	EN	Knudshoved	1887
Bred sandløber	Harpalus froelichii	Løbebiller	EN	Mandemarke	2007
Bred sandløber	Harpalus froelichii	Løbebiller	EN	"Møns Fyr"	2006-07
Bred sandløber	Harpalus froelichii	Løbebiller	EN	Øbjerggård	før 1900
Engoldenborre	Hoplia farinosa	Torbister	EN	Nysø	1870
Gaffelsnudebille	Lixus paraplecticus	Snudebiller	EN	Knudsskov	senest 1997
Gaffelsnudebille	Lixus paraplecticus	Snudebiller	EN	Knudsskov	2007
Klintoldenborre	Omaloplia nigromarginata	Torbister	EN	Møns Klint	2012
Klintoldenborre	Omaloplia nigromarginata	Torbister	EN	Møns Klint	1990erne
Klintoldenborre	Omaloplia nigromarginata	Torbister	EN	Møns Klint	1941
Klintoldenborre	Omaloplia nigromarginata	Torbister	EN	Møns Klint	1930
Klintoldenborre	Omaloplia nigromarginata	Torbister	EN	Møns Klint	1897
Klintoldenborre	Omaloplia nigromarginata	Torbister	EN	Møns Klint (Høvblege)	2013
Klintoldenborre	Omaloplia nigromarginata	Torbister	EN	Møns Klint (Høvblege)	1930
Klintoldenborre	Omaloplia nigromarginata	Torbister	EN	Råby Sandlodder	2003
Klitguldbille	Chrysolina carnifex	Bladbiller	EN	Ulvshale	2013
Klitsandløber	Harpalus melancholicus	Løbebiller	EN	Ulvshale	2001
Kort ovalløber	Amara curta	Løbebiller	EN	"Høje Møn" (Langbjerg)	1864
Kort ovalløber	Amara curta	Løbebiller	EN	Møns Klint	1944
Kort ovalløber	Amara curta	Løbebiller	EN	Møns Klint (Jydelejet)	senest 1975
Kort ovalløber	Amara curta	Løbebiller	EN	Ulvshale	senest 1998
Korthalset oliebill	Meloe brevicollis	Oliebiller	EN	Møns Klint	1951
Korthalset oliebill	Meloe brevicollis	Oliebiller	EN	Møns Klint (Høvblege)	1943
Korthalset oliebill	Meloe brevicollis	Oliebiller	EN	Vordingborg	før 1900
Laksort jordløber	Pterostichus aterrimus	Løbebiller	EN	Lekkende	1871
Laksort jordløber	Pterostichus aterrimus	Løbebiller	EN	Møns Klint (Jydelejet)	før 1900
Lille langben	Labidostomis longimana	Bladbiller	EN	Møns Klint	1900
Lille overdrevsfald-bille	Cryptocephalus hypochoeridis	Bladbiller	EN	Møns Klint (Høvblege)	senest 1998
Overdrevsløber	Carabus cancellatus	Løbebiller	EN	Ulvshale	efter 1960

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
Overdrevsskarnbasse	Geotrupes stercorarius	Skarnbasser	EN	Busene	2014
Overdrevsskarnbasse	Geotrupes stercorarius	Skarnbasser	EN	Knudshoved	1988
Overdrevsskarnbasse	Geotrupes stercorarius	Skarnbasser	EN	Knudsskov	2011
Overdrevsskarnbasse	Geotrupes stercorarius	Skarnbasser	EN	Mandemarke	2002
Overdrevsskarnbasse	Geotrupes stercorarius	Skarnbasser	EN	Møns Klint (Jydelejet)	1981
Slank kalkløber	Ophonus rupicola	Løbebiller	EN	Hjelm Nakke	2000
Slank kalkløber	Ophonus rupicola	Løbebiller	EN	"Møns Fyr"	2000
Slank kalkløber	Ophonus rupicola	Løbebiller	EN	Møns Klint	1937
Slank kalkløber	Ophonus rupicola	Løbebiller	EN	Møns Klint	1930
Slank kalkløber	Ophonus rupicola	Løbebiller	EN	Møns Klint (Høvblege)	senest 1980erne
Slank kalkløber	Ophonus rupicola	Løbebiller	EN	Møns Klint (Høvblege)	2013
Sortløber	Licinus depressus	Løbebiller	EN	Møns Klint (Jydelejet)	senest 2006
Sortløber	Licinus depressus	Løbebiller	EN	Ulvshale	2002
Stor alantskjoldbille	Cassida murraea	Bladbiller	EN	Køng	1938
Stor møggraver	Onthophagus medius	Torbister	EN	Nyråd	ca. 1890
Stor møggraver	Onthophagus medius	Torbister	EN	Øbjerggård	1870erne
	Hypera arundinis	Snudebiller	EN	Hulemose sø	1888
	Clanoptilus barnevillei		EN	Knudshoved	1948
	Aphodius subterraneus	Torbister	EN	Nyråd	før 1900
	Lepyrus capucinus	Snudebiller	EN	Øbjerggård	1868
	Aphodius scrofa	Torbister	EN	Øbjerggård	1880erne
	Aphodius subterraneus	Torbister	EN	Øbjerggård	før 1900
Blåhatpragtbille	Trachys troglodytes	Pragtbiller	LC	Keldbylille	1976
Blåhatpragtbille	Trachys troglodytes	Pragtbiller	LC	Møns Klint (Høvblege)	1974
Blåhatpragtbille	Trachys troglodytes	Pragtbiller	LC	Øbjerggård	før 1900
Finhåret sortsmælder	Melanotus punctolineatus	Smældere	LC	"Møns Fyr"	1991 og senere
Grønlig hårdjordloppe	Aphthona euphorbiae	Bladbiller	LC	Hjelm Nakke	2000
Grønlig hårdjordloppe	Aphthona euphorbiae	Bladbiller	LC	Møns Klint	2000
Grønlig hårdjordloppe	Aphthona euphorbiae	Bladbiller	LC	Rosenfeldt	2000
Hundelavbille	Orthocerus clavicornis		LC	Ulvshale	2014
Hundelavbille	Orthocerus clavicornis		LC	Ulvshale	2002

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
Ligrøver	Necrodes littoralis	Ådselsbiller	LC	Jungshoved	1969
Ligrøver	Necrodes littoralis	Ådselsbiller	LC	Mandemarke	2014
Ligrøver	Necrodes littoralis	Ådselsbiller	LC	Møns Klint (Jydelejet)	1947
Ligrøver	Necrodes littoralis	Ådselsbiller	LC	"Mønsgården" ved Store Klint	1941
Ligrøver	Necrodes littoralis	Ådselsbiller	LC	Oreby Skov	1989
Sort hørjordloppe	Longitarsus parvulus	Bladbiller	LC	Hjelm Nakke	2000
Sort hørjordloppe	Longitarsus parvulus	Bladbiller	LC	Møns Klint	2000
Sort hørjordloppe	Longitarsus parvulus	Bladbiller	LC	Møns Klint (Høvblege)	1967
	Chrysolina marginata	Bladbiller	LC	Knudshoved	2010
	Coniocleonus hollbergi	Snudebiller	LC	Knudsskov	1997
	Ceutorhynchus unguicularis	Snudebiller	LC	"Møns Fyr"	1992 og senere
	Galeruca interrupta	Bladbiller	LC	Møns Klint	ca. 1890
	Hypera dauci	Snudebiller	LC	Møns Klint	før 1900
	Chrysolina marginata	Bladbiller	LC	Møns Klint (Høvblege)	1940erne
	Ceutorhynchus unguicularis	Snudebiller	LC	Møns Klint (Høvblege)	1983
	Sibinia phalerata	Snudebiller	LC	Møns Klint (Høvblege)	1974
	Trachyploeus alternans	Snudebiller	LC	Møns Klint (Høvblege)	senest 1991
	Trachyploeus spinimanus	Snudebiller	LC	Møns Klint (Høvblege)	1976 og senere
	Psylliodes chalcomerus	Bladbiller	LC	Oreby Skov	1981
	Psammodytes sulcicollis	Torbister	LC	Oreby Skov	1988 og senere
	Hylobius transversovittatus	Snudebiller	LC	Øbjerggård	1867
	Neophytobius quadrinodulus	Snudebiller	LC	Svinø Strand	1973
	Psylliodes chalcomerus	Bladbiller	LC	Vordingborg (Næstvedvej)	1990 og senere
	Psylliodes sophiae	Bladbiller	LC	Vordingborg (Næstvedvej)	1996
	Psylliodes sophiae	Bladbiller	LC	Vordingborg (Næstvedvej)	1990
Bronzekvikløber	Agonum gracilipes	Løbebiller	NA	"Møns Fyr"	2005 og senere
Grøn guldbille	Chrysolina herbacea	Bladbiller	NA	Møns Klint (Jydelejet)	1872
	Harpalus signaticornis	Løbebiller	NA	Hjelm Nakke	2000
	Harpalus signaticornis	Løbebiller	NA	Møns Klint	1903

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
	Mordellistena acuticollis	Brodbiller	NA	Rosenfeldt	2002
Lille humlebille	Trichius gallicus	Torbister	NE	Vordingborg (Kirkeskov)	2003
Lille humlebille	Trichius gallicus	Torbister	NE	Vordingborg (slotsruinen)	2013
	Astenus procerus	Rovbiller	NE	Knudshoved	1948
	Tychius brevisculus	Snudebiller	NE	Lendemarke	2002
	Philonthus coprophilus	Rovbiller	NE	Møns Klint (Høvblege)	2003
	Tychius brevisculus	Snudebiller	NE	Ny Borre	2011
	Quedius nitipennis	Rovbiller	NE	Nyord	2002
	Philonthus binotatus	Rovbiller	NE	Øbjerggård	før 1900
	Olibrus baudueri		NE	Ulvshale	2002
	Astenus procerus	Rovbiller	NE	Ulvshale	2002
	Ocypus picipennis	Rovbiller	NE	Ulvshale	2002
	Philonthus binotatus	Rovbiller	NE	Ulvshale	2004
	Tychius brevisculus	Snudebiller	NE	Vordingborg (baneterræn)	2005
	Tychius brevisculus	Snudebiller	NE	Vordingborg (Næstvedvej)	2005
Brun sumpløber	Badister peltatus	Løbebiller	NT	Møns Klint (Store Klinteskov)	1933
Glat skarnbasse	Trypocopris vernalis	Skarnbasser	NT	Knudshoved	1939
Glat skarnbasse	Trypocopris vernalis	Skarnbasser	NT	Knudsskov	2009-2014
Glat skarnbasse	Trypocopris vernalis	Skarnbasser	NT	Knudsskov	1988
Glat skarnbasse	Trypocopris vernalis	Skarnbasser	NT	Møns Klint	1926
Glat skarnbasse	Trypocopris vernalis	Skarnbasser	NT	Møns Klint (Høvblege)	1956
Glat skarnbasse	Trypocopris vernalis	Skarnbasser	NT	Møns Klint (Høvblege)	1947
Glat skarnbasse	Trypocopris vernalis	Skarnbasser	NT	Møns Klint (Jydelejet)	1942
Glat skarnbasse	Trypocopris vernalis	Skarnbasser	NT	Møns Klint (Store Klint)	1941
Grubeløber	Blethisa multipunctata	Løbebiller	NT	Knudshoved	2012
Grubeløber	Blethisa multipunctata	Løbebiller	NT	Møns Klint (Store Klinteskov)	1930
Grøn fløjlsløber	Chlaenius nigricornis	Løbebiller	NT	Knudshoved	2011

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
Gulrandet fladløber	Nebria livida	Løbebiller	NT	Klintholm Havn	2008
Gulrandet fladløber	Nebria livida	Løbebiller	NT	Liselund	1929
Gulrandet fladløber	Nebria livida	Løbebiller	NT	Møn (ved Taleren)	1947/48
Gulrandet fladløber	Nebria livida	Løbebiller	NT	Møns Klint	1956
Gulrandet fladløber	Nebria livida	Løbebiller	NT	Møns Klint	1927
Gulrandet fladløber	Nebria livida	Løbebiller	NT	Møns Klint	1894
Hvælvet løber	Carabus convexus	Løbebiller	NT	Busene	1947
Hvælvet løber	Carabus convexus	Løbebiller	NT	Liselund	1927
Hvælvet løber	Carabus convexus	Løbebiller	NT	Møns Klint (Høvblege)	1982
Klitsandspringer	Cicindela maritima	Løbebiller	NT	Ulvshale	2013
Klitsandspringer	Cicindela maritima	Løbebiller	NT	Ulvshale (nordlig strand)	2011
Kompostmøgbille	Oxyomus sylvestris	Torbister	NT	Rosenfeldt	1990 og senere
Kornløber	Zabrus tenebrioides	Løbebiller	NT	Busene	2007
Kornløber	Zabrus tenebrioides	Løbebiller	NT	Køng	1977
Kornløber	Zabrus tenebrioides	Løbebiller	NT	Neder Vindinge	2000-2001
Lakrød møgbille	Aphodius fimetarius	Torbister	NT	Knudshoved	2011
Lakrød møgbille	Aphodius fimetarius	Torbister	NT	Knudshoved	1974
Lakrød møgbille	Aphodius fimetarius	Torbister	NT	Knudsskov	2009
Lakrød møgbille	Aphodius fimetarius	Torbister	NT	Liselund	1927
Lakrød møgbille	Aphodius fimetarius	Torbister	NT	Møns Klint (Jydelejet)	2010
Lakrød møgbille	Aphodius fimetarius	Torbister	NT	Svinø Strand	1977
Lang kvikløber	Platynus livens	Løbebiller	NT	Knudsskov	1993
Lang kvikløber	Platynus livens	Løbebiller	NT	Knudsskov	1984
Lang kvikløber	Platynus livens	Løbebiller	NT	Knudsskov	1978
Lang kvikløber	Platynus livens	Løbebiller	NT	Knudsskov	1975
Lang kvikløber	Platynus livens	Løbebiller	NT	Møns Klint (Store Klinteskov)	1929
Lang kvikløber	Platynus livens	Løbebiller	NT	Øster Egesborg	1990
Lille korsløber	Panagaeus bipustulatus	Løbebiller	NT	Knudsskov	1987
Lille korsløber	Panagaeus bipustulatus	Løbebiller	NT	"Møns Fyr"	1991
Lille korsløber	Panagaeus bipustulatus	Løbebiller	NT	Møns Klint (Høvblege)	bl.a. 1978 og senere
Lille korsløber	Panagaeus bipustulatus	Løbebiller	NT	Møns Klint (Jydelejet)	2006
Lille korsløber	Panagaeus bipustulatus	Løbebiller	NT	Møns Klint (Jydelejet)	1955

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
Lille korsløber	Panagaeus bipustulatus	Løbebiller	NT	Oreby Skov	1987
Lille korsløber	Panagaeus bipustulatus	Løbebiller	NT	Stensved	1915
Lille korsløber	Panagaeus bipustulatus	Løbebiller	NT	Ulvshale (nordlig strand)	2011
Markskarnbasse	Geotrupes spiniger	Skarnbasser	NT	Knudshoved	2011
Markskarnbasse	Geotrupes spiniger	Skarnbasser	NT	Knudshoved	1982
Markskarnbasse	Geotrupes spiniger	Skarnbasser	NT	Knudsskov	2010
Markskarnbasse	Geotrupes spiniger	Skarnbasser	NT	"Møns Fyr"	1934
Markskarnbasse	Geotrupes spiniger	Skarnbasser	NT	Svinø Strand	1975
Markskarnbasse	Geotrupes spiniger	Skarnbasser	NT	Ulvshale	2010
Markskarnbasse	Geotrupes spiniger	Skarnbasser	NT	Vintersbølle Skov (Blegen)	1987
Moseblødbille	Dascillus cervinus		NT	Møns Klint (Høvblege)	2012-13
Moseblødbille	Dascillus cervinus		NT	Møns Klint (Høvblege)	1998 og før
Orangebrystet solbille	Oedemera croceicollis	Solbiller	NT	Busemarke Mose	2011
Orangebrystet solbille	Oedemera croceicollis	Solbiller	NT	Knudsskov	2011
Orangebrystet solbille	Oedemera croceicollis	Solbiller	NT	Maderne	2013
Orangebrystet solbille	Oedemera croceicollis	Solbiller	NT	Marienlyst (Dyrehave)	1989 og senere
Orangebrystet solbille	Oedemera croceicollis	Solbiller	NT	Møns Klint	1986
Orangebrystet solbille	Oedemera croceicollis	Solbiller	NT	Oreby Skov	1989
Orangebrystet solbille	Oedemera croceicollis	Solbiller	NT	Præstø	før 1900
Orangebrystet solbille	Oedemera croceicollis	Solbiller	NT	Svinø Strand	1977
Orangebrystet solbille	Oedemera croceicollis	Solbiller	NT	Ulvshale	2002
Plettet dværgsmælder	Negastrius pulchellus	Smældere	NT	Langø	1998
Pragtsumpløber	Badister unipustulatus	Løbebiller	NT	Knudsskov	1997
Pragtsumpløber	Badister unipustulatus	Løbebiller	NT	Knudsskov	1993
Pragtsumpløber	Badister unipustulatus	Løbebiller	NT	Knudsskov	1975 og senere
Pragtsumpløber	Badister unipustulatus	Løbebiller	NT	Møns Klint (Store Klinteskov)	1929/30
Pragtsumpløber	Badister unipustulatus	Løbebiller	NT	Ulvshale	1998
Pragtsumpløber	Badister unipustulatus	Løbebiller	NT	Ulvshale	1932
Randhåret ådselsgraver	Nicrophorus vestigator	Ådselsbiller	NT	Djævelkrog (Mønsvej)	1988

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
Slank møgbille	Aphodius ictericus	Torbister	NT	Møns Klint	1910
Slank møgbille	Aphodius ictericus	Torbister	NT	Møns Klint (Høvblege)	2003
Slank møgbille	Aphodius ictericus	Torbister	NT	Møns Klint (Høvblege)	1990
Slank møgbille	Aphodius ictericus	Torbister	NT	Møns Klint (Høvblege)	1973
Slank møgbille	Aphodius ictericus	Torbister	NT	Svinø Strand	1978
Smuk metaljordløber	Poecilus lepidus	Løbebiller	NT	"Høje Møn"	1932
Smuk metaljordløber	Poecilus lepidus	Løbebiller	NT	Knudshoved	1894
Smuk metaljordløber	Poecilus lepidus	Løbebiller	NT	Møns Klint	2013
Smuk metaljordløber	Poecilus lepidus	Løbebiller	NT	Møns Klint (Høvblege)	1956
Smuk metaljordløber	Poecilus lepidus	Løbebiller	NT	Møns Klint (Høvblege)	1929/30
Snegleblødvinge	Drilus concolor		NT	Møns Klint	1990 og senere
Snegleblødvinge	Drilus concolor		NT	Møns Klint (Jydelejet)	2009
Snegleblødvinge	Drilus concolor		NT	Ny Borre	1998
Snegleblødvinge	Drilus concolor		NT	Ornebjerg	2013
Spinkel jordløber	Pterostichus gracilis	Løbebiller	NT	Svinø Strand	1974
Spinkel jordløber	Pterostichus gracilis	Løbebiller	NT	Ulvshale	1930
Staldløber	Laemostenus terricola	Løbebiller	NT	Knudshoved	1977
Strandådselbille	Thanatophilus dispar	Ådselsbiller	NT	Viemose Skov (stranden)	1999
Trøffeltorbist	Odonteus armiger	Torbister	NT	Møns Klint	1973 og senere
Trøffeltorbist	Odonteus armiger	Torbister	NT	Vordingborg	1881
Tyklårssolbille	Oedemera nobilis	Solbiller	NT	Svinø Strand	1970
	Aphodius porcus	Torbister	NT	Knudshoved	1999
	Agonum duftschmidi	Løbebiller	NT	Knudsskov	1997
	Agonum duftschmidi	Løbebiller	NT	Knudsskov	1984
	Apion flavimanum	Spidsmusssnudebiller	NT	Lekkende	før 1900
	Ceutorhynchus cruciger	Snudebiller	NT	Marienborg	før 1900
	Stenocarus cardui	Snudebiller	NT	Møns Klint	før 1900
	Apion flavimanum	Spidsmusssnudebiller	NT	Møns Klint (Høvblege)	2014
	Apion flavimanum	Spidsmusssnudebiller	NT	Møns Klint (Høvblege)	1995 og senere
	Apion flavimanum	Spidsmusssnudebiller	NT	Møns Klint (Høvblege)	1973

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
	Agonum duftschmidi	Løbebiller	NT	Stensby Skov	1933
	Notiophilus aestuans	Løbebiller	NT	Ulvshale	2002
	Notiophilus aestuans	Løbebiller	NT	Vordingborg (Næstvedvej)	1996
	Meligethes planiusculus	Glansbiller	R	Hårbølle Pynt	2000
	Xylodromus affinis	Rovbiller	R	Hjelm	1994
	Xylodromus affinis	Rovbiller	R	Kalvehave	1996
	Stethorus pusillus	Mariehøns	R	Knudsskov	2011
	Melanophthalma suturalis		R	Knudsskov	1997 og senere
	Telmatophilus brevicollis		R	Knudsskov	1996 og senere
	Bledius defensus	Rovbiller	R	Møns Klint	senest 1999
	Ocypus winkleri	Rovbiller	R	Møns Klint	bl.a. 1984 og senere
	Meligethes planiusculus	Glansbiller	R	Møns Klint (Høvblege)	1991 og senere
	Atheta minuscula	Rovbiller	R	Møns Klint (Høvblege)	før 1960
	Stenus ochropus	Rovbiller	R	Møns Klint (Høvblege)	1984
	Stenus ochropus	Rovbiller	R	Møns Klint (Høvblege)	1973
	Meligethes bidens	Glansbiller	R	Møns Klint (Jydelejet)	1998
	Aloconota planifrons	Rovbiller	R	Møns Klint (Jydelejet)	1986 og senere
	Neobisnius procerulus	Rovbiller	R	Møns Klint (Jydelejet)	2011
	Meligethes planiusculus	Glansbiller	R	Møns Klint (Store Klinte-skov)	1991 og senere
	Meligethes planiusculus	Glansbiller	R	Ny Borre	1998
	Oxypoda tarda	Rovbiller	R	Nyord	2002
	Lathrobium fennicum	Rovbiller	R	Oreby Skov	1985
	Liocytusa vittata		R	Oringe	2003
	Cercyon granarius	Vandkærer	R	Ørslev	2000
	Biblopectus minutissimus	Rovbiller	R	Ørslev Mose	1991 og senere
	Quedius balticus	Rovbiller	R	Petersværft	1997
	Epuraea excisicollis	Glansbiller	R	Rosenfeldt	1988
	Ocypus winkleri	Rovbiller	R	Stubby	1957
	Coccinula quatuordecim-pustulata	Mariehøns	R	Svinø Strand	1970

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
	Meligethes planiusculus	Glansbiller	R	Svinø Strand	2012
	Acrotona benicki	Rovbiller	R	Svinø Strand	1978
	Stenus ochropus	Rovbiller	R	Svinø Strand	1985
	Eucinetus haemorrhous		R	Ulvshale	2002
	Cercyon granarius	Vandkærer	R	Ulvshale	1999
	Agathidium haemorrhous		R	Ulvshale	2002
	Meligethes planiusculus	Glansbiller	R	Ulvshale	2002
	Epuraea excisicollis	Glansbiller	R	Vintersbølle Skov	1910
	Neobisnius procerulus	Rovbiller	R	Vintersbølle Skov (Blegen)	2003
	Liocytusa vittata		R	Vordingborg (Kirkeskov)	2003
	Stethorus pusillus	Mariehøns	R	Vordingborg (slotsruinen)	1996
	Xylodromus affinis	Rovbiller	R	Vordingborg (Sydhavnsvej)	1995 og senere
	Sepedophilus nigripennis	Rovbiller	R	"Møns Fyr"	1999 og senere
Blåhalsløber	Diachromus germanus	Løbebiller	RE	Kostræde	1861
Furet fløjlsløber	Chlaenius sulcicollis	Løbebiller	RE	"Høje Møn"	senest 1903
Gulrandet faldbille	Cryptocephalus cordiger	Bladbiller	RE	Knudshoved	senest 1901
Liden sandløber	Harpalus picipennis	Løbebiller	RE	Knudshoved	1926 og 1928
Liden sandløber	Harpalus picipennis	Løbebiller	RE	Svinø Strand	ca. 1860-70
Matgul møgbille	Aphodius immundus	Torbister	RE	Marienburg	ca. 1880
Matgul møgbille	Aphodius immundus	Torbister	RE	Møns Klint	ca. 1880
Sort fløjlsløber	Chlaenius tristis	Løbebiller	RE	"Høje Møn"	1941
Sort fløjlsløber	Chlaenius tristis	Løbebiller	RE	"Høje Møn"	1932
Sort fløjlsløber	Chlaenius tristis	Løbebiller	RE	Kastrup ved Vordingborg	før 1900
Sort fløjlsløber	Chlaenius tristis	Løbebiller	RE	Marienlyst (Dyrehave)	2011
Sort fløjlsløber	Chlaenius tristis	Løbebiller	RE	Ulvshale	før 1900
Stor jordmøgbille	Aphodius varians	Torbister	RE	Øbjerggård	før 1870
Stor kamløber	Dolichus halensis	Løbebiller	RE	Mandemarke	2013
	Heptaulacus sus	Torbister	RE	Kostræde Banker	1865
	Heptaulacus testudinarius	Torbister	RE	Kostræde Banker	1865
	Heptaulacus sus	Torbister	RE	Køng	1865
	Psylliodes hyoscyami	Bladbiller	RE	Marienburg	før 1860
	Augyles aureolus		RE	Nyråd	1888
	Cyphocleonus trisulcatus	Snudebiller	RE	Øbjerggård	før 1900
	Heptaulacus testudinarius	Torbister	RE	Øbjerggård	1865

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
Seksliniet ribbestumpbille	<i>Onthophilus striatus</i>	Stumpbiller	V	Knudshoved	før 1960
Seksliniet ribbestumpbille	<i>Onthophilus striatus</i>	Stumpbiller	V	Lekkende (Dyrehave)	1983
Seksliniet ribbestumpbille	<i>Onthophilus striatus</i>	Stumpbiller	V	Ørslev Mose	1988
	<i>Cercyon depressus</i>	Vandkærer	V	Egehoved	1992
	<i>Choleva angustata</i>		V	Gammel Kalvehave	2003
	<i>Atomaria pseudatra</i>		V	Hunosøgård	1943
	<i>Cercyon depressus</i>	Vandkærer	V	Knudshoved	1977
	<i>Atomaria attila</i>		V	Knudsskov	1993 og senere
	<i>Tychus normandi</i>	Rovbiller	V	Knudsskov	1984 og senere
	<i>Anopleta nitella</i>	Rovbiller	V	Lekkende (Dyrehave)	1983
	<i>Carpelimus halophilus</i>	Rovbiller	V	Lendemarke	2002
	<i>Dinothenarus pubescens</i>	Rovbiller	V	Liselund	1929
	<i>Exochomus quadripustulatus</i>	Mariehøns	V	Møns Klint (Høvblege)	2013
	<i>Acrotona muscorum</i>	Rovbiller	V	Møns Klint (Høvblege)	1984 og senere
	<i>Meligethes bidentatus</i>	Glansbiller	V	Møns Klint (Jydelejet)	1951
	<i>Euconnus denticornis</i>	Rovbiller	V	Møns Klint (Jydelejet)	1982 og senere
	<i>Euconnus wetterhallii</i>	Rovbiller	V	Møns Klint (Jydelejet)	1986
	<i>Scopaeus laevigatus</i>	Rovbiller	V	Møns Klint (Store Klint)	før 1960
	<i>Atomaria attila</i>		V	Møns Klint (Store Klinteskov)	2001
	<i>Philonthus ebeninus</i>	Rovbiller	V	Møns Klint (Store Klinteskov)	2001
	<i>Euconnus denticornis</i>	Rovbiller	V	Oreby Skov	1986 og senere
	<i>Manda mandibularis</i>	Rovbiller	V	Oreby Skov	1989
	<i>Pseudomedon obsoletus</i>	Rovbiller	V	Oreby Skov	2006
	<i>Tychus normandi</i>	Rovbiller	V	Oreby Skov	1983 og senere
	<i>Manda mandibularis</i>	Rovbiller	V	Øbjerggård	før 1900
	<i>Gabrieus nigrifolius</i>	Rovbiller	V	Ørslev Mose	2003
	<i>Alevonota rufotestacea</i>	Rovbiller	V	Rosenfeldt	1999
	<i>Cercyon depressus</i>	Vandkærer	V	Svinø Strand	1973 og senere
	<i>Achenium humile</i>	Rovbiller	V	Svinø Strand	1978
	<i>Carpelimus halophilus</i>	Rovbiller	V	Svinø Strand	1976 og senere
	<i>Choleva angustata</i>		V	Ulvshale	2014

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
	Staphylinus dimidiaticornis	Rovbiller	V	Ulvshale	1998
	Cercyon depressus	Vandkærer	V	Viemose Skov (stranden)	1999
	Choleva angustata		V	Vordingborg (Næstvedvej)	1995 og senere
Dyndløber	Carabus clathratus	Løbebiller	VU	Nyord	2002
Glat markløber	Harpalus calceatus	Løbebiller	VU	Mandemarke	2001 og senere
Grålig markløber	Harpalus griseus	Løbebiller	VU	Borre	2010
Grålig markløber	Harpalus griseus	Løbebiller	VU	Mandemarke	2001 og derefter
Grålig markløber	Harpalus griseus	Løbebiller	VU	Møns Klint (Store Klinteskov)	2010
Grålig markløber	Harpalus griseus	Løbebiller	VU	Svinø Strand	1971
Grålig markløber	Harpalus griseus	Løbebiller	VU	Ulvshale	2002
Grålig markløber	Harpalus griseus	Løbebiller	VU	Ulvshale (nordlig strand)	2014
Klintskyggebille	Hymenalia rufipes	Skyggebiller	VU	"Møns Fyr"	2005 og senere
Kridtødebille	Chaetophora spinosa		VU	Møns Klint	1980 og senere
Lysbenet kvikløber	Agonum dolens	Løbebiller	VU	Svinø Strand	1980
Matsort kvikløber	Agonum lugens	Løbebiller	VU	Knudsskov	1997
Matsort kvikløber	Agonum lugens	Løbebiller	VU	Møns Klint (Kongsbjerg)	før 1960
Matsort kvikløber	Agonum lugens	Løbebiller	VU	Oreby Skov	1984 og senere
Matsort kvikløber	Agonum lugens	Løbebiller	VU	Øbjerggård (Lunden)	før 1960
Matsort kvikløber	Agonum lugens	Løbebiller	VU	Ulvshale	2005
Stor tunnellober	Dyschirius chalceus	Løbebiller	VU	Svinø Strand	1984 og senere
Tvestribet faldbille	Cryptocephalus bilineatus	Bladbiller	VU	Knudshoved	1935
	Aphodius coenosus	Torbister	VU	Knudsskov	1989
	Otiorhynchus uncinatus	Snudebiller	VU	Liselund	før 1960
	Sibinia primita	Snudebiller	VU	Liselund	før 1900
	Longitarsus niger	Bladbiller	VU	Møns Klint (Høvblege)	senest 1991
	Longitarsus niger	Bladbiller	VU	Møns Klint (Jydelejet)	senest 1991
	Otiorhynchus uncinatus	Snudebiller	VU	Møns Klint (Jydelejet)	senest 1995
	Coryssomerus capucinus	Snudebiller	VU	Øbjerggård	før 1900
	Anthicus sellatus	Sandpilere	VU	Svinø Strand	før 1900
	Apion vorax	Spidsmussnudebiller	VU	Svinø Strand	1973
	Mordellistena purpureonigrans	Broddebiller	VU	Svinø Strand	1981

Navn dansk	Navn latin	Familie dansk	Rødliste-kategori	Lokalitet	Fund
	<i>Anthicus sellatus</i>	Sandpilere	VU	Ulvshale (nordlig strand)	2014
	<i>Coryssomerus capucinus</i>	Snudebiller	VU	Vordingborg (Næstvedvej)	1996 og senere
Femliniet ribbestumpbille	<i>Onthophilus punctatus</i>	Stumpbiller	X	Vordingborg (Københavnsvej)	1994
Rød myrestumpbille	<i>Hetaerius ferrugineus</i>	Stumpbiller	X	Møns Klint (Høvblege)	bl.a. 1990 og senere
Rød myrestumpbille	<i>Hetaerius ferrugineus</i>	Stumpbiller	X	Vordingborg	før 1900
	<i>Gabrius velox</i>	Rovbiller	X	Hunosøgård	1943
	<i>Cypha tarsalis</i>	Rovbiller	X	Knudshoved	1984
	<i>Tachinus elongatus</i>	Rovbiller	X	Knudshoved	før 1900
	<i>Philhygra botildae</i>	Rovbiller	X	Knudsskov	1993
	<i>Remus sericeus</i>	Rovbiller	X	Knudsskov	2007
	<i>Zyras collaris</i>	Rovbiller	X	Kostræde Banker	2000
	<i>Meligethes lugubris</i>	Glansbiller	X	Møns Klint (Høvblege)	1994
	<i>Nitidula rufipes</i>	Glansbiller	X	Møns Klint (Høvblege)	2000
	<i>Anaulacaspis nigra</i>	Rovbiller	X	Møns Klint (Høvblege)	1930
	<i>Atheta scapularis</i>	Rovbiller	X	Møns Klint (Høvblege)	ca. 1980
	<i>Scymnus frontalis</i>	Mariehøns	X	Møns Klint (Jydelejet)	1943
	<i>Meligethes lugubris</i>	Glansbiller	X	Møns Klint (Jydelejet)	1994
	<i>Philhygra botildae</i>	Rovbiller	X	Oreby Skov	1984 og senere
	<i>Cypha tarsalis</i>	Rovbiller	X	Rosenfeldt	1995
	<i>Bledius limicola</i>	Rovbiller	X	Svinø Strand	1983 og senere
	<i>Arpedium quadrum</i>	Rovbiller	X	Viemose Skov (stranden)	1999 og senere
	<i>Cypha tarsalis</i>	Rovbiller	X	Vordingborg (slotsruinen)	1995
Trettenplettet mariehøne	<i>Hippodamia tredecimpunctata</i>	Mariehøns		Svinø Strand	1983
Trettenplettet mariehøne	<i>Hippodamia tredecimpunctata</i>	Mariehøns		Ulvshale	1944
	<i>Bisnius nitidulus</i>	Rovbiller		Knudshoved	1928
	<i>Scopaeus minutus</i>	Rovbiller		Møns Klint (Høvblege)	før 1960
	<i>Quedius curtipennis</i>	Rovbiller		Møns Klint (Store Klinteskov)	1933
	<i>Bisnius nitidulus</i>	Rovbiller		Øbjerggård	1860erne
	<i>Scopaeus minutus</i>	Rovbiller		Svinø Strand	1980-1984

ARTSNAVNE

A

<i>Adscita statice</i>	27
<i>Aethes tesserana</i>	25
<i>Agonum dolens</i>	64
<i>Agonum lugens</i>	66
<i>Amara curta</i>	63
<i>Anthicus sellatus</i>	82
<i>Aphodius coenosus</i>	75
<i>Aphodius porcus</i>	76
<i>Apion flavimanum</i>	90
<i>Apotomis sauciana</i>	25
<i>Arctia caja</i>	35
Argusblåfugl	18
<i>Argynnis aglaja</i>	13
Atlaskspinder	34
Azurblå kalkløber	55, 100

B

<i>Bardister unipustulatus</i>	66
Berberis-bladmåler	37
Bred sandløber	56, 100
Brun bjørn	35

C

<i>Carabus cancellatus</i>	58, 101
<i>Carabus clathratus</i>	61, 101
<i>Carabus convexus</i>	66
<i>Caryocolum cauligenella</i>	24
<i>Catarhoe rubidata</i>	36
<i>Cercyon depressus</i>	67
<i>Chaetophora spinosa</i>	79
<i>Chlaenius tristis</i>	54, 94
Chokoladebrun nellikeugle	50
<i>Choleva angustata</i>	68
<i>Chortodes extrema</i>	48
<i>Chortodes morrisii</i>	46
<i>Chrysolina carnifex</i>	85, 92
<i>Coleophora succursella</i>	25
<i>Coleophora vibicigerella</i>	24

<i>Colobochoyla salicalis</i>	41
<i>Coryssomerus capucinus</i>	89
<i>Cryptocephalus hypocoeridis</i>	86, 97
<i>Cucullia argentea</i>	41
<i>Cucullia artemisiae</i>	43

D

<i>Dascillus cervinus</i>	80
<i>Dasypolia templi</i>	49
Det hvide W	16
<i>Dolichus halensis</i>	63
<i>Drilus concolor</i>	80
Dukatsommerfugl	14
Dyndløber	61, 101
<i>Dyshirius chalceus</i>	62
Dæmringsugle	48

E

<i>Epirrhoe galiata</i>	37
<i>Eublemma minutata</i>	41
<i>Eupithecia sinuosaria</i>	39
<i>Eupithecia virgaureata</i>	39
<i>Euproctis similis</i>	34
Evighedsblomstpragtugle	41
<i>Exochomus quadripustulatus</i>	78

F

Fempletet (stor) køllesværmer	31
Finthåret sortsmælder	81
Firepletet mariehøne	78
Foranderlig blåfugl	20
Frøstjerne-bladmåler	38

G

Gaffelsnudebille	88, 98
<i>Geotrupes spiniger</i>	76
<i>Geotrupes stercorarius</i>	74
Glat markløber	64, 100
Grøn køllesværmer	27
Grøn mølugle	40

Grålig markløber	64, 100
Guldhale	15
Gulhale	34
Gyldenrisdværgmåler	39

H

<i>Hadena albimacula</i>	50
<i>Harpalus calceatus</i>	64, 100
<i>Harpalus froelichii</i>	56, 100
<i>Harpalus griseus</i>	64, 100
<i>Harpalus melancholicus</i>	57, 100
Hedemøgbille	75
<i>Hetaerius ferrugineus</i>	69
Hvælvet løber	66
<i>Hymenalia rufipes</i>	83

I

Isblåfugl	21
-----------	----

J

Jordloppe	87
-----------	----

K

<i>Karsholtia marianii</i>	23
Klinket vikkeugle	40
Klintoldenborre	73, 96
Klintskyggebille	83
Klitguld bille	85, 92
Klitsandløber	57, 100
Kongelys-hætteugle	44
Kort ovalløber	63
Kridtugle	46
Kridtødebille	79
Kyst græsugle	51

L

Langhornsmøl	22
<i>Leucoma salicis</i>	34
<i>Licinus depressus</i>	60, 100
Lille humlebille	77
Lille overdrevsfaldbille	86, 97
<i>Lixus paraplecticus</i>	88, 98
<i>Longalatedes elymi</i>	46

<i>Longitarsus niger</i>	87
<i>Lycaena virgaureae</i>	14
<i>Lygephila viciae</i>	40
Lysbenet kvikløber	64

M

<i>Maculinea arion</i>	17
<i>Malacosoma neustria</i>	33
Malurt-hætteugle	43
<i>Manda mandibularis</i>	70
Marehalmugle	46
Markperlemorsommerfugl	13
Marskarnbasse	76
Matsort kvikløber	65
<i>Melanotus punctolineatus</i>	81
<i>Metzneria aestivella</i>	23
Moseblødbille	80
Moselavspinder	35
<i>Mythimna litoralis</i>	51

N

<i>Nemophora cupriacella</i>	22
<i>Nicrophorus investigator</i>	68

O

<i>Odonteus armiger</i>	77
<i>Oedemera croceicollis</i>	84
<i>Omalopecta nigromarginata</i>	73, 96
<i>Onthophilus striatus</i>	67
<i>Ophonus azureus</i>	55, 100
<i>Ophonus rupicola</i>	59, 100
Orangebrystet solbille	84
<i>Ostrinia palustralis</i>	32
<i>Otiorhynchus uncinatus</i>	89
Overdrevsløber	58, 101
Overdrevsskarnbasse	74

P

<i>Paratalanta hyalinalis</i>	33
<i>Pareulype berberata</i>	37
<i>Pelosia obtusa</i>	35
<i>Perizoma sagittata</i>	38
<i>Philonthus ebeninus</i>	71

<i>Philonthus coprophilus</i>	72
<i>Phragmataecia castaneae</i>	26
<i>Phragmatiphila nexa</i>	45
<i>Phytometra viridaria</i>	40
<i>Plebejus argus</i>	18
<i>Plebejus idas</i>	20
<i>Polyommatus amandus</i>	21
Pragtsuppløber	66
<i>Protarhanara brevilinea</i>	49
<i>Pyrgus malvae</i>	12

Q

<i>Quedius balticus</i>	71
-------------------------	----

R

Randhåret ådselgraver	68
Ringspinder	33
Rød myrestumpbille	69
Rødbrun snerremåler	37
Rødbæltet bladmåler	36
Rørborer	26

S

Sandpiller-arten	82
<i>Satyrrium w-album</i>	16
Seksliniet ribbestumpbille	67
Sekspletet køllesværmer	29
<i>Shargacucullia lychnits</i>	44
Skærmugle	49
Slank kalkløber	59, 100
Snegleblødvinge	80
<i>Sophronia humerella</i>	23
Sort fløjlsløber	54, 94
Sortkindet kejserrovbille	70
Sortløber	60, 100
Sortpletet blåfugl	17
Spættet bredpande	12
<i>Staphylinus dimidiaticornis</i>	70
Stor kamløber	63
Stor tunnellober	62
Strandmældedværgmåler	39
Strandådselbille	69

Streg-sivugle	49
Sødgræsstængelugle	45
Sølv-hætteugle	41

T

<i>Tasgius winkleri</i>	72
<i>Thanatophilus dispar</i>	69
<i>Thecla betulae</i>	15
Timiankøllesværmer	28
Trestribet aspeugle	41
<i>Trichius rosaceus</i>	77
<i>Trifurcula headleyella</i>	22
Trøffeltorbist	77

V

Vandkæren	67
-----------	----

Z

<i>Zygaena filipendulae</i>	29
<i>Zygaena lonicera</i>	31
<i>Zygaena purpuralis</i>	28

Å

Ådselbille	68
------------	----

